بسم الله الرحمن الرحيم

د اسلامي تاريخ له پانو څخه

(۸)

ډاکټر کفايت الله وردګ

د کتاب په اړه

د کتاب نوم : د اسلامي تاريخ له پانو څخه (۸)

ليکوال : ډاکټر کفايت الله وردګ

د کمپيوتر چارې : محمد نذير (ذبيح)

د چاپ وار : لمړی

د چاپ شمېره : ۱۰۰۰ ټوکه

ZamZam زم زم

Publication Company خپرندویه ټولنه

Zamzam_publication@yahoo.com 00923009808094 00923009101098

Unit R 7 Alwajid Plaza, Faisalcolony Chawk, Dalazak road Peshawar, KPK, Pakistan

ډالۍ

د رسول الله ﷺ د نسبي او رضاعي میندو ، عمه ګانو، بیبیانو او لورانو رضوان الله علیهن په یاد باندې دا معطره رساله د اسلامي امت پاکو، د عصمت، شرافت، عفت، متانت، غیرت ، پردې او عزت نه ډکو خویندو ته ډالۍ کوو .

د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه

په زړونو کې د اسلامي جذبې لرونکو ځو ورونو زمونږ ددې لپاره ملا تړلې ده چې تر پورتني نوم لاندې د کتابونو يوه سلسله روانه وساتو پدې هلو ځلو کې زمونږ هيڅ مالي او دنيوي فايده نشته زمونږ غرض صرف د الله تعالی رضا ده او پدې سلسله کې مونږ ځو نکتې تر نظر لاندې لرو چې مونږ دې ټولو هلو ځلو ته هڅوي .

١. پښتنو ورونو ته ددوی په خپله خوږه ژبه کې ديني معلومات ورکول.

٢. د اسلامي تاريخ د مهمو واقعو ياد را تازه کول .

٣. مسلمانو ورونو ته د دوی د مقدس دين په اړه د مطالعې ضمينه مساعدول.

٤. په تېر تاريخ کې د قربانيو مثالونه د نن زمانې ويده مسلمان امت ته ور په زړه کول .

٥. د اسلام په تاريخ کې د تېرو مسلمانانو د صبر واقعې هغه خلکو ته ور په يادول چې اوس هم په کومه نه کومه وجه د کفر له لوري نه ځوريږي .

٧. موجوده مسلماني جامعې ته موقع ورکول چې د خپلو تېرو مسلمانانو د ژوند، مېړانې، ځوانمردی، قربانی ... نه عبرت واخلي .

او بالآخره نوي ځوان تنکي نسل ته د اسلامي تاريخ د لويو کتابونو څخه لويې خبرې د وړو رسالو او کتابونو په شکل کې ددوی د اسانتيا لپاره وړاندې کول .

دا پورتنی او څه نورې داسې نکتې دي چې مونږ ددې سلسلې روانې ساتلو ته هڅوي او ان شاء الله ترڅو مو چې وس وي دا لړی به مونږ همداسې روانه ساتو لله الحمد داده ستاسې تر لاسونو پورې ددې مبارکې لړی آتمه کړی هم در ورسېده او پدې کړی کې مونږ د رسول الله ﷺ د مېندو، عمه ګانو، بېبيانو او لوراني رضوان الله عليهن سېرت ته مخ اړولی دی اميد دی چې ستاسې د خوښې وړ به و ګرځي او که کوم ملګري دې لړی ته د لا زياتو ښه کولو لپاره په ذهن کې مشورې لري او يا خدمت کول غواړي زمونږ غېږه ورته خلاصه ده او که ددې کتاب او يا دې لړی په اړه ستاسې څه ډول اعتراض، سوال، نيوکه، نکته، نظريه او يا مشوره وي نو ددې سلسلې چلونکي به يې لتاسې نه د کور وداني په ويلو سره په ورين تندي واوري او په راتلونکو کتابونو کې به يې په ياد لري . مننه

د زمزم خپرندويه ټولنې اداره

E-mail: zamzam_publication@yahoo.com

حضرت آمنة بنت وهب د رسول الله ﷺ مور بي بي

نسب يې :

د پلار له لوري : آمنة بنت وهب بن عبد مناف بن زهرة بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان .

مور يې : برة بنت عبد العزى بن عثمان بن عبد الدار بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان .

دا د ټولو مسلمانانو د ميندو سرداره چې الله ① هر ډول عزت او شرف ددې په برخه كړى دى د رسول الله ﷺ مور بي بي وه د زكاوت صفايي پاكي عفت لپاره ژوندى نمونه وه په قريشو كې د هغې كورنى شڅه وه چې فخر وربانديې كېدلو او په شرافت پاكي او عفت كې يې ځانګړى نوم درلود .

په خپل وخت كې عبد المطلب د رسول الله ﷺ نيكه د قريشو سردار او مشر وو ده په ځان باندې نذر ومنلو كه چېرته ماته الله ① لس نارينه زامن

راکړل نو یو به زه د الله ① د رضا لپاره دهغه په وړاندي ذبح کوم ددي لپاره چې زه هغه ته خپل شکر اداء کړم په یو وخت کې چې د عبد المطلب لس زامن پوره شول نو اوس یې غوښتل چې یو ذبح کړي نو د دوی په مینځ کې یې ځنګه خوښ کړي کوم یو ذبح کړي؟ د دوی په مینځ کې یې پچه واچوله (قرعه اندازي یې وکوله) هغه په هغه چا باندې را ووتله چې ده ته ډیر محبوب او د رسول الله ﷺ والد محترم عبد الله وو نو حیران وو چې څه وکوي ددې زوی حلالول خو ډیر ګران کار دی .

ده ته پدې وخت کې مشوره ورکړل شوه چې زوی پرېږده دده په ځای لس اوښان ذبح کړه دا مشوره یې خوښه شوه لکن بیا یې هم د لسو اوښانو او عبدالله په مینځ کې قرعه اندازي وکوله بیا هم د عبد الله نوم را ووتلو داسې یې لس اوښان نور پرې زیات کړل او بیا هم نوم د عبد الله را ووتلو لس لس یې ورباندې اضافه کول ترڅو چې سل اوښان شول بیا په قرعه کې سل اوښان را ووتل عبد المطلب زیات پرې خوشحال شو او عبد الله یې پرېښود سل اوښان یې حلال کړل پدې کار سره ټول قریش د عبد الله په ژوندي پاتې کېدلو خوشحال شول او ځرنګه چې ګمان کېدو عبد الله به ووژل شي لکن هغه ژوندی پاتې شو نو خلکو ورته ډیر د قدر په نظر کتل له بله پلوه چې آمنه بي بي نازولې او

د قدر وړ ښځه وه هغه یې ده ته په نکاح کړه دوی چې په اوله شپه سره یو ځای شول آمنې په خوب کې ولیدل چې ددېنه یوه رڼا پورته شي تر ټوله دنیا رڼا کړي او په هغه رڼا کې دې مبارکې ته د بصرې او شام تعمیرونه ښکاره شي او یو غیبي اواز دېته راشي ورته وایي ای آمنې ددې امت په سردار باندې ته حامله شوې .

خاوند یې د تجارت په سلسله کې شام ته لاړو په همدې سفر کې بیمار شو او په مدینه منوره کې په حق ورسېدو .

آمنه بي بي چې د عبد الله سره یې بې ساري مینه درلوده دده په انتظار کې یې شپې او ورځې تېرولې او د کور خلک چې نور د عبد الله په مرګ خبر شوي وو دېته چا هم د ویلو زړه نشوای کولی بالآخره حارث بن عبد المطلب راغلو او دا خبر یې ټولو ته ښکاره کړو چې عبد الله په یثرب (مدینه منوره) کې په حق ورسېدو دا خبر په ټوله مکه کې خپور شو عبدالله داسې ځوان وو چې صرف دده خپل کور نه بلکه ټولې مکې ورپسې ژړل او هر چاته د هغه ځوانۍ او ځوانمردۍ یادېدله .

پداسې وخت کې چې د صبر نه بغیر آمنې د خپل خاوند په مرګ نور هېڅ هم نشوای کولی په صبر کې الله ① ورسره ډېره مرسته وکوله او ددې ذهن یې هغې خوبونو خوا ته وګرځولو چې دې به د

ماشوم په اړه لیدل او د هغه په اړه به یې فکر کولو او په ذهن کې به ورتلل چې عبد الله د پلار له ذبح نه ولې وساتل شو صرف ددې لپاره چې ماته یوه رڼا یې راکړي ... داسې ښکاره کېده لکه د آمنې بې بې لپاره چې پدې ماشوم کې صبر خوندي شوی وو او په هر قدم ددې ماشوم یاد لدې سره په مشکلاتو کې مرسته کوله .

کله چې د ماشوم د پیدا کېدلو وخت شو دا مبارکه فرمایي چې ما هېڅ تکلیف محسوس نه کړو کله چې رسول الله ﷺ پیدا شو ماته داسې ښکاره کېده لکه چې یوه رڼا زمونږ په کوټه کې خپره وي او په زړه کې مې محسوس کوله لکه مریم بنت عمران ، آسیة د فرعون ښځه او هاجر د اسمعیل علیه السلام مور تولې چې زما سره وي او ماته بالکل د تنهایي احساس نه کېدو .

کله یې چې نیکه عبد المطلب ددې ماشوم په پیدا کېدو خبر شو ډېر زیات ورته خوشحال شو په غېږ کې یې واخیستو او حرم ته یې یوړو هلته یې ورسره طواف وکولو او محمد نوم یې ورباندې کېښود یو څه وخت وروسته هغه حلیمې بې بې ته حواله شو قصه به یې د حلیمې بې بې په بحث کې راشي .

وروسته ددې چې رسول الله ﷺ د شېږو کلونو شو مور بې بې یې له ځان سره ملګرې کړو چې په مدینه منوره کې یې د پلار د ماماګانو کور ته ور ولې

او هلته به د هغوی لیدنه هم وکوي او دا مبارکه به د خپل خاوند قبر ته به هم ورشي او هغوی ته به هم وخت ورکړي چې خپل لمسی او د عبد الله زوی ووینې په بېرته راتلو کې چې د ابواء مقام ته را ورسېدل نو مور یې په عاجل ډول بېماره شوه او بیماري یې ورو ورو سخته شوه او بالآخره یې د اجل داعي ته لبیک وویل او په وچه صحرا او دښته کې وفات شوه څرنګه چې رسول الله ﷺ صرف د شپږو کلونو وو او د مور مینې ته تر هروخت پدې وخت کې زیات ضرورت محسوس کیږي نو ډېر زیات وربانـدې خفه شو او پدې وخت کې أم ایمن د دوی د سفر ملګرې وه هغې به دی خپل ځان ته ډېر په مینه نیږدې کړو او ده ته به یې ویل چې دا مرګ یوه حقه لاره ده او کوښښ یې کولو چې دا وړوکی ماشوم د مرګ په معنی او مطلب پوه کړي .

خو بیا هم د مور وفات په رسول الله ﷺ باندې سخت تمام شو او کله یې چې په دښته کې دفن کړه تر ډېره ځایه به چې لاړل وړوکي یتیم به ډېر په نا امیدي کې د والدې د قبر خواته په خفګان کې شاته ور وکتل .

آمنه بي بي وفات شوه لکن یاد یې د رسول الله ﷺ په زړه کې او د ټول عالم اسلام په زړه کې د رسول الله ﷺ په واسطه پاتې شو .

حضرت ثوبية (رض) (د رسول الله ﷺ رضاعي مور)

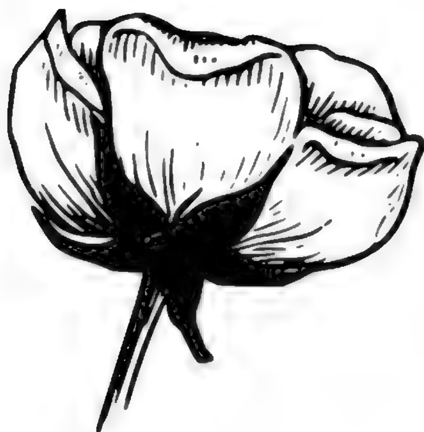
دا د ابي لهب وينزه وه کله چې رسول الله ﷺ پيدا شو دې ور منده کړې او خپل مالک ته يې زيرى ورکړو چې ورارہ دې پيدا شو هغه دا د زيري په بدل کې ازاده کړه او دا اول هغه ښځه وه چې رسول الله ﷺ ته يې تر حضرت آمنې وروسته شودې ورکړې تر بعثت وروسته دا مبارکه رضى الله تعالى عنها هم په اسلام او ايمان مشرفه شوېده .

کله يې چې رسول الله ﷺ ته شودې ورکولې دې خپل زوى مسروح ته هم شودې ورکولې او د حضرت رسول الله ﷺ تره حضرت حمزة رضى الله تعالى عنه ته هم دې مبارکې شودې ورکړې دي د يوه روايت له مخې ابو لهب چا له مرګ نه وروسته په خوب کې ولېدو پوښتنه يې ترې و کوله څنګه يې؟ ده ورته وويل په ټوله هفته کې يوه ورځ راڅخه عذاب کميږي او ګوتې ته يې اشاره وکوله چې په هغه ورځ مې ددې ګوتو په مينځ کې اوبه راځي زه هغه ښم وجه يې داده چې کله ماته ثوبية د رسول الله ﷺ د پيدائښت زيرى راکړو نو ما هغه ازاده کړه او ورته مې وويل : ده ته به ته شودې ورکوې .

رسول الله ﷺ ته دي مبارکې د لږ وخت لپاره شودې ورکړې بیا حضرت حلیمه سعدیه راغله او هغې مبارکې بیا له ځان سره باندې ته یوړو او نوره د رضاعت موده یې له هماغې سره تېره کړه .

رسول الله ﷺ به د حضرت ثوبیة زیات قدر کولو او هر وخت به یې تحفه او څه جامه ور لېږله تر دې چې دا مبارکه وفات شوه .

د فتح خیبر څخه وروسته د هجرت په اوم کال وفات شوه یو زوی یې وو مسروح هغه تر دې وړاندې په حق رسېدلی وو .

أم ايمن (بركة) (د رسول الله ﷺ رضاعي مور)

دا بركة بنت ثعلبه بن عمر بن حصن بن مالك بن عمر النعمان رسول الله ﷺ ته له پلار نه په ميراث پاتې وه كله يې چې د خديجې رضى الله تعالى عنها سره واده وكولو بيا يې ازاده كړه لكن تول عمر درسول الله ﷺ په خدمت كې پاتې شوه او په مينه او محبت سره يې دده ﷺ خدمت كاوه په اسلام مشرفه شوې وه او په هغه كسانو كې وه چې د اسلام په اول وخت كې په اسلام او هجرت مشرفه شوې وه د يو روايت له مخې به رسول الله ﷺ حضرت أم ايمن رضى الله تعالى عنها ته اواز كولو اى مورې! او كله به يې ويل : دا زما د اهل بيت نه پاتې برخه ده ددېنه شكاره كيږي چې په رسول الله ﷺ باندې گرانه وه او رسول الله ﷺ د احترام په نظر ورته كتل .

حضرت انس رضى الله تعالى عنه فرمايي كله چې رسول الله ﷺ وفات شو دې ژړل چا ورځخه پوښتنه وكوله چې مرگ حق دى ته ولې ژاړې؟ دې وويل هو زه پوهېدم چې هغه به يوه ورځ وفات كيږي لكن زه پدې ژاړم چې دده په وفات سره اسماني وحى بنده شوه ددېنه معلوميږي چې ددې له وحى سره

همدردي وه او ددې په زړه کې وو چې دا وحی لا نوره هم پسې اوږده شوې وای .

په یو روایت کې له عثمان بن قاسم نه راغلي دي چې کله أم ایمن هجرت کولو روژه یې وه په دښته کې زیاته تږې شوه لکن په وچه دښته کې نه اوبه وې او نه په نظر راتلل چې د اوبو پیدا کول به اسان وي ویې لېدل چې په خالي دښته کې یوه ډولچه اوبه دي او په سپینه رسی پورې د پورته خوا نه ډولچه را ځوړنده ده دې ورڅخه اوبه وڅښې بیا دهغې نه وروسته دا کله هم نه تږې کېدله حتی چې دا مبارکه فرمایي په سخته ګرمې کې به یې کله کله ځان له ګرمي څخه نه ساتلو دې به غوښتل چې تږې شي لکن بیا هم نه تږې کېدله .

رسول الله ﷺ به ددې په اړه فرمایل : أم ایمن زما د مور نه وروسته مور ده .

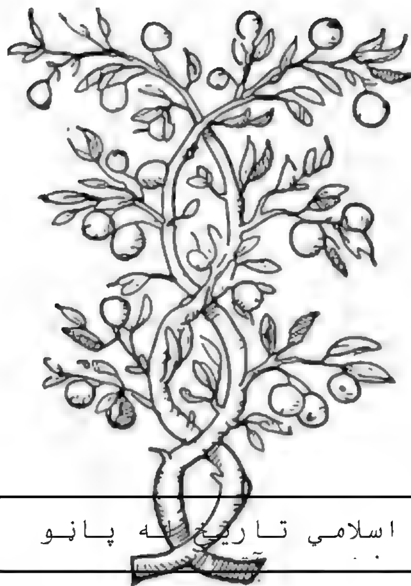
ددې په خاصو صفاتو کې یو دادی چې دا په پښو باندې یوازې په رسول الله ﷺ پسې مدینې منورې ته روانه شوه بغیر ددې چې د لارې توښه او یا نور ضروریات ورسره واخلي او په یوازې ځان یې ځان په رسول الله ﷺ پسې ور ورسولو او ددې مبارکې پدې سفر کې یو لوی سبق پروت دی .

په غزوه اُحد کې شریکه وه د زخمیانو درملنه یې کوله او هغه کسان چې غوښتل به یې وتښتي دا

ورته په لاره کې ولاړه وه بېرته يې د ميدان خواته ور ګرځول او که به څوک تښتېدل دي مبارکې يې مخ ته خاورې ور شيندلې او چيغې به يې ورته وهلې د جنګ ځاى هغه خوا ته دى ته چېرته ځې او که ته چېرته تښتې نو دا توره دې ماته راکړه پدې اواز سره به جنګيالي بېرته د جنګ ميدان ته مخ اړولو او ګڼو کسانو ته يې همداسې ويلې وو .

په غزوة حنين کې هم شريکه وه ا و په غزوة خيبر کې يې هم برخه اخيستې وه .

د حضرت عمر ❽ د وفات نه شل شپې وروسته د حضرت عثمان ❽ د خلافت په شروع کې وفات شوه او په بقيع کې خاورو ته وسپارل شوه .

حضرت حلیمه السعدیة (د رسول الله ﷺ رضاعي مور)

نسب یې :

دا حلیمة بنت أبي ذؤیب عبد الله بن الحارث بن شجنة بن جابر بن رزام بن ناصرة بن فصیة بن نصر بن سعد بن بکر بن هوازن بن منصور بن عکرمة بن خصفة بن قیس بن عیلان بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان من بني سعد بن بکر من قبیلة هوازن،د حضرت رسول الله ﷺ رضاعي مور وه .

خاوند یې الحارث بن عبد العزی بن رفاعة بن ملان بن ناصرة بن فصیة بن نصر بن سعد بن بکر بن هوازن من بادیة الحدیبیة وو .

د مکې په قریشو کې عادت وو چې ماشوم به یې د رضاعت لپاره د مکې له آبادي څخه لرې لرې بني سعد بن بکر، بني لیث بن بکر او کنانة او نورو قبیلو ته لېږل ددې لپاره چې دا د رضاعت موده هلته په کلیوالي ساحه کې تېره کړي او هلته به د خبرو د زده کولو شروع هم وکوي دهغه اطراف خلک صافه او پاکه عربي وایي نو شروع به په هغه ډول ژبه باندې وکوي او نورې فایدې هم دوی ته پدې کې ښکاره کېدې چې په اولو دوو کلونو کې باید ماشوم له آبادي څخه بهر وي نو د قبیلو څخه به ښځې پخپله مکې

مکرمې ته راتللې او دلته به يې په مزدورۍ سره ماشومان پيدا کول او هغوی به يې له ځان سره بېول نو هغو ښځو به کوښښ کاوه چې د داسې کورنۍ ماشوم پيدا کړي چې هغه مالداره وي او دوی ته ښه مزدوري ورکړي او رسول الله ﷺ پدې وخت کې يو يتيم ماشوم وو چې پلار يې دده له تولد څخه پخوا په حق رسېدلی وو لکن بيا هم څرنګه چې حليمې بي بي ته بل ماشوم په قسمت نه شو نو رسول الله ﷺ يې قبول کړو او له ځان سره يې بوتلو .

دا قصه دا مبارکه پخپله داسې کوي .

په دغه کال چې ما رسول الله ﷺ له ځان سره بانډې ته بوتلو زمونږ په ساحه باندې قحطي راغلې وه او هېڅ مو نه درلودل د نورو ښځو سره په يو ځای مکې ته راغلو چې که کوم ماشوم پيدا شي مونږ به يې په مزدوري سره پالنه وکوو زمونږ سره چې څومره ښځې راغلې وې ټولو ته رسول الله ﷺ ور وړاندې کړل شو لکن هغوی يې د قبلولو نه انکار کولو ځکه دا يو يتيم ماشوم وو هېچا دا تمه نشوای کولی چې دې ته به ددې ماشوم د پالنې په بدل کې څه ښه مزدوري په لاس ورشي او دا ماشوم ماته هم را وړاندې کړل شو ما يې هم له منلو نه انکار وکولو بالآخره زمونږ د قوم چې څومره ښځې راغلې وې ټولو يو يو ماشوم له

ځان سره پيدا کړو زه پاتې شوم بيا مې خپل خاوند ته وويل :

ددېنه چې خالي لاس بېرته ګرځو ښه به دا وي چې دا ماشوم مو قبول کړی وی اګر که يتيم دی په همدې خبره مو فيصله وکوله مور مبارکې ته يې راغلو تربېنه وا مو خستلو او له ځان سره مو خپل کور ته يوړو او پدې وخت کې زما بل ماشوم هم وو هغه ته به هم ما شودې ورکولې ددې امله چې مونږ غريبان وو زما په بدن کې به دومره شودې وې چې هغه به هم نه مړيدو او د شپې تر ناوخته پورې به د لوږې نه ويښ وو کله چې ما رسول الله ﷺ خپلې غېږې ته واچولو زما په بدن کې دده په برکت داسې شودې را پيدا شوې چې دی هم پرې موړ شو او زما خپل ماشوم هم وربانديې موړ شو او دواړه ويده شول .

زما خاوند د شپې هغه ګډې ته ورغلو چې مونږ لرله دده لاس د هغې په غلانځه بانديې ولګېدو چې ګوري دهغې غلانځه له شودو څخه ډکه ده او په هغې کې به يو ښاڅکی شودې نه پيدا کېدلې بيا ماته راغلو راته ويل يې : ای د وهب لورې والله زه فکر کوم دا ماشوم مو بختور ماشوم را وستلی دی بيا يې د مېږې قصه راته وکوله ما ورته د خپل بدن د شودو او د دواړو ماشومانو د مړيدلو په اړه وويل .

کله چې مونږ مکې ته را روان وو زمونږ سپرلۍ کمزورې وه او د سپرلۍ د کمزور والي له امله مونږ نشوای کولی چې د نورو خلکو سره په یو ځای لاړ شو لکن اوس چې مونږ د رسول الله ﷺ سره روان وو مونږ په ټوله لاره د ټولو تر مخ روان وو او ټولو به رانه پوښتنه کوله چې دا ستاسې په سپرلۍ باندې څه چل وشو دا خو په منزل کولو کې دومره مېړنی نه وه؟

حضرت حلیمه بي بي فرمایي کله چې رسول الله ﷺ زمونږ کور ته راغلو یو ډول برکت راغلو سحر به مو چې مال شپونکي ته په لاس ورکړو بېګاه ته به یې چې را وستلو موړ به وو او غلانځې به یې له شودو څخه ډکې وې خلکو به خپلو شپونکیانو ته ویل : دا په تا باندې څه چل شوی دی داسې یې وڅروه لکه د ابي ذویب د لور شپونکی یې چې څروي د هغه مال بیګاه ته موړ او غلانځې یې له شودو څخه ډکې وي .

همداسې د برکت او خوشحالي نه ډک ژوند روان وو تردې چې ماشومان دواړه لوی شول او بهر یې لوبې کولې چې زما خپل ماشوم منډې را وهلې او ویل یې زما قریشي ورور ووژل شو زه او زما خاوند په منډه منډه ورغلو چې ویې ګورو په ماشوم څه شوي دي ماشوم مو پیدا کړو چې رنګ یې آلوتلی وو کله به ما ځان ته را نېږدې کړو کله زما خاوند پوښتنه مو ترې کوله بچیه څه در

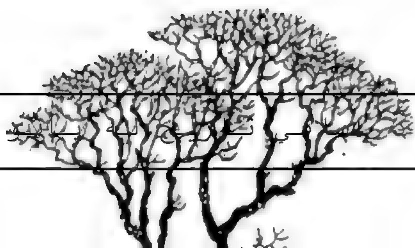
بـانـدي وشول؟ ده مبـارک وویـل : خبـر نـه یـم بس دوه کسان راغلل پـه مـا یـې یـو څـه وکـول (د شق الـصدر قصه مخکې تـېره شویـده زمونږ پـه هغه کـتـاب کـې چې خاص د رسول ﷲ ﷺ پـه ژونـدانـه لـیکل شوی وو)

بـیـا زه و ډاره شوم او زر مـې خپـلـې مـور تـه ور و ګـرځـولـو .

د حضرت ابـي الـطفـیل ❽ نـه روایـت دی هغه ❽ فـرمـایـي : مـا رسول ﷲ ﷺ ولـیـدلـو چې پـه جعرانـة کـې یـې غوښه تـقسیم کـولـه یـوه بـانـډه چې کـوچـنۍ ډولـه ښځه راغلـه رسول ﷲ ﷺ ورتـه خپـل څـادر و غوړولـو ا و هغه مبـارکـه رضی ﷲ تـعالـی عنـهـا وربـانـدي کـېـنـاسـتـه .

مـا پـوښـتـنـه وکـولـه دا څـوک ده؟ خلـکـو راتـه وویـل دا یـې هغه مـور ده چې ده تـه یـې شودې ورکـړي دي .

دا مبـارکـه رضی ﷲ تـعالـی عنـهـا د هجرت پـه آتـم کـال بـانـدي وفـات شوه .

حضرت صفية بنت عبد المطلب (د رسول الله ﷺ عمه)

دا صفية بنت عبد المطلب الهاشمية وه د رسول الله ﷺ عمه وه او د حضرت سيدنا حمزة ⑧ سکه خور وه او د حضرت زيبر ⑧ مور وه او ددي مبارکې رضی الله تعالی عنها خپله مور د بني زهرة ځنې وه .

لمړی ځل الحارث په نکاح کړه د ابو سفيان ابن الحرب ورور وو هغه ورځخه وفات شو .

بيا العوام د حضرت زبير ⑧ پلار په نکاح کړه بيا يې درې بچې ترې پيدا شول زبير ابن العوام ، سائب ابن العوام او عبد الکعبة .

دا مبارکه رضی الله تعالی عنها په اسلام مشرفه شوې وه لکن معلومه نه ده چې د خپل ورور حمزه ⑧ سره په اسلام مشرفه شوېده او که د زوی زبير ⑧ سره

دا مبارکه ډېره زياته صبرناکه ، زړوره، د الله په هره فيصله باندې راضي وه د الله ① په لاره کې د هر ډول مصيبت سره په ورين تندې مخامخ کېدله او د خپل صبر امتحان يې هغه وخت په ښه نتيجه کې ورکړو کله چې ددې سکه ورور حضرت حمزه ⑧ په أُحد کې په شهادت ورسول شو او بيا دهغه شکل

هم خراب کړل شوی وو او نس یې هم وربانـدې شکول شوی وو رسول الله ﷺ وویل چې دا یې خور صفیة ته مه ور ښکاره کوئ ځکه هغه زنانه ده ښه خبره نه ده چې خپل ورور پداسې حالت کې ووینې لکن دې ټینګار کاوه چې زه خپل ورور کتل غواړم رسول الله ﷺ ته یې وویل زه خبره شوې یم چې زما د ورور شکل ور خراب کړل شوی دی لکن زه یوه مسلمانه ښځه یم زه به صبر وکوم بیا یې وکتلو او صرف ویې ویل : انا لله و انا الیه راجعون د مغفرت دعا یې ورته وکوله تربینه روانه شوه ویې ویل اوس یې دفن کړئ .

او دې مبارکې د خپل شجاعت امتحان هلته ورکړو کله چې د خندق په غزا کې ټول مسلمانان ځوانان مصروف وو او په مدینه منوره کې یې زنانه ټولې په یو ځای کې په حصن فارع کې را ټولې کړې او حسان بن ثابت یې ورسره پرېښودو د بني قریظه یهودو وویل چې دا ښه موقع ده او یو کس یې د هغه قلا خوا ته را ولېږلو چې د مسلمانانو ښځې پکې وې دې کس ته یې وظیفه ورکړه چې وګوري د مسلمانانو ښځې په کوم ځای کې دي او د دفاع په اړه یې خبر راوړ چې څومره کسان د دوی د ساتنې لپاره پراته دي او که یوازې ښځې دي کله چې دا کس وړاندې ورغلو دا بي بي د خپل ځای نه ور ته را ښکته شوه او د خیمې په لرګي باندې یې داسې په زوره په سر ووهلو چې ځای په ځای

يې مړ کړو د يو قول له مخې چې يهودي قلا ته د ننه خوا ته ور وکتل دې مبارکې په توره ووهلو نورو يهودو انتظار کاوه چې د دوی ملګری له خبرونو سره بېرته ورشي لکن چې هغه و ځنډېد دوی پوه شول چې هغه اوس وژل شوی دی هغوی فکر وکاوه چې د مسلمانانو ښځې يوازې نه دي او خامخا څه کسان يې ورسره پريښي دي او يو بل ته يې ويل : ما درته وويل چې مسلمانان خپلې ښځې د سړيو نه بغير نه پرېږدي خامخا دومره څوک ورسره پاتې کيږي چې د دوی ساتنه وکوي ټول بېرته خپلو ځايونو ته و تښتېدل او بيا يې کله هم د مسلمانانو په مالونو او عزتونو د حملې کولو په اړه فکر ونه کولو .

ددې مبارکې سره رسول الله ﷺ ډېره زياته مينه کوله په يو حديث کې رسول الله ﷺ چې خپلو خپلوانو ته يې خبرې کولې و فرمايل : ای فاطمې د محمد لورې او صفيې د عبد المطلب لورې ، ای د عبد المطلب اولاده زه د الله ① په وړاندې له تاسې سره هېڅ نشم کولی که په دنيا کې تاسې لما څخه غواړئ څومره مال چې زما غواړئ دربه يې کړم .

نو په پورتني حديث کې يې دا هم داسې خاصه ياده کړه لکه خپل لور فاطمه يې چې ياده کړه ا

و فاطمه رسول الله ﷺ ته په تولو خلکو کې ګرانه وه .

د حضرت عمر ؓ په زمانه کې د هجرت په شلم کال باندې د ۷۳ کلونو په عمر کې وفات شوه او په بقیع کې خاورو ته وسپارل شوه .

اروی بنت عبد المطلب (د رسول الله ﷺ عمه)

نسب یې

د پلار له لوري : عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

مور یې : فاطمة بنت عمرو بن عائذ بن عمران بن مخزوم بن يقظة بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

د رسول الله ﷺ عمه وه او دده ﷺ د پلار عبد الله سکه خور وه په شعر کې یې پوره تجربه درلوده لکن شعر یې ډیر کم ویلو ښکلي فصیحه ژبه یې درلوده او ښکلی شعر به یې ویلو .

د عمیر بن وهب بن عبد قصي سره یې واده شوی وو او یو ماشوم یې وو طلیب نومیدو په هغه وخت کې په اسلام مشرف شوی وو چې مسلمانان تر هغه وخته پورې لا په دار الارقم کې وو .

بیا یې د کلدة بن هاشم بن عبد مناف سره واده وکولو دهغه نه یې یوه ماشومه وه فاطمه نومېده همدا فاطمه هغه وه چې د مسیلمة کذاب سره یې واده شوی وو .

ددې مبارکې زوی طلیب له دې ځخه وړاندې په اسلام مشرف شوی وو او دا په اسلام هغه وخت مشرفه شوه چې کله یې خپل زوی د اسلام لوري ته را وبلله او ددې زوی طلیب په اسلامي تاریخ کې اولنی هغه کس دی چې د شرک په حالت کې یې د رسول الله ﷺ مرسته کړېده او دا واقعه هغه وخت مینځ ته راغله چې عوف بن الصبرة السهمي دده په وړاندې رسول الله ﷺ ته ښکنځل وکول ده لاس کړو د اوښ پروت یو هډوکی یې را واخیستلو په سر یې ورباندې ووهلو هغه دده مور ته وویل : د عبد المطلب لورې دا وګوره ستا زوی څه وکول؟ هغې ورته وویل ده د خپل ماما د زوی سره مرسته وکوله او تا هغه ته ښکنځل وکول نو دهغه له لوري نه ده ووهلې .

کله چې یوه ورځ ابو جهل رسول الله ﷺ ته تکلیف ورکولو حضرت طلیب رضی الله تعالی عنه ورباندې

راغلو هغه یې ووهلو او په سر یې زخمي کړو خلک وربانډې را ټول شول وهلو یې بیا ابو لهب چې دده د مور د مور له اړخه ورور وو راغلو دی یې له خلکو نه خلاص کړو بیا یې چا مور ته وویل : ګوره دا ستا زوی څه کوي د محمد لپاره له خلکو سره ځان په جنجال آخته کوي او د هغه په ځای دی له خلکو سره جنګ کوي .

دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : دده په ژوند کې هغه غوره ورځې دې چې دی د خپل د ماما له زوی نه دفاع کوي .

دې ته وویل شول : آیا تا هم د محمد ﷺ متابعت کړی دی؟ دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : هو .

څوک راغلل ابو لهب ته یې وویل : ستا خور اروی خو هم په اسلام مشرفه شویده ؟

دی راغلو اروی ته یې وویل : تاسې هم عجیب خلک یاست د محمد تابعداري مو وکړه د خپل نیکه عبد المطلب دین مو پریښودو او د محمد ملګرتیا مو وکوله دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته و فرمایل : راځه ته هم مسلمان شه او د خپل وراره مرسته دې وکوه او که چې هغه کامیاب شو بیا ستاسې خوښه ستاسې لپاره بیا هم اختیار شته که د رسول الله ﷺ تابعداري کوئ او که بېرته خپل دین ته را ځئ لکن که هغه ته څه پېښ شي

نو بیا به تاسې هم په هغو کسانو کې شمار شئ چې د خپل وراره سره د غدر او خیانت وکولو .

دي مبارکې ته چې الله ① د شعر ښه قوه ورکړې وه د رسول الله ﷺ په مدح کې به یې ښکلي اشعار ویل او د رسول الله ﷺ ستاینه به یې کوله او په شعرونو کې به یې د رسول الله ﷺ دفاع کوله .

د رسول الله ﷺ په وفات باندې یې هم شعرونه ویلي وو او مرثیه یې جوړه کړې وه .

دا مبارکه د هجرت په پنځلسم کال باندې د حضرت عمر ❽ د خلافت په دوره کې په حق ورسېده .

حضرت عاتکه د رسول الله ﷺ عمه

دا د ابي امية بن المغيرة مېرمن وه او د حضرت أم سلمة رضی الله تعالی عنها (د رسول الله ﷺ مېرمن) مور وه .

په اسلام کې يې اختلاف دی ځينې وايي چې په اسلام مشرفه شوې وه او ځينې وايي چې په اسلام نه وه مشرفه شوې او تر بدر وړاندې دې يو خوب ليدلی وو چې هغه بالکل رشتيا شو دې ليدلي وو چې په مکه کې هر کور ته مرګ ور ننوزي او څنګه چې دې خوب ليدلی وو د بدر واقعه په هماغه ډول پای ته ورسېده .

اما ابن منده رحمه الله په صحابياتو کې ذکر کړېده يعني د هغه په نظر دا مسلمانه شوې وه امام ابن سعد فرمايي : عاتکه په مکه مکرمه کې په اسلام مشرفه شوه مدينې منورې ته يې هجرت وکولو او تر بدر وړاندې يې مشهور خوب ليدلی وو .

أم حكيم (البيضاء) د رسول الله ﷺ عمه

دا أم حكيم بنت عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب وه مور يې فاطمة بنت عمرو بن عائذ بن عمران بن مخزوم وه په جاهليت کې يې د کريز بن ربيعة بن حبيب بن شمس بن عبد مناف بن قصي سره واده کړى وو او له هغه نه يې ماشوم عامر، اروى، طلحة او أم طلحة ماشومان پيدا شوي وو خپله لور اروى يې بيا عفان بن ابي العاص بني امية بن عبد شمس ته په نکاح ورکړه چې له هغه نه حضرت عثمان بن عفان ❽ پيدا شوى دى

برة بنت عبد المطلب د رسول الله ﷺ عمه

د رسول الله ﷺ عمه او د جليل القدر بدري صحابي حضرت ابي سلمة بن عبد الاسد المخزومي البدري مور وه بل خاوند يې ابو رهم بن عبد العزى العامري وو د هغه نه يې يو ماشوم وو ابا سبرة دا هم بدري صحابي دى .

د رسول الله ﷺ تر بعثت وړاندي په حق رسېدلي وه .

اميمة بنت عبد المطلب د رسول الله ﷺ عمه

دا هم د رسول الله ﷺ عمه وه د أم المؤمنين زينب رضى الله تعالى عنها مور وه ددي په اسلام کې اختلاف دی په يو قول چې دې اسلام قبول کړی وو او هجرت يې هم کړی وو او د بل قول له مخې چې دا تر هغه وخت لا پخوا مړه وه چې د اسلام رڼا مکې او بيا ټولې دنيا ته راغله .

أم المؤمنين حضرت خديجه رضى الله تعالى عنها

أم المؤمنين السيدة خديجة بنت خويلد بن أسدٍ بن عبد العزّى بن قصي القرشية الأسدية مور يې فاطمة بنت زائدة بنت جندب وه په مکه مکرمه کې تر هجرت څخه ٦٨ کاله وړاندي د مکې د شرافت ، قدر او عزت نه په ډکه کورنى کې پيدا شوې وه د ماشوم توب نه په نېکو اخلاقو باندي ښائسته وه تېز ذهن، قوى عقل ، عفت ، پاکي، پاکدامني، حياء ، شرافت او نېک اخلاق يې د هغه

صفاتو له جملې نه وو چې کله هم ددې رضی الله تعالی عنها څخه نه جدا کېدل د رسول الله ﷺ په بيبيانو کې تر ټولو لمړی د رسول الله ﷺ سره په ملاقات مشرفه شوېده د ټولو اهل السيرة د علما وو په اتفاق اول هغه انسان دی چې په اسلام مشرف شوی دی .

تر رسول الله ﷺ څخه وړاندې د جاهليت په زمانه کې د ښه مال خاونده ښځه وه ښه تجارت يې وو ښې پيسې يې درلودې خلک يې په پيسو باندې پيدا کول او د خپل مال سره به يې د تجارت لپاره لېږل وخت تېرېدلو چې د محمد ﷺ ښکلی او خوږ نوم يې تر غوږو پورې ور ورسېدو د رسول الله ﷺ د صداقت، امانت ، نېکو خويونو او ديانت صفات يې آورېدل او د جاهليت په زمانه کې دا صفات ډېر کم پيدا کېدل بلکه په رسول الله ﷺ کې چې په کومه پيمانه موجود وو په هغه پيمانه باندې نه پيدا کېدل تردې چې رسول الله ﷺ ته يې ا حوال ور ولېږلو او ترې ويې غوښتل که ددې د مال سره د شام په سفر لاړ شي او دا به هغه څه ورکړي چې نور تجار يې ده ته نه ورکوي .

رسول الله ﷺ هم دا خبره ورسره ومنله او ددې د مال سره د تجارت لپاره شام ته لاړو او دې ورسره يو غلام ميسرة هم ولېږلو تردې چې شام ته

ورسېدل رسول الله ﷺ د يوې ونې لاندې دمه وکوله چې د يوه راهب د کېناستلو کوټې او عبادتګاه ته نېږدې وه هغه راهب را ووتلو او ميسرة ته يې وويل دا کس څوک دی چې د ونې لاندې ناست دی او دمه کوي؟ ميسرة غلام ورته وويل : دا يو کس دی چې د قريشو د قبيلې نه دی د مکې هستوګن دی او د اهل الحرم څخه دی.

هغه راهب ورته وويل تردې ونې لاندې د نبي نه بغير بل څوک دمه نه کوي .

بيا دوی لاړل په خپل تجارت بوخت شول څه يې چې خرڅول غوښتل هغه يې خرڅ کړل او څه يې چې اخيستل غوښتل هغه يې واخيستل کله يې چې مال راوړو او حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها ته يې حواله کړو هغې په مکه مکرمه کې خرڅ کړو داسې ګټه يې پکې وکوله چې مخکې به ئې ددې نيمه کوله بلکه له دېنه يې هم ښه ګټه وکوله .

بيا ميسرة حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها ته وويل چې دا څومره نېک خوی لري په سفر کې يې لما سره څومره نېک اخلاق کول بيا يې ورته نورې قصې وکولې او د راهب خبر او تر ونې لاندې د رسول الله ﷺ د دمې په اړه يې ورته وويل نو د حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها زړه ته د رسول الله ﷺ مينه ور ننوتله رسول الله ﷺ ته يې پخپله نشوای کولی چې د واده بلنه ورکړي د يوې ملګرې

نفیسة بنت منیة سره یې دا خپل راز شریک کړو هغه راغله رسول الله ﷺ ته یې وویل چې ته واده ولې نه کوې؟ رسول الله ﷺ ورته خپل اقتصادي مشکلات یاد کړل بیا هغې ښځې ورته وویل که داسې څوک لتا سره واده کول وغواړي چې دهغې ژوند لتا نه مخکې جوړ وي نو ستا به اقتصادي مشکل رفع شي هغې ورته راساً د خدیجې نوم وانه خیستو بلکه له اشارو څخه ښکاره شوه چې دا خدیجه رضی الله تعالی عنها ده رسول الله ﷺ دهغې سره نکاح ته تیار شو او خپل تره ابو طالب او په یوه قول کې حضرت حمزة رضي الله عنه حضرت خدیجه د محمد ﷺ لپاره وغوښته دواړه کورنۍ رضا شوې او د دوی واده وشو پدې وخت کې رسول الله ﷺ د پینځه ویشتو او حضرت خدیجة رضي الله عنها د څلویښتو کلونو وه او د رسول الله ﷺ څخه وړاندې دوه ځله کونډه شوې وه سره ددې چې دا رضی الله تعالی عنها ډېره وربانده مشره وه لکن رسول الله ﷺ ورسره ډېر په خوشحالۍ کې ژوند تېر کړو او ترڅو چې دا مبارکه رضی الله تعالی عنها ژوندۍ وه نو رسول الله ﷺ بل واده نه وو کړی او د رسول الله ﷺ د ماشومانو قاسم، عبد الله، زینب، رقیة ، أم کلثوم، او فاطمې رضي الله عنهن مور وه .

مهربانه مېرمن او په هر مشکل کې د رسول الله ﷺ سره ملګرې وه .

حضرت خدیجه بنت خویلد رضی الله عنها هغه ښځه وه چې اول ایمان یې راوړی دی .
کله چې نبي کریم ﷺ په غار حراء کې وو نو اواز ورته وشو چې اقرء (ولوله) نو رسول الله ﷺ وویل چې زه لوستونکی نه یم دا امر کونکی جبریل ؑ وو بیا یې ورته وویل چې ولوله رسول الله ﷺ خپل جواب بیا ورته تکرار کړو په دریم ځل هغه ورته وویل اقرء بسم ربک الذي خلق ..... چې کله رسول الله ﷺ د غار حراء نه کور ته راغلو نو په بدن کې یې ستوماني او ستړیا وه حضرت خدیجې رضی الله عنها ته یې وویل چې ما په څه شي کې و نغاړه دی رضی الله عنها ورته ویل چې مه وارخطا کیږه ته ښه انسان یې ته امانت ساتونکی یې، ته خپلولي ساتې او ته دروغ نه وایې الله به تاته څه ډول بد نه در رسوي .
بیا رسول الله ﷺ او حضرت خدیجه رضی الله عنها دواړه ورقه بن نوفل ته ورغلل هغه د حضرت خدیجې رضی الله عنها د تره زوی وو نیک انسان وو او د ښې تجربې او لوی عمر مالک او په هغه وخت کې موحد او راهب وو هغه ته خدیجې رضی الله

عنها وويل چې لدې ورور نه دې واوره چې ده څه لیدلي دي؟ هغه رسول الله ته وویل چې څه دې لیدلي دي؟ هغه ته رسول الله ﷺ ټوله قصه تېره کړه.. هغه ورته وویل چې بیا درته راغلو نو صبر ورته وکوه چې هغه تاته څه وایي او چه یې څه درته وویل هغه بیا ماته ووایه بیا ورته ورقه وویل چې ته خوشحال شه ته هغه کس یې چې حضرت عیسی ﷺ ته ستا په اړه ویل شوي وو ته به یو څه وخت وروسته خلکو ته د جهاد امر وکوې که زه په هغه وخت کې ژوندی وم نو زه به ستاسره په جهاد کې شریک کېږم . کاش زه په هغه وخت کې ژوندی وم چې کله دا خلک تا له دی ځای نه وباسي ... رسول الله ورنه پوښتنه وکوله ایا دوی به ما اوباسي؟ هغه ورته وویل : هو ! هرڅوک چې د داسې شي سره راشي له کوم شي سره به چې ته را ځې هغه له خپل ځای نه شړل کیږي ... خو که زه په هغه وخت کې ژوندی وم زه به ستا مرسته وکوم کله چې ورقة مړ شو نو رسول الله ﷺ وویل : ما ته را ښکاره کړل شو هغه په جنت کې وو او سپین ځادر پرې خپور شوی وو ځکه هغه په ما ایمان راوړی وو او زما تصدیق یې کړی وو.

نو چې کله حضرت خدیجې رضی الله عنها دا هرڅه ولیدل چې تراوسه پوري له هرچا نه پټ وو نو

همدلته پرې خديجې رضى الله عنها ايمان راوړ او د اول مسلمان لقب يې واخيستو .

د حضرت خديجې رضى الله تعالى عنها په لويو صفاتو کې ددې عفت وو او هغه په داسې پيمانه باندې وو چې ددې دښمن او دوست ورباندې اعتراف کولو او ددې په لويو نومونو کې يو نوم وو الطاهره (پاکه) چې اکثرو خلکو به دېته هروخت همدا نوم اخيستلو او که مونږ دې ټکي ته په غور سره وګورو چې يو څوک مالدار هم وي او ښه دولت هم ورسره وي او بيا په داسې جامعه کې خپله ځواني تېره کړي چې هلته د حرام او حلال په نوم څوک بالکل کوم شی نه پېژني نو هغه چې داسې پاکه وي دا يقيناً د فخر خبره ده .

د حضرت خديجې بي بي ❽ په صفاتو کې يو لوی صفت د هغې ډېره زياته هوښياري وه او ددې په ژوند کې هر ځای همداسې ښکاره کيږي چې دا ډېره زياته هوښياره وه او ددې د ژوند هر عمل ددې ګواهي ورکوي چې دا رضى الله تعالى عنها د ډېر تېز عقل خاونده وه د مثال په ډول .

تر هرڅه وړاندې د رسول الله ☸ انتخاب د خپل مال د تجارت لپاره ددې د ډېرې هوښيارى غوڅ دليل دی .

او بيا په داسې وخت کې چې د مکې د ټولو مشرانو او د ښو دولت لرونکو خلکو د زامنو له لوري ورته د نکاح دعوت ورکول کېدو دې رضى الله

تعالی عنها رسول الله ﷺ په داسې وخت کې د خپل ځان لپاره خوښ کړو چې دېته معلومه وه چې د یوې غریبې کورنی ځوان وو .

بیا چې کله رسول الله ﷺ ورته د وحی په اړه وویل دا بغیر ددېنه چې ګمان وکوي چې کېدای شي رسول الله ﷺ هسې د کوم شي نه ډار شوی وي او یا نور خیالات و جنګوي ذهن ته یې ورسېده چې په رسول الله ﷺ څه رښتیا شوي دي او ددې په ځای چې بیا یې کوم حکیم یا طبیب یا بل مشهور کس ته ورولي چې حالات معلوم کړي خپل د تره زوی ورقه بن نوفل چې په مذهبي امورو کې ماهر وو هغه ته وروستلو چې ددې واقعې په اړه ورڅخه معلومات وکوي او دایې په هغه وخت کې تر هر چا څخه غوره کس خوښ کړی وو چې دوی ترې معلومات کول .

حضرت خدیجې رضی الله تعالی عنها په داسې وخت کې د رسول الله ﷺ مرسته وکوله چې په هغه وخت کې هېڅوک هم د رسول الله ﷺ مرستې ته تیار نه وو او دې رضی الله تعالی عنها یې داسې مرسته وکوله چې خپل ځان، مال او هرڅه یې ده ته په مکمل اختیار کې ورکړل او له ده څخه یې زار کړل د رسول الله ﷺ خوښه وه چې هغه یې څنګه مصرف کول او پدې وخت کې حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ صرف مېرمن نه بلکه یو ښه مرستندوی

او معاون وو او په هرمشکل کې به يې دده لاس نېولی وو او پدې لاره کې به يې چې څومره تکليف ليدو همدومره يې د رسول الله ﷺ سره مينه زياتېده او همدومره يې د رسول الله ﷺ سره ملګرتيا کلکه کېدله .

حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ لپاره هغه ژوند قربان کړو چې دا پکې وه چې ټول له راحت نه جوړ وو او هرې خوا ته پکې ارامي وه اوس د رسول الله ﷺ سره په غرونو کې اوسېدلو ته هم تياره وه او هر ډول مشکل ته تياره وه چې په غاړه يې واخلي او پدې وخت کې د رسول الله ﷺ همداسې انسان ته ضرورت وو لکه دا رضی الله تعالی عنها چې څنګه وه .

او ښکاره خبره ده کومه ښځه چې داسې نېک صفات ولري هغه به غوره ښځه وي او رسول الله ﷺ يې هم په غوره والي باندې اعتراف کړی دی حضرت انس بن مالک 8 فرمايي رسول الله ﷺ فرمايل : د ټول عالم له ښځو نه دي مريم بنت عمران، خديجة بنت خويلد، فاطمة بنت محمد ، آسية امرءة فرعون درته بس دي (يعني دا په ټولو کې غوره دي) .

او د يوې ښځې د نېکبختي انتها به وي چې رب العلمين ورباندې سلام وايي حضرت جبريل ⌛

راغلو رسول الله ﷺ ته فرمايي : يا رسول الله دا ده لږ ساعت کې خديجه ۸ ستا په خدمت کې حاضريږي لوښی ورسره دی چې څه خوراک او يا د څښاک شی پکې دي کله چې تاته راغله د رب له لوري ورته سلام ووايه او زما له لوري نه يې ورته هم ووايه او زيری ورکړه چې الله ① درته په جنت کې کور جوړ کړی دی .

رسول الله ﷺ چې په ټولو نېکو صفاتو باندي الله ① ښائسته پيدا کړی وو ضروري خبره ده چې هر نېک صفت په هغه کې په پوره پيمانه وو ددې امله يې کله هم د چا نېک صفات نه هېرول او نه بې وفا وو نو هرڅوک اوس معلوموليي شي چې د رسول الله ﷺ په وړاندې به د داسې ښځې څومره قدر وو هو رسول الله ﷺ يې په زړه کې ډېر زيات قدر کولو او په ښکاره سره به يې اقرار کولو چې خديجه رضی الله تعالی عنها د الله ① له لوري نه ده ته يو نعمت وو حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمايي رسول الله ﷺ به خديجه رضی الله تعالی عنها ډېره زياته يادوله او زه به تري متاثره کېدم کله کله به رسول الله ﷺ ګډ حلال کړو او ټوټې ټوټې به يې کړو او د حضرد خديجې رضی الله تعالی عنها پسې د ثواب د رسېدلو لپاره به يې خيرات کړو کله کله به ما ورته وويل : لکه په دنيا

کې چې صرف همدا یوه ښځه وه خدیجه ؟ ده ﷺ به راته ویل : بېشکه هغه وه او په رښتیا وه او د هغې نه زما اولاد وو .

حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها تر هجرت ۳ کاله وړاندې وفات شوه او عمر یې ٦٥ کاله وو د یو روایت له مخې ٥٠ کاله وو او دا غوره دی رسول الله ﷺ په خپل لاس باندې قبر ته ورښکته کړه او په المعلاة (دمکې مکرمې لویه هدیره) کې خاورو ته و سپارل شوه (الله ① دې په جنت کې ددې مرتبې لوړې کړي) په کوم کال باندې چې دا وفات شوه رسول الله ﷺ ډېر زیات خفه وو یو خو د کفارو ظلمونه زیات وو او د رسول الله ﷺ تره ابو طالب هم په همدې کال مړ شو او دې کال ته عام الحزن (دغم کال) ویل کېدو .
حضرت خدیجة رضی الله تعالی عنها وفات شوه لکن د رسول الله ﷺ له زړه نه ونه وتله او د هغې مبارکې نه وروسته یې نورې بیبیانې هم وې لکن یوه هم دده ﷺ په زړه کې هغه ځای ته ونه رسېده کوم ځای ته چې حضرت خدیجة رضی الله تعالی عنها رسېدلې وه .
حضرت عایشه رضی الله تعالی عنها فرمایي رسول الله ﷺ به حضرت خدیجة رضی الله تعالی عنها ډېره

زیاته یادوله یوه ورځ په ما ښه ونه لګېده نو مې ورته وویل : هغه خو یوه بوډۍ کونډه وه اوس الله ① تاته له هغې نه ښې درکړې .

رسول الله ﷺ غصه شو او ویې ویل : نه زما د په الله ① قسم وي له هغې نه یې ښې نه دي راکړې هغې په داسې وخت کې په ما باندې ایمان راوړ چې خلکو کفر وکولو ، هغې زما تصدیق په داسې وخت کې وکولو چې خلکو زما تکذیب وکولو، دې په خپل مال سره زما مرسته وکوله پداسې وخت کې چې خلکو زه له هرشي نه محروم کړی وم او د هغې نه الله ① ماته اولاد راکړی وو

أم المؤمنين حضرت سوده بنت زمعة (رض)

أم المؤمنين سوده بنت زمعة بن قيس القرشية العامرية رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ دوهمه بي بي ده د لوړ نسب ښځه وه مور يې الشموس بنت قيس بن زيد الانصارية وه د بني عدي بن النجار له قبيلې څخه وه مالک بن زمعة يې ورور وو .

د لوړې مرتبې لرونکې بي بي وه د رسول الله ﷺ نه وړاندې يې د سهيل بن عمرو العامري ❽ د ورور السكران بن عمرو سره واده کړی وو د اسلام په سر کې په اسلام مشرفه شوې وه د رسول الله ﷺ سره يې بيعت کړی وو کله چې په مسلمانانو باندې د کفارو ظلمونه زيات شول رسول الله ﷺ حبشي ته د هجرت اجازه وکوله دا هم په غربت کې لکن د اسلام د سرمايې سره د خپل خاوند په ملګرتيا حبشي ته روانه شوه کله چې بېرته را وګرځېدل نو خاوند يې په داسې حالت کې ترينه وفات شو چې دا يې ډيرو تکليفونو او زحمتونو ته پريښوده او صرف يو پلار يې همدرد وو هغه هم سپين ږيری وو .

دا چې کله په حبشه کې وه خپل خاوند ته یې ویل خوب مې لیدو چې زه په خپل ځای ناسته وم تکیه مې کړې وه سپوږمۍ له اسمان څخه را باندې را وغورځېده خاوند یې ورته ویل والله که دا خوب د رښتیا شو زه به زر مړ شم او لما څخه به وروسته به ته واده وکوې له هماغه ورځې نه یې خاوند بیمار شو او بیماري یې سخته شوه تردې چې وفات شو .

حضرت خولة بنت حکیم د حضرت عثمان بن مظعون مېرمن د رسول الله ﷺ سره خبرې کولې او ورته ویل یې : یا رسول الله ﷺ داسې ښکاره کېږي چې ته د حضرت خدیجې په جدایي ډېر زیات خفه یې؟

رسول الله ﷺ ورته وفرمایل : هو ، د وړو مور وه، د کور ساتونکې او ترتیب کونکې وه)

بیا حضرت خوله رضی الله تعالی عنها ورته وفرمایل : داسې یو کس ته ضرورت دی چې د رسول الله ﷺ د کور ترتیب ورته جوړ کړي او داسې څوک وي چې د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها پالنه هم وکوي او مشوره یې ورته ورکړه چې د سودة بنت زمعة سره که واده وکوې دا یو ښه اقدام دی هغه ښکلې هم ده او د ډېرو ښو صفاتو مالکه ده او د هغه کسانو څخه هم ده چې د اسلام په سر کې په اسلام مشرفه شوېده او په رسول الله ﷺ باندې خپل ځان قربان کولو ته هم تیاره ده دې دا خبرې لا

ختمې کړې نه وې چې رسول الله ﷺ یې خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل زه د هغې رضی الله تعالی عنها سره واده کولو ته تیار یم او پدې وخت کې له پخواني خاوند نه د حضرت سودة بنت زمعة رضی الله تعالی عنها شپږ زامن وو رسول الله ﷺ د حضرت سودة رضی الله تعالی عنها سره واده وکولو واده یې د نبوت په لسم کال د روژې په میاشت کې وو څلور سوه درهمه یې ورته په مهر کې ورکړل او بیا مدینې منورې ته یې ورپسې هجرت هم وکولو .

حضرت سودة رضی الله تعالی عنها په خپله زمانه کې له هغو ښځو څخه وه چې په پاکۍ او بهترۍ او عفت کې یې یو خاص نوم درلود په خپله خوښه یې اسلام قبول کړو د حبشې لور ته یې د هجرت فضیلت هم تر لاسه کړو رسول الله ﷺ ورسره واده وکولو او هغه ته هم د هغو بیبیانو له جملې څخه وه چې ده ته ډېره ګرانه وه د رسول الله ﷺ نه یې ډېر احادیث نقل کړي دي او مشهورو صحابه وو ﷺ ورڅخه روا یات کړي دي الله ① ورته اوږد لاس ورکړی وو او ډېره زیاته صدقه به یې کوله .

یوه شپه یې په رسول الله ﷺ پسې مونځ کولو رسول الله ﷺ هغه مونځ اوږد کړو تردې چې د اوږدوالي له امله پدې مبارکه رضی الله تعالی عنها باندې

لږ سخت شو سبا یې بیا رسول الله ﷺ ته وویل د شپې مې چې مونځ درپسې کولو دومره اوږده رکوع د راباندې وکوله چې ما خپله پوزه کلکه ونیوله هسې نه چې وینه ترې روانه شي رسول الله ﷺ ورته وخندل .

او هروخت به بیبیانو ددې سره ټوکې کولې او د ټولو مېرمنو سره ډېره مهربانه وه هرې یوې به غوښتل چې ددې سره خبرې وکوي یوه ورځ چې رسول الله ﷺ کور ته ننوتلو حضرت عائشې او حضرت حفصې رضی الله تعالی عنهما خندل رسول الله ﷺ ورځخه پوښتنه وکوله ولې خاندئ ؟ دوی ورته وویل مونږ د حضرت سودة رضی الله تعالی عنها سره ټوکه وکوله چې قیامت را نېږدې شو دجال را وتلی دی دې منډې کړې او په کور کې دننه کوټې ته ننوتله او هلته پټه شوېده .

رسول الله ﷺ ورپسې هماغه کوټې ته ورغلو دې وربانذې اواز وکولو رښتیا دجال را وتلی دی؟

رسول الله ﷺ ورته فرمایل : نه را وتلی نه دی لکن نېږدې دی چې را ووزي ددې زړه مطمئن شو او وېره ترې لاړه بېرته له هغه کوټې څخه را ووتله او له ځان څخه یې د عنکبوت (غنو) تارونه لرې کول .

د رسول الله ﷺ خوشحالي یې په هر قیمت سره اخستله او چې کله به خبره شوه چې په کوم شي کې د رسول الله ﷺ رضا ده هغه به یې حاصلول حتی تردې چې کله پدې پوه شوه چې د رسول الله ﷺ زړه ډېر وخت د عائشې رضی الله تعالی عنها سره تېرول غواړي لکن د عدل او انصاف د تقاضې د پوره کولو لپاره یوه شپه زما کوټې ته راځي نو یې رسول الله ﷺ پدې خبره زیات خوشحال کړو چې ورته یې وفرمایل : قد جعلت یومي منک لعائشه یعني زه لتاسره خپل نوبت ورځ عائشې ته ورکوم او ددېنه وروسته به رسول الله ﷺ عائشې ته په خپلو ورځو کې دوه ورځې ورکولې یوه به یې خپله وه او یوه به د سوده رضی الله تعالی عنها ورځ وه .

د حضرت عمر ❽ په زمانه کې حضرت عمر ❽ په هغه وخت کې د رسول الله ﷺ ژوندۍ بیبیانې حج ته بوتلې او چې کله یې دېته وویل حج ته ځو دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : ما د رسول الله ﷺ سر عمره او حج کړي دي اوس د الله ① د حکم مطابق صرف په کور کې کېناستل غواړم او په هماغه کور کې وه بالکل بهر ته وتل یې نه خوښول تردې چې د هجرت په ٥٤ کال باندې د معاویة بن ابي سفیان د خلافت په زمانه کې وفات شوه او د خپل

تـول کـورپـه ا ړه یـې حضرت عـائـشې رضی الله تـعـالـی عنهـا تـه وصیت وکـولـو .

الله ① دي پـه جـنـتـونـو کـې زمـونـږ د ټـولـو مـسـلـمـانـو مـیـنـدو سره مـرتـبـې لـوړي کـړي .

أم المؤمنين حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها

نسب یې

پلار یې : أبو بکر عبد الله بن أبي قحافة عثمان بن عامر بن عمرو بن کعب بن سعد بن تيم بن مرة بن کعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن کنانة بن خزيمة بن مدرکة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

مور یې : أم رومان بنت عامر بن عويمر بن عبد شمس بن عتاب بن أذينة بن سبيع بن دهمان بن الحارث بن غنم بن ثعلبة بن مالك بن کنانة بن خزيمة بن مدرکة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

د رسول الله ﷺ سره یې نکاح تر هجرت یو کال وړاندې وشوه او تر هجرت وروسته یې واده وشو لویه عالمه او زاهده ښځه وه د رسول الله ﷺ په عمر کې یې قرآن کریم حفظ کړو او د رسول الله ﷺ څخه یې ۲۲۱۰ دوه زره دوه سوه لس حدیثونه روایت کړي دي .

رسول الله ﷺ حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ته فرمایل ستا سره له نکاح وړاندې مې درې ځله ته په خوب کې ولیدې خوب مې لیدو چې ملائکې به

په وربښمي جامه کې پټه ښځه ماته را وستله راته به یې وویل دا ستا مېرمن ده ما به چې هغه وکتله ته به وې نو ما بیا وویل څه که دا خوب د الله ① له لوري څخه وي نو همداسې به کیږي .

یوه ورځ چې حضرت خوله رضی الله تعالی عنها رسول الله ﷺ ته راغله ورته ویل یې زه ستا لپاره عائشه رضی الله تعالی عنها وغواړم؟ رسول الله ﷺ ته مخکنی خوب ور په یاد شو او مخ یې له خوشحالی نه رڼا وکوله چې له یوه لوري نه حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها دده کور ته راځي او له بله پلوه په ټوله دنیا کې د رسول الله ﷺ په وړاندې د غوره انسان سره به دده د خپلوي تعلق جوړ شي او حضرت خوله رضی الله تعالی عنها ته یې وویل چې ته دا کار کول غواړې نو ښه خبره ده .

حضرت خولة رضی الله تعالی عنها ورغله د حضرت ابو بکر صدیق ❽ کور ته او هغوی ته یې وویل : الله ① په تاسې باندې څه خیر او برکت نازل کړی دی؟ د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها مور ورته وویل : هغه څنګه ؟

دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : رسول الله ﷺ ستاسې لور عائشه رضی الله تعالی عنها غواړي .

د حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها مور ورته هو ونه ویل بلکه ورته یې وویل : اوس ابو بکر راتلونکی دی زه غواړم تر هغه پورې صبر وکوم کله چې حضرت ابو بکر صدیق 8 راغلو نو ورته یې وفرمایل : څه خیر او برکت الله ① ستاسې کور ته را نازل کړی دی؟ زه رسول الله ❁ را لیږلی یم چې ستاسې لور عائشه رضی الله تعالی عنها د هغه ❁ لپاره وغواړم .

حضرت ابو بکر صدیق 8 وفرمایل : رسول الله ❁ خو زما ورور دی او عائشه خو د رسول الله ❁ وریره ده دا نکاح دده ❁ لپاره صحیح ده؟

حضرت خولة بېرته رسول الله ❁ ته ستنه شوه او د حضرت ابو بکر صدیق 8 خبره یې ورته وکوله .

رسول الله ❁ ورته وویل : ورشه ورته ووایه چې زه او ته په اسلام کې سره وروڼه یو او هغه په نسبي ورور ګلوي کې نه صحیح کیږي په اسلامي ورور ګلوي کې صحیح ده .

حضرت خولة رضی الله تعالی عنها بېرته د حضرت ابو بکر صدیق 8 کور ته راغله او دلته د یو څه خبرو وروسته یې بیا ورته وویل ورشه رسول الله ❁ دلته را وغواړه .

رسول الله ﷺ د دوی کور ته راغلو او حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها یې په نکاح ورکړه او د دیني قرابت نه وروسته نسبي قرابت هم حاصل شو .

کله چې رسول الله ﷺ مدینې منورې ته هجرت وکولو انصار او مهاجرین صحابه رضي الله عنهم را ټول شوي وو او د هغوی ښځې هم را ټولې وې ، فضا خندل او هرې خوا ته د خوشحالی فضاء وه د حضرت ابو بکر صدیق رضي الله عنه د کور نه یو بهترین مخلوق د سید المخلوقات کور ته نقل کیږي او حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها د شکلې ناوې په شکل کې تیاره کړل شوه پداسې حالت کې چې مور یې حضرت أم رمان رضی الله تعالی عنها ورسره وه د رسول الله ﷺ کوټې ته ور ننوتل او رسول الله ﷺ ته یې وویل : دا ستاسې اهل دی الله ﷻ د تاته پکې برکت واچوي دا شپه د حضرت ابو بکر صدیق رضي الله عنه په کور کې تېره شوه چې په بني الحارث بن الخزرج کې وو بیا رسول الله ﷺ هغه کوټې ته بوتله چې د جومات سره په خوا کې دده ﷺ لپاره جوړه کړل شوې وه .

یوه ورځ رسول الله ﷺ ته حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها وویل : زما سره ستا مینه څه ډول ده؟ ده ﷺ ورته وویل لکه په رسی کې کلکه غوټه کله

کله به یې بیا تري پوښتنه کوله : هغه غوټه اوس څنګه ده؟ ده ﷺ به ورته ویل : لکه څنګه چې وه هماغسې ده .

حضرت عبد الله بن عباس ❽ حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ته ویل : ته ډېره بختوره یې رسول الله ﷺ ته په ټولو بیبیانو کې ته ډېره ګرانه وې او د رسول الله ﷺ صرف پاک شیان خوښېدل او کله چې په ابواء کې ستا لاکټ ورک وو رسول الله ﷺ په هغه پسې ګرځېدو چې پیدا یې کړي د مانځه وخت شو د اوداسه اوبه نه وې نو الله ① د تیمم حکم را نازل کړو او د ا رخصت د ټول امت لپاره یو رحمت وو او وجه یې ته وې .

کله چې څو کسانو دروغجنو ستا په اړه د دروغو ډنډوره خپره کړه الله ① تر اوو اسمانونو لپاسه ستا پاکي را نازله کړه اوس په هر جومات کې به ستا د پاکي آیتونه شپه او ورځ تلاوت کیږي .

دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : ای ابن عباس پرېږده دا ستاینه زه دا غواړم چې کاش بالکل له خلکو څخه هېره شوې وای او چا ته هم نه ور په زړه کېدلی .

حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها رسول الله ﷺ ته فرمایل : ما ته ولیدلي چې ولاړ وي د دحیة الکلبي سره دې خبرې کولې .

رسول الله ﷺ ورته وویل : تا هغه ولید؟ دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل هو ما هغه ولید رسول الله ﷺ ورته و فرمایل هغه جبریل ؑ وو تاته یې سلام ویل : دې ورته وویل وعلیه السلام الله ① دې ده ؑ ته اجر ورکړي .

د حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها د بخت څنې وه چې دا په ډیر ورکتوب کې د رسول الله ﷺ په ملګرتیا مشرفه شوې وه او څرنګه چې په ژوند کې هغه د زده کړې وخت وي نو د رسول الله ﷺ څخه یې ډیر څه زده کړل او لویه عالمه ګڼل کیږي ددې د علمیت په اړه امام زهري فرمایي چې حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها ډیره لویه عالمه وه که چیرته د ټولو نورو بیبیانو او د دنیا د ښځو علم را ټول کړل شي او ددې رضی الله تعالی عنها د علم سره مقایسه کړل شي نو د حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها علم وربانديې بیا هم زیاتیږي .

حضرت ابو موسی اشعري رحمه الله فرمایي : کله به چې مونږ ته کوم مشکل را مخې ته شو چې زمونږ سره به یې حل نه وو نو د رسول الله ﷺ د بي بي

حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها نه به مو پوښتنه وکوله د هغې رضی الله تعالی عنها سره به پدې اړه معلومات وو .

حضرت عروة ❽ یې خوریی وو هغه وایي چې ما حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ته وویل :

دا چې ته لویه فقیهه یې او په علم فقه کې په زړه پورې مهارت لرې دا څه ډېره عجیبه نه ده د رسول الله ﷺ بي بي وې او د حضرت ابي بکر صدیق ❽ لور وې هغه هم لوی فقیه عالم وو لکن دا چې په علم الطب کې مهارت لرې دا د حیرانتیا خبره ده دا تا له کومه ځایه زده کړو .

دی وایي حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ماته وویل : ای عروه کیه تاته نه ده معلومه چې رسول الله ﷺ د عمر په آخر کې بېمار کېدو ما به پوښتنې کولې او بیا به ما د هغه ﷺ علاج پخپله کولو ددې امله الله ① ما ته په علم الطب کې مهارت راکړو .

ا بن قیم رحمه الله د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څو خصوصیتونه را تول کړي چې په لاندې ډول دي :

۱. رسول الله ﷺ ته په ټولو بیبیانو کې دا ډېره ګرانه وه لکه په صحیحینو کې چې ثابته ده له رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وشوه چې په ټولو

خلکو کې تاته څوک ډېر ګران دي ؟ ده ﷺ و فرمايل : عائشه رضی الله تعالی عنها چا ورته وويل : په سړيو کې ؟ ده ﷺ ورته و فرمايل : پلار يې .

٢. سورة التحريم مکمل ددې او د حضرت حفصې رضی الله تعالی عنهما له امله نازل شوی دی .

٣. د رسول الله ﷺ په ژوند کې يوازې دا بي بي رضی الله تعالی عنها وه چې د پېغلتوب نه له ده ﷺ سره وه او نورې بيبيانې تولې کونډې وې چې رسول الله ﷺ ورسره نکاح کوله د رسول الله ﷺ څخه وړاندې ابو بکر صديق ❽ ددې د نکاح ژبه د مطعم بن عدي سره کړې وه چې د هغه زوی جبير بن مطعم ته به يې ورکوې لکن کله چې رسول الله ﷺ و غوښته نو مطعم ته يې عذر وويلو او دا يې رسول الله ﷺ ته ورکړه .

٤. يوازې حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وه چې کله به رسول الله ﷺ له دې سره په يو ځای کې وو نو په ده باندې به وحی راتله د نورو بيبيانو سره په رسول الله ﷺ باندې وحی نه راتله .

٥. کله چې د رسول الله ﷺ بيبيانو ته د اختيار آيت نازل شو او دوی ته يې اختيار

ورکړو که تاسي غواړئ چې د رسول الله ﷺ سره په همدې ژوند کې وخت تېر کړئ او که غواړئ نو رسول الله ﷺ به تاسي ته طلاق درکړي نو اول دېته وويل شول چې د خپل مور پلار سره پدې اړه مشوره وکوي نو دې مبارکې وويل : ولې پدې کار کې د مشورې څه ضرورت دی زما د رسول الله ﷺ سره همدا ژوند خوښ دی بیا ټولو بیبیانو د همدې رضی الله تعالی عنها خبره تائید کړه .

٦. کله چې پدې پسې درواغ وويل شول نو الله ① يې برائت په قرآن کريم کې نازل کړو او ددې په صفايي باندې يې ١٠ آيتونه نازل کړل چې تر قيامت پورې به تلاوت کيږي او ددې سره يې د رزق کريم وعده وکوله او په هغه آيتونو کې دېته طيبه ويل شوي دي پاکه ګڼل شوېده .

٧. د مشرانو صحابه وو په مخ کې به چې څه مشکل راغلو نو دې رضی الله تعالی عنها ته به د پوښتنې لپاره ورغلل لدې رضی الله تعالی عنها سره به يې ځواب پيدا کړو .

٨. رسول الله ﷺ ددې په کوټه کې پداسې حالت کې وفات شو چې سر يې ددې په غېږ کې ايښی وو .

٩. مخکې له نکاح نه ملائکې رسول الله ﷺ ته په خوب کې پته ور ښکاره کړې وه چې رسول الله ﷺ يې مخ ورباندې لوڅ کړی وو نو هغه دا وه بيا رسول

ﷲ ☸ فرمايلي وو كه دا خوب د ﷲ ① له لوري نه وي نو رښتيا به شي .

حضرت عائشه رضی ﷲ تعالی عنها ماشومه وه چې د رسول ﷲ ☸ سره يې نكاح شوې وه او كله به چې رسول ﷲ ☸ د دوی كور ته ورغلو مور ته به يې ويل ای أم رمان زه درته د عائشې په اړه وصيت كوم چې دا مه خفه كوه او ښه رويه ورسره كوه .

حضرت عائشه رضی ﷲ تعالی عنها فرمايي : رسول ﷲ ☸ زمونږ كور ته راغلو ما د نورو ماشومانو سره په كوم شي باندې لوبې كولې ده ☸ راځخه پوښتنه وكوله عائشې دا څه شی دي؟ ما ورته وويل دا د حضرت سليمان آس دی بيا رسول ﷲ ☸ راته وخندل .

له امام مسروق نه روايت د ی چې حضرت عائشه رضی ﷲ تعالی عنها فرمايي ما رسول ﷲ ☸ وليدو چې د يو كس سره يې خبرې كولې چې په آس باندې سپور وو او رسول ﷲ ☸ په پښو باندې ورته ولاړ وو كله چې راغلو ما ترې پوښتنه وكوله دا تا له چا سره خبرې كولې؟ ده ☸ راته وويل تا هغه كس وليدو؟ ما ورته وويل هو يا رسول ﷲ ☸ بيا رسول ﷲ ☸ راځخه پوښتنه وكوله په شكل كې چا ته پاتې كېدو؟ ما ورته وويل دحية الكلبي

ته بیا رسول الله ﷺ راته وویل : تا ډیر لوی خیر ولیدو دا حضرت جبریل ؑ وو بیا لږ وخت نه وو تیر چې رسول الله ﷺ ماته وویل : ای عائشې دا جبریل تاته سلام وایي ما ورته وویل وعلیکم السلام الله دې ده ته اجر ورکړي .

حضرت هشام بن عروه له خپل پلار نه روایت کوي چې هغه ؓ فرمایل : حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ماته وویل خوریه ماته رسول الله ﷺ ویل کله چې ته غصه وې او یا خوشحاله وې زه دربانديې پوهیږم ما ورته وویل په څه را باندې پوهیږې؟ ده ﷺ راته ویل کله چې ته خوشحاله وې او قسم کول غواړې نو ته وایې لا ورب محمد او کله چې ته غصه وې بیا چې قسم کول غواړې نو ته وایې لا ورب ابراهیم .

ما ورته وویل : رسول الله ﷺ تا رښتیا وویل .

بي بي رضی الله تعالی عنها د علم او تقوی خزانه وه د هجرت په ۵۷ یا ۵۸ یا ۵۹ کې د ٦٧ کلونو په عمر کې وفات شوه (اختلاف د روایاتو دی) د سه شنبې ورځ وه د رمضان اولسم وو د جنازې مونځ یې د شپې د وترو څخه وروسته حضرت ابو هریره ؓ وکولو .

أم المؤمنين حضرت حفصه بنت عمر الفاروق 8

نسب يې

د پلار له اړخه : حفصة بنت الفاروق عمر بن الخطاب بن نفيل بن عبد العزى بن رياح بن عبد الله بن قرط بن رزاح بن عدي بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

مور يې محترمه صحابية وه : زينب بنت مظعون بن وهب بن حبيب بن حذافة بن جمح بن عمرو بن هصيص بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

حضرت حفصه رضى الله تعالى عنها د رسول الله ☸ نه وړاندې د حضرت خنيس بن حذافه السهمي په نكاح كې وه دا هم جليل القدر صحابي وو د دوو هجرتونو شرف يې حاصل كړى وو په بدر كې حاضر وو په أُحد كې زخمي شو د يوځه وخت تكليف وروسته په حق ورسېدو او حضرت حفصة رضى الله تعالى عنها په ځوانى كې كونډه شوه چې د شلو كلونو په عمر كې وه حضرت عمر 8 به چې خپله لور په ځوانه ځوانى كې كونډه ليده نو زيات به

پرې خفه کېدو او ددې غمونه يې هر وخت په زړه
باندې پراته وو او پدې فکر کې وو چې دا ځوانه
ده مناسبه خو نه ده چې دا همداسې يوازې پاتې
شي او فکر يې کاوه چې پدې اړه څه وکوي څوک به
ددې د لور راتلونکی خاوند وي حضرت عثمان ❽
پدې وخت کې په واده پسې ګرځېدو لکن اوس هغه
هم ويل چې دی اوس واده نه کول غواړي رسول الله
☸ چې د ټول امت مهربان مشاور وو حضرت عمر ❽
ورسره دا مشوره وکوله چې څه به کيږي او رسول
الله ☸ ته يې هم حضرت عثمان ❽ ياد کړو چې دی
هم په واده پسې ګرځېدو او اوس وايي چې زه
واده نه کول غواړم رسول الله ☸ ورته ويل : ته
فکر مه کوه د حفصې واده به له داسې چا سره
وشي چې هغه تر عثمان غوره وي او د عثمان واده
به له داسې چا سره وشي چې تر حفصې رضی الله تعالی
عنها غوره وي (د رسول الله ☸ مطلب دا وو چې د
حفصې واده به د رسول الله ☸ سره وشي چې تر
عثمان غوره دی او د عثمان واده په د رسول الله
☸ د لور سره وشي چې تر حفصې غوره ده) لکن
څرنګه چې حضرت عمر ❽ غمونو او فکرونو پسې
را اخيستی وو او غمونو يې دماغ نه پرېښودل چې
کنايي خبرو ته ننوزي نو ددې خبرې په مطلب پوه
نه شو د رسول الله ☸ په ډاډګېرنه يې يو څه

تسکین وشو لکن بیا هم په زړه یې بوج وو یوځه وخت چې تېر شو رسول الله ﷺ هغه وغوښته حضرت عمر رضی الله عنه د رسول الله ﷺ پدې اقدام زیات خوشحال شو او حضرت حفصه رضی الله تعالی عنها یې ورکړه .

او رسول الله ﷺ دې مبارکې ته څلور سوه درهمه مهر ورکړو حضرت عمر رضی الله عنه خوشحال وو چې د رسول الله ﷺ سره یې د نسب تعلق هم پیدا شو او له بله پلوه یې لور بي بي په خیر الخلائق باندې واده شوه چې دوی دداسې نېکبختي په اړه هېڅ فکر هم نه وو کړی .

حضرت حفصة رضی الله تعالی عنها هغه بي بي وه چې لیکل یې زده وو او په اسلام کې د اولې استاذې حضرت شفاء بنت عبد الله رضی الله تعالی عنها څخه یې زده کړي وو .

د حضرت حفصة رضی الله تعالی عنها په ژوند کې د ډېرې زیاتې ستاینې وړ خبره دا ده چې د قرآن کریم په ساتنه کې یې مهم رول لوبولی دی کله چې د حضرت ابو بکر رضی الله عنه په زمانه کې قرآن کریم ولیکل شو او بیا حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه وفات شو نو دا لیکلی قرآن کریم د حضرت عمر رضی الله عنه سره وو د یوځه وخت نه وروسته بیا حضرت حفصې رضی الله تعالی عنها ته حواله شو او دې یې په ساتنه

کې ډېره خواري کوله او په ښه طريقه سره يې ساتلى وو کله چې دحضرت عثمان ❽ زمانه شوه د قرآن کريم نسخه يې ترې وغوښته او وعده يې ورسره وکوله چې بېرته يې درکوم حضرت حفصې رضى الله تعالى عنها قرآن کريم ورکړو حضرت عثمان ❽ وکتلو او خلک يې ورباندې را ټول کړل او دوى ته يې امر وکولو چې ترېنه ويې ليکي د خلکو له ليکلو وروسته يې اصلي نسخه بېرته حضرت حفصې رضى الله تعالى عنها ته حواله کړه .

يو وخت چې د څه کورنيو خبرو له امله رسول الله ☸ وغوښتل چې حفصه رضى الله تعالى عنها ته طلاق ورکړي حضرت جبريل ⌛ ورته راغلو ورته يې وويل : دا مه طلاقه کوه دا روژه نيونکې او د شپې مونځ کونکې ده او په جنت کې ستا بې بې ده .

حضرت حفصة رضى الله تعالى عنها ډېره تيز ذهن لرونکې او په خبره باندې پوهېدونکې ښځه وه کله چې د بدريانو په اړه او د بيعة الشجرة د شريکانو په اړه آيتونه نازل شول چې دوى به ښل شوي دي نو دي راساً د رسول الله ☸ نه پوښتنه وکوله چې دا آيت خو ددې سره ټکر شو و ان منکم الا واردها .... (په تاسې کې به هرڅوک يو ځل دوزخ ته ورځي) ... بيا رسول الله ☸ ورسره خبرې وکولې او دا يې په حقيقت پوه کړه او تر

هغه وختـه يـې دي مـبـاركې تـه تـشريـح كـولـه چې ددي ذهن وربـانـدې خلاص شو او ددي تـسكين وشو .

حضرت حفصة 8 د هجرت پـه ٤١ كـال پـه مـديـنـه مـنـورة كـې وفـات شوه او پـه بـقـيـع كـې خـاورو تـه وسپـارل شوه .

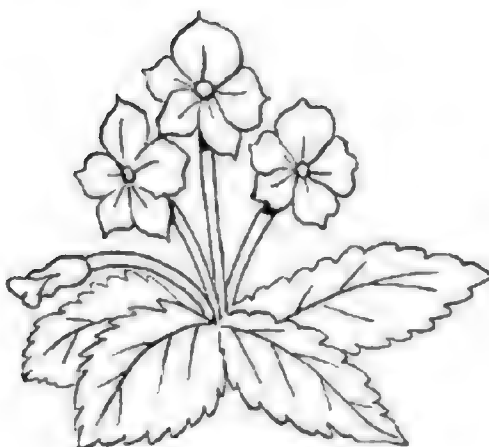
أم الـمـؤمـنـيـن حضرت زيـنـب بـنـت خزيـمـة (رض)

زيـنـب بـنـت خزيـمـة بـن عـبـد الله بـن عـمـر بـن عـبـد مـنـاف بـن هلال بـن عـامـر بـن صـعـصـعـة الـهلالـيـة د حضرت أم الـمـؤمـنـيـن حضرت مـيـمـونـة بـنـت الـحـارث رضى الله تـعـالـى عـنـهـا د مـور لـخـوا خـور وه د بـعـثـت څخه ديـارلـس كـالـه وړانـدې پـيـدا شوې وه .

د حضرت عـبـد الله بـن جحش سره يـې واده شوى وو كـلـه چې هغه مـبـارك 8 د اُحد پـه غـزا كـې پـه شهـادت ورسېدو دا يـې پـه غم بـانـدې زيـاتـه غـمـجـنـه وه او د خپـلـې راتـلـونـكـې پـه اړه بـه يـې مـخـتـلـف فـكـرونـه كـول چې كـلـه يـې عدت تـېر شو د رسول الله ﷺ لـه لـوري نـه ورتـه د نـكـاح دعوت راغـلـو او دا چې پـه راتـلـونـكـې كـې بـه دا دده مـبـارك ﷺ بـې بـې وي نـو دا ډېـره زيـاتـه خوشحالـه شوه او قـاصد تـه يـې وويـل چې رسول الله ﷺ تـه وو ايـې (زمـا اخـتـيـار

ستاسې په لاس کې دی) رسول الله ﷺ د هجرت په دریم کال د رمضان په میاشت کې ورسره واده وکولو او د رسول الله ﷺ سره یې صرف آته میاشتې تېرې کړې بیا بیماره شوه او د هجرت په څلورم کال د ربیع الثاني په میاشت کې د دېرشو کلونو په عمر کې وفات شوه (الله ① یې دې د ټولو مسلمانو میندو سره درجې لوړې کړي).

لدې امله چې ددې ⑧ موده له رسول الله ﷺ سره لنډه وه نو د سیرت په کتابونو کې ددې مبارکې ډېر تفصیلي احوال نه پیدا کیږي لکن پدې کې یو صفت ډېر په پوره پیمانه پروت وو چې په غریبانو باندې به یې زیات مصرف کولو او ددې امله دېته أم المساکین ویل کیږي.

أم المؤمنين حضرت أم سلمة رضی الله تعالی عنها

نسب يې

پلار يې د قريشو يو مخور سړی وو نوم يې : أبو أمية حذيفة بن المغيرة بن عبد الله بن عمر بن مخزوم بن يقظة بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان وو.

او مور يې : عاتكة بنت عامر بن ربيعة بن مالك وه .

د رسول الله ﷺ څخه وړاندې دې خپل تره د زوی ابو سلمة په نكاح كې وه د هغه نوم عبد الله بن عبد الاسد بن هلال بن مخزوم القرشي وو د هغه صحابه وو له جملې نه وو چې د اسلام له امله يې ډېر تكليفونه په غاړه اخيستي وو د رسول الله ﷺ د عمه زوی وو مور يې برة بنت عبد المطلب وه دې مباركې د خپل خاوند سره په يوځای حبشې ته هجرت وكولو دا مباركه رضی الله تعالی عنها فرمايي كله چې مونږ حبشې ته ورسېدو هلته مو د ښو خلكو سره د هستوګنې ځای پيدا كړو ګاونډيانو مو را سره ښه رويه كوله او په مونږ باندې د هېچا هم څه كار نه وو چې مونږ په كوم

دین باندې روان یو او کوم دین مو غوره کړی دی .

کله چې مدینې منورې ته د هجرت لاره خلاصه شوه او رسول الله ﷺ پخپله هم مدینې منورې ته تشریف یوړو نو دوی هم مدینې منورې ته هجرت وکولو دا مبارکه رضی الله تعالی عنها پخپله د هغه هجرت قصه کوي او فرمايي :

کله چې زما خاوند ابو سلمة اراده وکوله چې مدینې منورې ته هجرت وکوي اوښ یې راوستلو او زه یې ورباندې سپره کړم سلمة بن ابي سلمة پدې وخت کې زما په غېږ کې وو روان شو اوښ یې تر پړي ونیولو چې د بني المغیرة (زما د پلار د کورنۍ) خلکو ولیدو نو په مخه کې ورته و دریدل ورته ویل یې دا ته چې په خپله چېرته ځې نو ته تلی شي او دا ملګرې دې؟ مونږ تاته ولې اجازه درکړو چې ستا خوښه دا په ملکونو باندې ګرځوه هرچېرته چې ستا خوښه وي ته به دا له ځان سره بوزې ؟ دوی د اوښ پړی زما د خاوند له لاس نه واخیستو او زه یې هم د ده نه وګرځولم پدې وخت کې زما د خاوند کورنۍ (بنو عبد الاسد) خبر شول هغوی راغلل او زما د پلار د کورنۍ خلکو ته یې ویل : چې تاسې خپله ښځه ګرځوئ نو دا زمونږ ماشوم خو مونږ نه پرېږدو چې لتاسې سره وي نو زما ماشوم زوی یې هم له ما څخه واخیستو او روان یې کړو زه یوازې د

پلار په کور کې پاتې شوم او خاوند مې لاړو مدینې منورې ته او ماشوم زوی مې بنو عبد الاسد په خپله کورنۍ کې وساتلو زه به هر سحر را وتلم او ابطح نومي ځای کې به کېناستلم ژړل به مې تردې چې یو کال او یا دېته نیږدې عمر مې همداسې په ژړا کې تېر کړو تردې چې زمونږ د کورنۍ بني المغیرة یو کس زما په خوا کې تېرېدلو په ما باندې چې کوم حالت وو ویې لیدلو هغه زما په حالت باندې خفه شو او په ما باندې مهربان شو د بني مغیرة خلکو ته یې وویل : دا مسکینه او غریبة تاسې د خپل خاوند او خپل ماشوم زوی نه جدا ساتلې ده دا پرېږدئ چې لاړه شي ... بیا هغوی ماته د تلو اجازه راکړه او بنو عبد الاسد چې ولیدل ماته د خپلې کورنۍ له لوري نه ازادي راکړل شوه نو هغوی هم خپل ماشوم ماته را وګرځولو او رایې کړو .

خپل ماشوم زوی مې په غېږ کې واخیستو په اوښ سپره شوم او د خپل خاوند په طلب کې مدینې منورې ته په داسې حالت کې ووتلم چې د الله ① په مخلوق کې هېڅوک هم لما سره ملګري نه وو کله چې تنعیم ته ورسېدم د عثمان بن طلحة بن ابي طلحة سره مخامخ شوم هغه راته وویل : چېرته ځې ای بنت ابي أمیة ؟ ما ورته وویل : ځم په مدینه منوره کې مې خاوند دی په هغه پسې ورځم .

ده راته وویل څوک درسره نشته؟
ما ورته وویل نه بس یو الله ① راسره دی او بل مې دا زوی کی دی .
هغه را وړاندې شو او د اوښ پړی یې په لاس کې ونیولو او تر مخ مې روان شو دا رضی الله تعالی عنها فرمایي په عربو کې ما دده څخه د عزت سړی نه وو لیدلی کله به چې مونږ کوم منزل ته ورسېدو اوښ به یې ما ته چو کړو (کېنولو) دی به رانه لرې لاړو او بېرته به چې د سپرېدلو وخت شو نو هغه به لرې لاړو کله به چې زه په اوښ سپره شوم بیا به را نېږدې شو او اوښ به یې پاڅولو بیا به روان شوو په همدې ډول مو سفر جاري وو تردې چې زه یې مدینې منورې ته ورسولم کله یې چې د بني عمرو بن عوف کلي ته وکتل په قباء کې ویې ویل ستا خاوند پدې کلي کې دی څه د الله ① په نوم دې کلي ته ور ننوزه خاوند به دې پیدا شي او دی له همدې ځای نه بېرته مکې مکرمې ته ستون شو او بې بې به هروخت ویل : د ابو سلمه د اهل نه زیات تکلیف به کوم اهل په اسلام کې نه وي تېر کړی او د عثمان بن طلحة نه ما عزتمن څوک ندي لیدلي .
حضرت ابو سلمة ❽ په بدر کې حاضر وو په اُحد کې یې هم تشریف درلود هلته زخمي شو د هغه زخم نه ډېر تکلیف شو او په شهادت ورسېدو د هجرت په دریم کال د جمادي الثاني په میاشت کې .

حضرت أمي سلمة رضی الله تعالی عنها فرمايي : ابو سلمة يوه ورځ د رسول الله ﷺ نه راغلو ويل يي ما د رسول الله ﷺ نه يوه خبر واوريده وربانديي خوشحال شوم .

رسول الله ﷺ ويل : کوم مسلمان ته چې مصيبت ورسيږي بيا ووايي : ای الله ماته زما په مصيبت کې اجر راکړه او ددي نه ماته غوره شی راکړه نو بيا په رښتيا سره همداسې کيږي .

حضرت أم سلمة رضی الله تعالی عنها فرمايي ما دا کلمې د حضرت ابو سلمة ؓ څخه يادې کړې .

کله چې ابو سلمة ؓ وفات شو ما انا لله و انا اليه راجعون وويل او بيا مې وويل : ای الله① ماته زما په مصيبت کې اجر راکړه او ددي نه ماته غوره شی راکړه بيا مې له خپل ځان سره وويل : د ابي سلمة نه به غوره چېرته پيدا شي؟

کله مې چې عدت تېر شو يوه ورځ په کور کې لګيا وم يوه څرمن مې صفا کوله چې رسول الله ﷺ کور ته د راتلو اجازه وغوښته زر پاڅېدم لاسونه مې ووينځل او ده مبارک ﷺ ته مې د راتلو اجازه ورکړه شاته مې ورته بالښت کېښود رسول الله ﷺ په هغه باندې لږ ځان تکيه کړو بيا يي ماته راساً د خپل ځان په اړه وويل او د ځان لپاره

يې وغوښتم کله چې د خپلو خبرو نه فارغ شو ما ورته وويل : اى رسول الله ﷺ زما طبيعت لږ بل ډول دى چې زه په غيرت کې راځم غصه ډېره راځي هسې نه چې ته لماڅخه داسې څه واورې چې الله ① وربانديې ناراض شي او زه اوس مشره شوې يم او د اولاد خاونده يم .

رسول الله ﷺ راته وويل : ستا د غيرت او غصې خبره ده هغه به الله ① لتا څخه لرې کړي ، ستا د عمر خبره ده کوم عمر ته چې ته رسېدلې يې زه هم ورته رسېدلې يم ، او ستا د عيال خبره ده ستا عيال زما عيال دى .

چې دا خبرې مې واورېدې نو مې خپل ځان رسول الله ﷺ ته حواله کړو .

نو ددې مبارکې رضى الله تعالى عنها او د رسول الله ﷺ په مېنځ کې نکاح وشوه د هجرت په څلورم کال کې يې واده وشو دې رضى الله تعالى عنها به فرمايل : د ابو سلمة نه الله ① راته غوره کس راکړو رسول الله ﷺ .

د أم سلمة رضى الله تعالى عنها سره د رسول الله ﷺ د واده نه مطلب اول دا وو چې د حضرت ا م سلمة سره همدردې وکوې او هغه چې د خپل مجاهد او مهربان خاوند څخه کونډه پاتې شوې وه رسول الله ﷺ په خپل څنګ کې د ځاى ورکولو په واسطه هغه

غم لـه دي څخه سپک کړو او پدې وخت کې ددې يـتيمان بـچيان وو او رسول الله ﷺ د هغوی پالـونکی او لـه هغوی سره مرستـه کـونکی هم وو .
بـل دا چې د ابـي سلمة رضی الله تـعالـی عنـه د تـلـلـو نـه وروستـه دا مبارکـه بـالـکل بـې سرفرستـه پـاتـې وه او هيڅ کفيل يې نـه درلـود رسول الله ﷺ د هغوی لـپاره يو ښه کفيل شو او ټول ماشومان بـه يې د رسول الله ﷺ پـه کور کې لـويېدل او همدلـتـه بـه يې پـالـنـه کېده او د اسلام پـه شروع کې د اسلام لـپاره دې رضی الله تـعالـی عنـها او خاونـد يې د هيڅ ډول قربـانـی څخه مخ نـه وو اړولـی .
أم سلمة رضی الله تـعالـی عنـها پـه څو شيانـو کې د رسول الله ﷺ لـه نـورو بـيبيانـو څخه بدلـه وه يو دا چې د رسول الله ﷺ پـه ټولـو بـيبيانـو کې د ښائـست لـه نـګاه نـه دا غوره وه او ددې د فضيلـت پـه اړه حضرت عائـشه رضی الله تـعالـی عنـها فرمايـي يـوه ورځ زه او أم سلمة رضی الله تـعالـی عنـها د رسول الله ﷺ سره نـاستـې وو حضرت حسن د رسول الله ﷺ پـه يـو څنـګ کې وو او حسين ❽ پـه بـل څنـګ کې وو او فـاطمه رضی الله تـعالـی عنـها پـه مخه کې وه
رسول الله ﷺ و فـرمـايـل : رَحْمَةُ اللهِ وَبَـرَكَـاتُـهُ عَـلَـيْكُمْ أَهْلَ الْـبَيْتِ، إِنَّـهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

ترجمه : د الله ① رحمت او د هغه برکتونه دې پتاسې باندې وي ای اهل بیت بېشکه الله ① حمید او مجید دی .

پدې سره حضرت أم سلمة رضی الله تعالی عنها په ژړا شوه رسول الله ☸ ورته وویل : ولې ژاړې .

دې مبارکې ورته وویل : تا دوی په خپله دعا کې خاص کړل زه او زما لور دې پرېښودو؟

رسول الله ☸ ورته وویل : ته او ستا لور له اهل بیت څنې دې .

رسول الله ☸ به چې کله د خپلو بیبیانو ملاقات کولو نو یوې یوې ته به بېل بېل ورتلو او شروع به یې د أم سلمة رضی الله تعالی عنها څخه کوله حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي : کله به چې رسول الله ☸ د مازیگر مونځ وکولو خپلو ښځو ته به راغلو یوې یوې ته به ورتلو شروع به یې له أم سلمة رضی الله تعالی عنها څخه کوله او آخري به یې زه وم .

په صلح حدیبیة کې کله چې د رسول الله ☸ او د مکې د کفارو په مینځ کې صلح وشوه چې سږ کال به تاسې له همدې ځای څخه ستنېږئ او بل کال به عمرې ته راځئ نو رسو ل الله ☸ خپلو ملگرو ته وویل پاڅېږې خپل څاروي حلال کړئ او سرونه و خریئ هېڅوک هم له خپل ځای څخه و نه ښوریدل

رسول الله ﷺ د أم سلمة رضى الله تعالى عنها خيمې ته راغلو چې پدې سفر کې يې ملګرې وه او دې ته يې وويل : ما خلکو ته وويل چې پاڅيږئ خپل مالونه حلال کړئ او سرونه و خريئ هېچا مې هم خبره ونه منله .

دې مبارکې رضى الله تعالى عنها ورته و فرمايل ته ورشه اول خپل مال حلال کړه او خپل سر خريونکى را وغواړه چې ستا سر وخريي بيا چې رسول الله ﷺ را ووتلو او همداسې يې وکول نو ټولو صحابه وو بيا همداسې وکول .

د علم سيرت علماء ددې واقعې له امله ددې مبارکې په حق کې فرمايي : ډېر د ښه عقل خاونده وه او ډېر تېز ذهن يې وو .

حضرت أم سلمة رضى الله تعالى عنها د يزيد بن معاويه په وخت کې د هجرت په ٦١ کال باندې وفات شوه پدې وخت کې دا مبارکه تر ٨٤ کلونو ځخه آوښتې وه د يو قول له مخې چې دا مبارکه د نوي کلونو وه (الله ① يې د ټولو مسلمانو ميندو سره درجې په جنت کې لوړې کړي)

أم المؤمنين حضرت زينب بنت حجش (رض)

پلار یې : جحش بن رياب بن يعمر بن صبرة بن مرة بن كبير بن غنم بن دودان بن أسد بن خزيمة بن مدركة عامر بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان..

مور مباركه یې صحابية وه : أميمة بنت عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة عامر بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان. دا اميمة رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ عمه وه .

زيد بن حارثه ❽ د حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها غلام وو هغې مباركې تر بعثت وړاندې رسول الله ﷺ ته تحفه كړو پدې وخت كې هغه د آتو كلونو وو بیا رسول الله ﷺ ازاد كړو او زوی یې ورته وويل بیا به خلكو ورته زيد بن محمد ويل بیا چې كله آيت نازل شو چې هرچا ته د خپل پلار په نوم اواز وكوئ دا شه خبره ده نو رسول الله ﷺ اعلان وكولو چې د نن څخه وروسته دا زيد بن محمد نه بلكه زيد بن حارثه شو بیا رسول الله ﷺ ورته خپله د عمه لور زينب بنت جحش په نكاح

کړه څرنګه چې د دوی دواړو په مينځ کې د نسب ډېر فرق وو زيد بن حارثة 8 يو غلام او حضرت زينب رضی الله تعالی عنها د قريشو د عالي نسب ښځه د رسول الله ﷺ سکه د عمه لور وه نو ددې أمله د دوی ژوند سره تنګ وو حضرت زيد بن حارثه 8 راغلو رسول الله ﷺ ته ئې شکايت وکولو چې هغه هروخت په ما باندې تکبر کوي او ما په تنګ کوي راته وايي چې ته زمونږ د کورنی سره برابر نه يې او زما نسب تر تا څخه غوره دی .

رسول الله ﷺ زيد ته وويل : خير دی ګذاره کوئ او طلاق مه ورکوه لکن د حضرت زيد بن حارثه 8 ژوند ورسره نه تېرېدو بالآخره يې هغه طلاقه کړه .

کله چې زيد طلاقه کړه زيد بن حارثه 8 فرمايي : رسول الله ﷺ ماته وويل : ورشه زما په اړه ورسره خبره وکوه کله چې زه ورغلم ماته ډېره سخته وه چې دهغې سره خبره وکوم لکن بيا مې هم زړه وکولو ورته مې وويل : زيری درکوم رسول الله ﷺ زه را لېږلی يم چې ستا سره د هغه ﷺ په اړه خبر وکوم .

دا رضی الله تعالی عنها لاړه ددې په کور کې يو ځای وو چې دې به پکې مونځ کولو پدې وخت کې په رسول الله ﷺ باندې آيت نازل شو چې الله ① ورته

فرمایل : کله چې زید هغې ته طلاق ورکړو نو هغه مونږ تاته په نکاح کړه رسول الله ﷺ ددې کور ته راغلو او بغیر د اجازې هغه ځای ته ور ننوت چېرته چې دا وه ځکه ددېنه مخکې الله ① هغه رسول الله ﷺ ته په نکاح کړې وه نو خپل اهل یې وو .

منافقینو پدې اړه قصې شروع کړې چې دا محمد ﷺ څه کوي د خپل زوی طلاقه کړل شوې ښځه یې ځان ته په نکاح کړه نو ددې لپاره چې د خلکو دماغونه ور خلاص کړي الله ① آیتونه را نازل کړل چې په هغې کې یې فرمایل : محمد په تاسې کې د هېچا پلار هم نه دی لکن هغه رسول او د انبیاوو آخري نبي دی ، د حضرت زید به اړه نازل شول چې ده ته زید بن محمد مه وایاست بلکه ښه خبره داده چې د هر چا نسبت خپل پلار ته وشي او زید بن حارثه ووایاست .

حضرت زینب رضی الله تعالی عنها به کله په نورو بیبیانو باندې فخر کولو ورته ویل به یې : تاسې خپلو پلرونو رسول الله ﷺ ته په نکاح کړې یاست او زه الله ① د اوو اسمانونو څخه پورته رسول الله ﷺ ته په نکاح کړې یم .

او رسول الله ﷺ په ټولو بیبیانو کې بهترینه ولیمه د حضرت زینب په واده کې ورکړې وه ډوډی

او غوښه يې په داسې مقدار کې ورکړه چې له خلکو نه پاتې شوه .

د زينب سره په واده کې د رسول الله ﷺ حکمت

رسول الله ﷺ ته الله ① په وحى سره خبر کړو چې زيد خپله ښځه طلاقوي او بيا به يې الله ① ده ﷺ ته په نکاح کوي کله چې زيد بن حارثه ❽ راغلو رسول الله ﷺ ته يې د خپلې بي بي نه شکايت وکولو چې دده اطاعت نه کوي او دى غواړي چې هغه طلاقه کړي رسول الله ﷺ هغه ته نصيحت وکولو چې مه يې طلاقه کوه گذاره کوئ او رسول الله ﷺ پوهېدو چې طلاقوي يې ځکه الله ① له وړاندې نه رسول الله ﷺ ته ويلي وو لکن بيا هم رسول الله ﷺ ددې أمله ده ته ويل چې مه يې طلاقه کوه چې رسول الله ﷺ پوهېدو ددېنه وروسته به د زينب نکاح لما سره کيږي او بيا به خلک وايي چې محمد د خپل زوى ښځه په نکاح کړه نو الله ① په يوه آيت کې ورته و فرمايل : ته د خلکو نه ډارېږي په کار ده چې صرف د الله ① نه وډار شې .

نو د زينب په واده او نکاح کې لوى حکمت دا وو چې د خلکو ذهنونه خلاص شي هغه کس چې تاسې ورته زوى واياست هغه پدې خبر سره ستاسې نه زوى کيږي او که چېرته هغه کس چې تاسې ورته زوى

وایاست خپله ښځه پرېږدي او یا مړ شي نو تاسې دهغه کس ښځه ځان ته په نکاح کولئ شئ .

حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها ددې مبارکې په اړه فرمایي : ما تر زینب نه زیاته تقوی داره او دین داره ښځه نه ده لیدلې او ما په دین کې تر زینب غوره ښځه نه ده لیدلې په خپلولي ساتنه کې ، په صدقه کولو کې او الله ① ته د نزدیکت لپاره په هر عمل کولو کې زیاته تکړه وه .

د رسول الله ﷺ سره په غزوة الطائف، غزوة خیبر او حجة الوداع کې د سفر ملګرې وه او کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو د بي بي ز ینب بنت حجش رضی الله تعالی عنها په کور باندې ناسته وه او بالکل یې بهر ته وتل نه خوښول .

حض عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي : د رسول الله ﷺ نه پوښتنه وشوه په تا پسې به په بیبیانو کې تر ټولو څوک په تا پسې درځي؟ رسول الله ﷺ ورته وویل : چې د چا لاس ډېر اوږد وي .

حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي بیا به مونږ خپل لاسونه سره غزول په مونږ کې په ټولو کې اوږده لاسونه د حضرت سودة وو مونږ فکر کاوه چې په رسول الله ﷺ پسې به اول دا ورځي بیا مونږ وروسته پوه شوو چې د رسول الله ﷺ د لاسو د

اوړدوالي نه مطلب ډېره صدقه کول وو او حضرت زينب رضى الله تعالى عنها به ډېره صدقه ورکوله اول بيا همدا رضى الله تعالى عنها پسې وفات شوه .

حضرت زينب رضى الله تعالى عنها د حضرت عمر 8 د خلافت په دوره کې د هجرت په شلم کال په ٥٣ کلنۍ کې وفات شوه (الله ① ئې دې په جنت کې د ټولو مسلمانانو ميندو سره مرتبې لوړې کړي)

أم المؤمنين حضرت جويرية بنت الحارث (رض)

دا مبارکه جويرية بنت الحارث بن أبي ضرار بن حبيب بن جذيمة الخزاعية المصطلقية وه د رسول الله ☸ نه وړاندې دې خپل تره د زوى مسافع بن صفوان المصطلقي په نکاح کې وه او په يوم المريسيع کې ووژل شو بيا رسول الله ☸ ددې د قوم سره جنګ وکولو او ډېر کسان پکې اسيران شول دا مبارکه رضى الله تعالى عنها هم د بنديانو په جمله کې وه د غنيمت په تقسيم کې حضرت ثابت بن قيس بن الشماس 8 ته ورسېده 8 هغه دا مکاتبه کړه (يو خاص عدد پيسې يې ترې وغوښتې چې هغه ته دې ورکړي دا به بيا ازاده وي) هغه

رقم پیسې یې حضرت رسول الله ﷺ ورته اداء کړې چې دا کله ازاده شوه بیا رسول الله ﷺ ورسره نکاح وتړله دا د هجرت پنځم کال وو چې رسول الله ﷺ ددې مبارکې سره نکاح وکوله او ددې نکاح لوی تاثیر دا وو چې ددې له قوم سره د رسول الله ﷺ رشته او خپلولي پیدا شوه او له صحابه وو سره چې ددې د قوم څومره کسان اسیران وو ددې په مخ یې ټول خوشې کړل .

حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي :

کله چې رسول الله ﷺ د بني المصطلق د غزا بندیان تقسیم کول دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د حضرت ثابت بن قیس بن الشماس په برخه ورسېده او یا د هغه تره زوی ته ور ورسېده او هغه 8 مکاتبه کړه (یو خاص عدد پیسې یې ترې وغوښتې چې کله یې دا ورکړي دا به ازاده وي) هغه راغله رسول الله ﷺ ته و درېده او د کتابت په پیسو کې یې ترېنه مرسته غوښته او ورته ویل یې :

یا رسول الله ﷺ زه جویریه بنت حارث بن ابي ضرار یمه او ماته هغه څه ورسېدل چې تاته معلوم دي (د بندیانو په جمله کې راوستل شوم) بیا په برخه کې ثابت بن قیس یا د هغه د تره زوی ته

ورسېدم هغه زه مکاتبه کړم زه اوس تاته راغلم او د کتابت په پیسو کې درڅخه مرسته غواړم .

رسول الله ﷺ ورته وویل : زه به ستا د کتابت پیسې اداء کړم او لتا سره به واده وکوم ستا خوښه ده؟ دې مبارکې وویل : هو یا رسول الله ﷺ.

رسول الله ﷺ ورته وویل : بس وشوه هر لوري ته اواز خپور شو چې رسول الله ﷺ د حضرت جویرية بنت الحارث سره نکاح وکوله او دهغې د قوم خلک اوس د رسول الله ﷺ خسرګنی شوه نو له هرچا سره چې بندي وو هغه یې خوشې کړل او ددې په واده سره د بني مصطلق خلک چې په مدینه منوره کې وو سل کسان ترینه ازاد شول حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي ماته بله داسې ښځه نه ده معلومه چې خپل قوم ته یې تردې زیاته فایده رسېدلې وي .

د ابن سعد د روایت له مخې کله چې حضرت جویرية بنت الحارث بندي کړل شوه پلار یې رسول الله ﷺ ته وویل : یا رسول الله ﷺ دا زما لور اوس لتاسې سره بندي ده او ددې په شان جینکی نه بندیانې کیږي یا رسول الله ﷺ مونږ د عزت کورنی یو خیر دی دا زما لور پرېږدئ رسول الله ﷺ ورته وویل : که هغه زه ځان ته غوره کړم دا ښه خبره نه ده؟ د بي بي پلار ورته ویل هو صحیح ده .

پلا يې حضرت جويريې رضى الله تعالى عنها ته وويل : دا كس (رسول الله ﷺ) تا د ځان لپاره غوره كوي ته يې ومنه .. هغې مباركې وويل : بس رسول الله ﷺ زما خوښ دى .

دا ډېره زياته تقوى داره او زيات عبادت كونكې بي بي وه حضرت عبد الله بن عباس 8 ددې مباركې د زيات عبادت په اړه فرمايي يوه ورځ سهار وختې چې رسول الله ﷺ ددې په خوا كې تېرېدلو دا په جومات كې په ذكر او عبادت مصروفه وه چې بيا د ورځې نيمايي شو رسول الله ﷺ بيا چې هغې خوا ته ورغلو نو دا مباركه لا تر اوسه هلته په هماغه حالت كې وه رسول الله ﷺ ورځخه وپوښتل : ته تراوسه په هماغه حالت كې يې ؟ دې مباركې ورته وويل : هو يا رسول الله ﷺ بيا رسول الله ﷺ ورته وويل زه تاته يوڅو مباركې كلمې در ښايم چې ته به يې هروخت وايې :

سبحان الله عدد خلقه ، سبحان الله عدد خلقه ، سبحان الله عدد خلقه ، سبحان الله رضا نفسه ، سبحان الله رضا نفسه ، سبحان الله رضا نفسه ، سبحان الله زنة عرشه ، سبحان الله زنة عرشه ، سبحان الله زنة عرشه ، سبحان الله مداد كلماته ، سبحان الله مداد كلماته ، سبحان الله مداد كلماته

حضرت جویریة رضی الله تعالی عنها د هجرت په پنځوسم کال د یو روایت له مخې په ۵۷ کال په مدینه منوره کې وفات شوه پدې وخت کې یې عمر ۶۵ کاله وو (الله ① یې دې د ټولو مسلمانانو میندو سره په جنت کې درجې لوړې کړي)

أم المؤمنین حضرت رملة أم حبیبة (رض)

نسب یې :

د پلار له لوري : أم حبیبة بنت أبي سفیان صخر بن حرب بن أمیة الأکبر بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصي بن کلاب بن مرّة بن کعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قریش بن کنانة بن خزیمة بن مدرکة بن إلیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

په اصلي نوم کې یې اختلاف دی چې رملة او که هند دی مشهور قول دادی چې اصلي نوم یې رملة دی .

مور یې : صفیة بنت أبي العاص بن أمیة الأکبر بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصي بن کلاب بن مرّة بن کعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قریش بن کنانة بن خزیمة بن مدرکة بن إلیاس

بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان دا صفية د حضرت عثمان ❽ عمه وه .

په قريشو کې دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د لويي کورنی څخه وه دا يې والد محترم وو ابو سفيان چې د قريشو رئيس وو او ورور يې معاوية بن ابي سفيان د أمويانو خلفاوو څخه وو کله چې د حضرت معاوية د خلافت وخت وو د حضرت أم حبيبية له وجې هغه ته خال المؤمنين (د مسلمانانو ماما ويل کېدل) .

د رسول الله ﷺ نه وړاندې دا بي بي د عبد الله بن جحش په نکاح کې وه او هغه وخت چې رسول الله ﷺ دې مبين دين ته خدمت شروع کړو دا مبارکه د خپل خاوند سره په يو ځای په دار الارقم کې په اسلام مشرفه شوې وه او کله چې په مکه مکرمه کې د مسلمانانو ژوند سخت شو حضرت أم حبيبة رضی الله تعالی عنها د خپل خاوند سره حبشې ته مهاجره شوه سره ددې چې په مکه کې ددې ښه ژوند وو او د راحت زندګي يې وه لکن د خپل دين لپاره يې دا هر ډول نعمتونه پرېښودل او د مسافرې ژوند يې خوښ کړو سره ددې چې د حبشې زمکه د مکې مکرمې نه ډېره لرې ده او اوږد د مشقت نه ډک سفر وو او ددې ټولو سربېره دا رضی الله تعالی عنها د حمل په اولو مياشتو کې وه

په کومو کې چې د سفر کول اسان کار نه وي لکن دوی د اسلام لپاره دا قرباني وركوله .
په حبشه کې د يوڅه وخت تېرېدلو نه وروسته يې ماشومه پيدا شوه حبيبة بيا دهغې نه وروسته حضرت رملة رضی الله تعالی عنها په أم حبيبة سره ياده كړل شوه .
يوه شپه حضرت أم حبيبة رضی الله تعالی عنها خپل خاوند په خوب کې ډېر په بد شکل کې وليدو دا ددې خوب نه زياته وډاره شوه سبا يې چې د هغه سره خبرې کولې خاوند يې ورته وويل : ما په نصرانيت کې له هغه شيانو څخه غوره شيان پيدا كړل كوم چې په اسلامي کې وو او ما نصرانيت قبول كړو حضرت أم حبيبة رضی الله تعالی عنها ډېر كوښښ وكولو چې خپل خاوند بېرته اسلام ته را وګرځوي لکن بيا هغې رضی الله تعالی عنها ته دا هم ښكاره شوه چې خاوند يې اوس نوی په شرابو هم معتاد شوی دی .
بله شپه يې خوب ليدو چې يو څوک ورته په أم المؤمنين سره اواز كوي دا چې كله را ويښه شوه د خپل خوب معنی يې وكوله چې رسول الله ﷺ به ددې سره نكاح وكوي په همدې وخت کې د يوڅه وخت په تېرېدلو سره يې خاوند د نصرانيت په حالت کې مړشو حضرت أم حبيبة رضی الله تعالی عنها ته ځان په پردي ملک کې ډېر يوازې ښكاره شو د خپل پلار له ډار نه مکې ته هم نشوای راتلی

ماشومه ورسره د شودو د خوړلو په عمر کې پاتې شوه دې رښتونې مسلمانې ته د صبر نه بغير نور هېڅ هم ور پاتې نه وو بس ټولو مشکلاتو ته يې د صبر او ايمان سره غاړه ورکړه او په هرشي باندې يې صبر کولو .

رسول الله ﷺ له ټولو هغه څه نه خبر وو چې په أم حبيبة باندې تېرېدل نجاشي ته يې احوال ور ولېږلو چې أم حبيبة ماته په نکاح کړه کله چې د نجاشي قاصد أم حبيبة رضى الله تعالى عنها ته راغلو دا ډېره زياته خوشحاله شوه او خپل خوب يې ور په زړه شو او د خپل ځان لپاره يې وکيل خپل د خاله زوی خالد بن سعيد ابن العاص ونيولو او مهر يې هم ٤٠٠ درهمه نجاشي د رسول الله ﷺ له لوري نه ورکړو .

کله چې ابو سفيان پدې خبر شو چې زما لور د کونډ وال نه وروسته رسول الله ﷺ ته په نکاح شوه نو په زړه کې يې د رسول الله ﷺ سره دشمني کمه شوه او همدارنګه د ټولو بني أمية د خلکو په زړه کې د رسول الله ﷺ سره دشمني کمه شوه ځکه رسول الله ﷺ اوس د دوی زوم شو .

بيا هغه رسول الله ﷺ ته مدينې منورې ته ورغله هغه وخت چې د فتح مکې نه وړاندې د قريشو له لوري نه د رسول الله ﷺ په صلح حديبية کې کړی

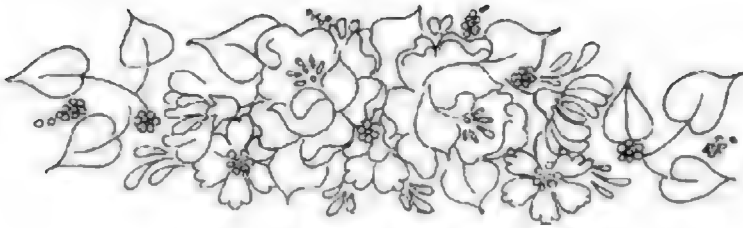
تړون د هذيل قبيلې له خلکو سره چې د رسول الله ﷺ په تعهد کې وو د قريشو د جنګ له امله مات کړل شو نو ددې لپاره چې کفارو نه غوښتل له مسلمانانو سره جنګ وکوي نو ابو سفيان يې مدينې منورې ته ولېږلو چې د رسول الله ﷺ نه ددې تړون د ماتېدلو بښنه وغواړي هغه روان شو اوس به په مدينه منوره کې د خپلې لور سره شپاړس کاله وروسته مخامخ کېږي نو ده فکر کاوه چې له يوه پلوه خو زه اوس د قريشو مشر يم او له بله پلوه خو أم حبيبة زما لور ده او له بله پلوه زه شپاړس کاله وروسته د هغې سره مخامخ کېږم هغه خو به زما سم دروند او ګرم استقبال وکوي لکن کله چې ابو سفيان د أم حبيبة رضی الله تعالی عنها کوټې ته ورننوت ويې ليدل چې يو وړوکې فرش پکې هموار دی نو بي بي رضی الله تعالی عنها ور منډه کړه او هغه فرش يې را ټول کړو هغه يې ونغښتلو او لرې يې چېرته کېښودو ... ده چې وکتل د خپلې لور دې کار ته حيران شو پوښتنه يې وکوله :

لورې زه د ددې فرش قابل ونه ليدم او که فرش د زما قابل ونه ګڼلو؟

دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وويل : دا زما په کوټه کې د رسول الله ﷺ فرش دی پدې باندې زما په کوټه کې هغه ﷺ کيني او ته چې لا

تراوسه په اسلام مشرف شوى نه يې نو نا پاک يې زه نه غواړم چې ته د هغه په فرش باندې کينې .
ده ورته وويل : لوري زما نه وروسته ته خرابه شوې يې .
پدې سره أم حبيبة رضى الله تعالى عنها خپل پلار ته يو لوى درس ورکړو هغه تعلق چې د اسلام له أمله جوړ وي تر هغه تعلق وړاندې دى چې د نسب له امله وي او پدې خبره يې پوه کړو چې څوک هم په اسلام کې داخليږي دا بيا يو بدن وي او هغوى د اسلام د پاره خپل پلار ، ورور او نور خپلوان پريښودلى شي .
د حضرت أم حبيبة رضى الله تعالى عنها څخه ټول ٦٥ احاديث نقل شوي دي
دا مبارکه د هجرت په ٤٤ کال وفات شوه او په بقيع کې خاورو ته وسپارل شوه (الله ① يې د ې ټولو مسلمانانو ميندو سره په جنت کې مرتبې لوړې کړي) دمرګ نه وړاندې يې حضرت عائشه رضى الله تعالى عنها را وغوښته ورته ويل يې : د بنو په مينځ کې خبرې وې که تاته زما له لوري کوم تکليف رسيدلى وي او يا مې په تا پسې کومه خبره کړې وي بښنه راته وکوه حضرت عائشي رضى الله تعالى عنها ورته وويل الله ① د تاته ټول وبښي الله ① تاته تربنه در تېر شي حضرت أم

حبیبة رضی الله تعالی عنها ورته ویل الله ① د تا خوشحاله کړي زه دي خوشحاله کړم .
بیا یې أم سلمة رضی الله تعالی عنها ته احوال ورولېږلو او د هغې سره یې هم په همدې ډول سره خبرې وشوې

أم المؤمنين حضرت ريحانة بنت زيد (رض)

ريحانة بنت زيد بن عمرو بن قنافة النضيرية اليهودية بنت شمعون بن زيد القرظية

دا په خپله د بني النضر ښځه وه لكن د بني قريظة د يو كس سره يې واده كړى وو ددې امله ځيني روايتونه ددې مباركې نسبت بني قريظة ته كوي د محمد بن كعب نه روايت دى چې حضرت ريحانة بنت زيد په رسول الله ﷺ باندې د الله ① له لوري نه يو نعمت وو كله يې چې خاوند ووژل شو دا په بنديانو كې وه .

دا مباركه فرمايي چې رسول الله ﷺ ماته راغلو راته يې وويل : كه ته الله ① او دهغه رسول خوښوې نو ته رسول ځان ته خوښه كړې يې ما ورته وويل هو ما هم الله ① او دهغه رسول ﷺ خوښ كړي دي .. بيا رسول الله ﷺ دې مباركې ته د اسلام او د يهوديت د غوره كولو په مينځ كې اختيار وركړو لكن كه دا په يهوديت پاتې وي نو وينزه به وي لكن دې چې كله اسلام قبول كړو نو رسول الله ﷺ ازاده كړه او د هجرت په دريم كال يې په محرم كې نكاح ورسره وكوله د رسول الله ﷺ

تر حد زياته خوښه وه او چې دي به څه تقاضا کوله رسول الله ﷺ به هغه شی ورکول يو وخت دي رضی الله تعالی عنها ته وويل شول که تا د رسول الله ﷺ لپاره د بني قريظة وو لپاره ازادي غوښتې وی نو هم رسول الله ﷺ به ورکړي وه .

دي وويل : چې رسول الله ﷺ له ما سره وروسته د هغې وکتل چې د بني قريظة وو قصه يې ختمه کړې وه .

حضرت ريحانة رضی الله تعالی عنها فرمايي ماته رسول الله ﷺ داسې مهر راکړو لکه نورو بيبيانو ته يې چې ورکولو او د أم المنذر په کور کې يې را باندې واده جوړ کړو او همداسې برخه به يې راکوله په هرشي کې لکه نورو بيبيانو ته يې چې ورکوله او زه يې له هغه وخت نه په پرده کې کړم .

يو روايت داسې هم شته چې دا مبارکه د رسول الله ﷺ سره په ملک يمين کې وه (وينزه وه) او رسول الله ﷺ ورته و فرمايل : که چېرته ته غواړې زه به تا ازاده کړم او نکاح به درسره وکوم لکن دې ورته وويل : نه بس همداسې ستاسې په ملک کې شه يم .

لکن اوله خبره چې رسول الله ﷺ ددې سره نکاح کړې وه غوره خبره ده .

دا بي بي له رسول الله ﷺ سره وه چې کله دوی د حجة الوداع نه را ستانه شول دا بي بي وفات شوه د الاصابة مصنف رحمه الله فرمايي ددې او د رسول الله ﷺ د وفات په مينځ کې شپاړس مياشتې وې .

أم المؤمنين حضرت صفية بنت حيى بن ا خطب (رض)

يهودو د اسلام له شروع نه د ا سلام او د رسول الله ﷺ سره زياته دشمني کوله ځکه د دوی دا نه وه خوښه چې آخرين نبي له دوی څخه نه دی او له هغې وخت نه چې دوی خبر وو چې آخري نبي به په عربو کې راځي نو دوی غصه وو او په زړه کې يې دشمني ورته ګرځوله کله چې رسول الله ﷺ مدينې منورې ته هجرت وکولو دوی پوه شول چې پدې هجرت سره به اسلام زورور شي او په عربي جزيره کې به يې پښې مضبوطې شي او دوی پدې پوه شول مدينه به ددينه وروسته د اسلام لوی مرکز وي کله چې رسول الله ﷺ د صلح حديبيې نه بېرته بغير د عمرې نه ستون شو نو د خيبر يهودو فکر کاوه چې دا د رسول الله ﷺ کمزوري وه او که دده په وس پوره وای نو ده به په زور هم عمره کړې وای او بغير د عمرې څخه به نه راستنېدو نو پدې وخت کې

رسول الله ﷺ ته خبر راغلو چې د خيبر يهود د مسلمانانو سره د جنګ تياري کوي رسول الله ﷺ فوراً په خپلو مجاهدينو باندي ږغ وکولو او هغوی ته يې ووېل را تول شئ خيبر ته د غزا لپاره په يهودو پسې ورځو سحر وختي په خيبر باندي په داسي حالت کې ورغلل چې هغوی خپلو زمکو ته په کارونو پسې روان وو او هغوی يې په قلاګانو کې محاصره کړل د هغوی سره جنګ وشو بنديان تړينه ونيول شول او کسان تړينه ووژل شول په بنديانو کې يوه حضرت صفيه وه .

نسب يې

د پلار له لوري : صفية بنت حيي بن أخطب بن سعية بن ثعلبة بن عبيد بن كعب بن الخزرج بن أبي الحبيب بن النضيربن النحام بن ناخوم.

وبنو النضير قبيلة من ذرية النبي هارون بن عمران بن قاهات بن لاوي بن يعقوب بن إسحاق بن إبراهيم بن آزر.

مور يې : برة بنت سموأل من بني قريظة من ذرية النبي يعقوب بن إسحاق بن إبراهيم بن آزر.

دا د صحابي حضرت رفاعة بن سموأل خور وه .

پلار يې د بني النضر قبيلي مشر وو دا په مدينه منوره کې د پلار او د تره د زوی سره وه پلار يې د بني قريظة وو په جمله کې مړ شو قصه يې په

غزوة بني قريظة كې ددې سلسلې په پنځم کتاب کې تېره شوه .

د رسول الله ﷺ نه وړاندې د سلام بن مکشوح القرضي په نکاح کې وه د يو قول له مخې د سلام بن مشکم په نکاح کې وه بيا د هغه نه وروسته د کنانة بن ابي الحقيق په نکاح کې وه هغه د خيبر په جنګ کې ووژل شو او دا د څه نورو بنديانو سره اسيره شوه رسول الله ﷺ د ځان لپاره خوښه کړه بيا يې ورته اختيار ورکړو چې اسلام قبلوې او که په خپل دين پاتې کيږې ورته يې وويل : که ته چېرته اسلام خوښ کړې زه به درسره نکاح وکوم او که ته غواړې چې په يهوديت کې پاتې شې نو ازاده به دې کړم څه بېرته دې خپل قوم ته لاړه شه .

دې مبارکې ورته وويل: يا رسول الله ﷺ مخکې ددې چې ته ما اسلام ته در وغواړې ما اسلام خوښ کړی دی زما په يهوديت کې هېڅ دلچسپي نشته او نه مې هلته پلار او ورور شته چې زه هغه خوښ کړم تا ماته د کفر او اسلام په مينځ کې اختيار راکړو نو ماته الله ① او دهغه رسول ﷺ د خپلې ازادې څخه زيات ګران دي .

بيا رسول الله ﷺ ازاده کړه او نکاح يې ورسره وکوله او ددې ازادي يې ددې لپاره مهر کړو او حضرت أم سليم رضی الله تعالی عنها راغله ددې سر

يې ور كمنځ كړو عطر يې وربانديې ولګول او د رسول الله ﷺ د ملاقات لپاره يې لكه ناوي داسې جوړه كړه .

دا قصه حضرت انس ۞ داسې كوي .

كله چې رسول الله ﷺ خيبر ته ورسېدو او هلته يې يوه قلا فتح كړه دده په مخ كې د حضرت صفية بنت حيى بن اخطب ياد وكول شو چې د هغې خاوند ووژل شو او دا نوې ناوې وه نو رسول الله ﷺ ازاده كړه او بيا يې ورسره پخپله واده وكولو او أم سليم رضى الله تعالى عنها د رسول الله ﷺ د ملاقات لپاره تياره كړه په سبا كې رسول الله ﷺ وويل له چا سره چې كوم شى وي را يې دوړي يو چا به خورما راوړې ، يو چا به غوړي راوړل او چا به ستوان راوړو او تول يې سره شريک كړل او خلكو ته يې دعوت وركړو چې راشئ او وخورئ همدا د ددې مباركې وليمه وه دى وايي ما رسول الله ﷺ ليدو چې كله مونږ بېرته مدينې منورې ته په ستنېدو كې وو نو رسول الله ﷺ به حضرت صفيې مباركې رضى الله تعالى عنها ته خپل زنګون مبارک كېښودو او دې مباركې به وربانديې پښه كېښوده او اوښ ته به وختله . (صحيح بخاري) .

د رسول الله ﷺ سره د حضرت صفية ملاقات د خيبر نه مدينې منورې ته په لاره كې وشو په كومه شپه چې

دوی په یو ځای کې وو حضرت ابو ایوب انصاري ❽ د رسول الله ☸ په څوکیداري باندې مامور وو هغه ❽ تر سحر پورې ډاریدو او سترګې یې نشوای پټولی هسې نه چې رسول الله ☸ په خیمه کې ویده شي او صفیة ورسره خیانت وکوي د خپل قوم بدل ورڅخه واخلي او رسول الله ☸ ته څه تکلیف ورسوي .

کله چې رسول الله ❽ د حضرت ا بو ایوب ❽ دداسې توجه نه خبر شو دعا یې ورته وکوله ویل یې : الله ① ابو ایوب وساته لکه زه یې چې نن شپه ساتلم .

کله چې رسول الله ☸ حضرف صفیې رضی الله تعالی عنها ته وکتل د هغې مبارکې په مخ باندې د څپړې نشان ښکاره کېدو رسول الله ☸ ترینه پوښتنه وکوله دا څه شی دي؟

دې مبارکې وویل یوه شپه مې خوب لیدو چې د یثرب له خوا نه سپوږمی راشي او زما په لمن کې را ولویږي سبا مې دا خوب د خپل تره زوی ته وویل هغه په څپړه په مخ ووهلم او راته ویې ویل : ته ددې تمه لرې چې د یثرب مشر ستاسره واده وکوي .. او دا اثر د هماغه وار څخه زما په مخ کې پاتې دی .

ددې سره د واده کولو نه د رسول الله ﷺ هدف دا وو چې ځرنګه دې مبارکې خپل قوم خپلوان پلار او هرڅوک له لاسه ورکړي وو ددې سره په واده کولو يې غوښتل ددې غم سپک کړي او همدارنګه غوښتل يې چې د يهودو سره نسبي رابطه جوړه کړي د هغوی په دشمني کې به لږ سپک والی راشي .

حضرت صفية رضی الله تعالی عنها کله چې د رسول الله ﷺ کور ته راغله د ايمان شکلی نور يې زړه او دماغ ته ور ننوتلو او د اسلام په تنفس سره يې تنفس شروع کړو د پلار او ټولو خپلوانو او ټولې کورنۍ غمونه يې وربانديې هېر کړل .

د رسول الله ﷺ په بيبيانو کې چې کله حضرت صفية رضی الله تعالی عنها ور شريکه شوه نو يې غوښتل چې د ټولو بيبيانو سره ښه رويه وکوي او د ټولو سره ښه تعلق وساتي او د ښه خوی خاونده وه .

کله چې رسول الله ﷺ بېمار شو دې رضی الله تعالی عنها ويل کاش دده ﷺ په ځای باندې زه بېماره وی او دی ﷺ جوړ وی د حضرت زيد بن اسلم رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی هغه فرمايي : په هغه بيماری کې له کومې نه چې رسول الله ﷺ وفات شو خپلې بيبيانې يې ورته را ټولې شوې وې دې مبارکې ورته ويل : قسم مې د په خدای وي يا

نبی الله زه خوشوم چې ستا دا بیماري په ما باندې وی د رسول الله ﷺ نورو بیبیانو یو بل ته سره په اشارو کې وکتل رسول الله ﷺ و فرمایل : والله دا رښتیا وایي (رښتیا یې دا خوښه ده چې زما بیماري په دې باندې وی)

د شرافت او حیاء ډکه بي بي وه د لوړ او اصیل ذات خاندان څخنې وه داسي ښائست یې درلود چې د نورو بیبیانو په زړونو یې اثر کولو او حضرت زینب بنت جحش رضی الله تعالی عنها به فرمایل : ماته ښکاره کیږي چې دا جاریه به د رسول الله ﷺ د زړه د حاصلولو په اړه له مونږ نه زوروره شي .

حضرت صفیة رضی الله تعالی عنها فرمایي : زه رسول الله ﷺ ته پداسي حالت کې ورغلم چې د حضرت عائشي او حضرت حفصي رضی الله تعالی عنهما څخه ماته څه خبري را رسېدلې وې ما رسول الله ﷺ ته وویل : ماته را رسېدلي دي چې عائشه او حفصه ویلي دي مونږ د صفیه څخه غوره یو مونږ د رسول الله ﷺ د تره لوراني یو او دهغه په نکاح کې یو.

رسول الله ﷺ راته و فرمایل : تا ورته ونه ویل : تاسي له ما څخه څنګه غوره کېدلی شئ زما خاوند محمد پلار مې هارون او تره مې موسی علیهم الصلوة و السلام دي)

د ډېر تیز ذهن او سلیم عقل خاونده وه یوه ورځ ددې یوه وینزه وه هغه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه ته ورغله ورته ویل یې : صفیه تر اوسه پورې د هفتې ورځ خوښوي (دیهودو مذهبي ورځ همدا وه) او حضرت صفیه تر ا وسه پورې د یهودو سره همدردي لري حضرت عمر ❽ پدې اړه لدې څخه پوښتنه وکوله دې مبارکې ورته وویل : هر چې د هفتې خبره ده نو له کومې ورځې نه چې د هغې په بدل کې ماته الله ① جمعه راکړېده نو د هفتې ورځ مې بیا دومره نه ده خوښه لکه جمعه .
هر چې د یهودو سره همدردي ده دا ځکه چې زه له یهودو نه یم او ټول خپلوان مې یهود دي .
بیا یې خپلې وینزې ته وویل : داسې دې ولې وکول ؟ هغې ورته وویل شیطان را باندې وکول .
بیا یې هغه وینزه ا زاده کړه او ورته یې وویل ځه له ما څخه ازاده یې .
دا مبارکه د حضرت معاویه په دور کې د هجرت په پنځوسم کال کې وفات شوه او د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لپاره یې په زرو دینارو باندې وصیت وکولو په بقیع کې خاور ته وسپارل شوه .

أم المؤمنين حضرت ميمونة بنت الحارث (رض)

نسب يې :

پلار يې : الحارث بن حزن بن بجير بن هزم بن رويبة بن عبد الله بن هلال بن عامر بن صعصعة بن معاوية بن بكر بن هوازن بن منصور بن عكرمة بن خصفة بن قيس عيلان بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

مور يې : هند بنت عوف بن زهيربن حماطة بن جرش بن أسلم بن زيد بن سهل بن عمرو بن قيس بن معاوية بن جشم بن عبد شمس بن وائل بن الغوث بن قطن بن عريب بن زهير بن الغوث بن أيمن بن الهميسع بن حمير بن سبأ بن يشجب بن يعرب بن قحطان.

ددې مباركې خوراني وې :

أم الفضل (لبابة الكبرى) د حضرت عباس ❽ مېرمن وه .

لبابة الصغرى د وليد بن مغيرة المخزومي مېرمن وه او د خالد بن وليد ❽ مور وه .

عصماء بنې الحارث د ابي بن خلف ښځه وه .

غرة بنت الحارث د زياد بن عبد ا لله بن مالك الهلالي مېرمن وه .

دا يې سکه خورانې وې او د مور له لورې يې نورې خورانې هم وې .

اسماء بنت عميس د حضرت جعفر ❽ مېرمن وه له هغه نه چې کونډه شوه بيا حضرت ابو بکر صديق ❽ وکوله له هغه ❽ نه چې پاتې شوه بيا حضرت علي ❽ وکوله .

سلمى بنت عميس دحمزه بن عبد المطلب مېرمن وه له هغه ❽ نه چې کونډه شوه بيا شداد بن اسامة بن الهاد وکوله .

سلامة بنت عميس د عبد الله بن کعبن بن عنبة الخثعمي کور ودانه وه .

ددې امله ددې د مور په اړه ويل کيږي چې په دنيا کې به بيا داسې ځوک نه وي چې ددېنه ښه زومان ولري ځکه چې په دنيا کې تر ټولو مخلوقاتو غوره حضرت رسول الله ☸ ، حضرت ابو بکر صديق، حضرت حمزة ، حضرت عباس، حضرت جعفر، حضرت علي، شداد بن الهاد يې ټول زومان وو رښتيا هم چې ددې ښځې نه په دنيا کې بيا ځوک غوره زومان نشي پيدا کولی او نه يې مخکې پيدا کړي وو .

دا بي بي اول مسعود بن عمرو الثقفي ته واده شوه تر اسلام لږ وړاندې بيا يې د هغه سره بېلتون راغلو بيا ابو رهم بن عبد العزى وکوله هغه هم ددې مبارکې نه پداسې وخت کې مړ شو چې

ددي لا ځواني وه بيا يې ايمان زړه ته ور ننوت او الله ① په اسلام باندي شرف ورکړو بيا يې د رسول الله ﷺ سره د ژوند شرکت د هجرت په ۷ کال باندي نصيب شو .

څرنګه چې دا مبارکه له هغه کسانو څخه وه چې د اسلام په شروع کې په اسلام مشرفه شوې وه او له رسول الله ﷺ سره يې د زړه مينه وه او د رښتوني مسلمانانو له جملي څخه وه کله چې رسول الله ﷺ د هجرت په اوم کال مکې مکرمې ته د عمرې لپاره راغلو نو دي خپلې خور أم الفضل مخکې تېر شول چې د حضرت عباس رضی الله تعالی عنه په نکاح کې وه سره يوه د راز خبره وکوله هغه دا وه چې که ممکنه وای چې رسول الله ﷺ زما سره واده کړی وای څرنګه چې أم الفضل د خپل خاوند حضرت عباس ⑧ څخه هېڅ خبره نه پټوله نو يې ورته وويل : زما خور وايي که کيدای شي چې رسول الله ﷺ ددي سره واده وکوي .

څرنګه چې حضرت عباس ⑧ له خپل وراره رسول الله ﷺ څخه هېڅ راز پټ نه ساتلو نو رسول الله ﷺ ته يې دا خبره ور ورسوله رسول الله ﷺ فوراً خپل د تره زوی حضرت جعفر بن ابي طالب پسې ور ولېږلو او د رسول الله ﷺ لپاره يې وغوښته ددي نه چې حضرت جعفر رضی الله تعالی عنه څنګه ووتلو دا هم

په اوښ سپره شوه او د رسول الله ﷺ په مجلس کې حاضره شوه کله يې چې په رسول الله ﷺ باندې سترګې ولګېدلې ورته يې وويل : دا اوښ او هغه څه چې پدې اوښ دي ټول د الله ① او د هغه د رسول ﷺ دي .

پدې ډول باندې حضرت ميمونې رضی الله تعالی عنها خپل ځان رسول الله ﷺ ته تحفه کړو او ددې په اړه آيت نازل شو چې مطلب يې وو :

او که کومه مومنه خپل ځان رسول الله ﷺ ته هبه کړي که چېرته رسول الله ﷺ دهغې سره د نکاح اراده کوله لکن دا صرف ستا لپاره د عامو مومنانو لپاره دا حکم نه دی .

رسول الله ﷺ د تېر کال د تړون له مخې په مکه مکرمه کې د دريو شپو لپاره د پاتې کېدو اجازه درلوده چې څلورمه ورځ شوه نو د کفارو لخوا کسان ورته راغلل چې حويطب بن عبد العزی پکې وو وروسته په اسلام مشرف شوی دی او رسول الله ﷺ ته يې وويل : د تړون له مخې ستاسې وخت پوره شوی دی تاسې نور لاړ شئ او حرم خالي کړئ رسول الله ﷺ ورته وويل : پتاسې څه بوج دی که ماته اجازه راکړئ چې دلته زه واده وکوم او ډوډی به تياره کړم او تاسې ته به هم پکې دعوت درکړم او تاسې به زمونږ سره په يو خوراک کې حاضر

شئ؟ دوی ورته وویل : مونږ ته ستا د طعام او خوراک ضرورت نشته تاسي لاړ شئ .
دوی له حرم څخه را ووتل د سرف نومي ځای ته او له عمري نه يې ځان حلال کړو هلته يې ورباندې واده جوړ کړو عام خلک يې خوراک ته ور غوښتي وو مشرکين يې هم ور غوښتي وو لکن دوی هغه دعوت ونه منلو او په واده کې يې شرکت ونه کولو تر اوسه پوري د حضرت ميمونې نوم برة وو اوس رسول الله ﷺ ورباندې ميمونة نوم کېښودو .
حضرت ميمونة رضی الله تعالی عنها چې کله له رسول الله ﷺ سره مدينې منورې ته ننوتله د دار هجرت ښځو يې ډېر ګرم استقبال وکولو او له هري خوا نه ورته د مبارکي اوازونه راتلل چې د رسول الله ﷺ په کور کې ستا قسمت وشو او دا ډېره زياته خوشحاله وه او ټولو خلکو په خپل استقبال سره دا خوشحاله کوله چې د الله او د هغه د رسول رضا حاصله کړي او په خوشحالي سره يې د رسول الله ﷺ تر کوره پوري ورسوله او پدې وخت کې ددې مبارکي عمر ۲٦ کاله وو .
د هجرت په ٥١ کال د حضرت معاوية ❽ په دور کې په سرف کې په حق ورسېده او هماغلته خاورو ته وسپارل شوه په کوم ځای کې چې ددې مبارکي له رسول الله ﷺ سره واده شوی وو .

او د رسول الله ﷺ په مبارک حیات کې دا آخري بې بې وه چې ده ﷺ ورسره نکاح کړې وه الله ① يې دې په جنتونو کې د ټولو مسلمانو میندو سره درجه لوړه کړي .

أم المؤمنین حضرت ماریه القبطیة (رض)

کله چې رسول الله ﷺ صلح الحدیبیة نه را و ګرځېدو نو د قریشو د جنجال نه تر لسو کلونو پورې بېغمه شو اوس به تر لسو کلونو پورې د مسلمانانو او قریشو په مینځ کې جنګ نه وي رسول الله ﷺ بادشاهانو ته یې لیکونه لېږل شروع کړل او ددې کار لپاره یې په خپلو ملګرو کې غوره کسان را ټول کړل هرقل ، کسری مقوقس ، او د حبشي بادشاه ته یې لیکونه ولېږل په دوی کې یې مقوقس ته چې د الاسکندریې تر واکمنۍ لاندې په مصر باندې بادشاه وو حضرت حاطب بن ابي بلتعة ❽ ور ولېږلو چې بېرته را ستنېدو نو مقوقس رسول الله ﷺ ته ماریه قبطیة د هغې خور سیرین او د هغه ورور مابور د څه نورو تحفو سره را ولېږل په لاره کې حاطب بن ابي بلتعة ❽ حضرت ماریة او د هغې خور او د هغې ورور ته

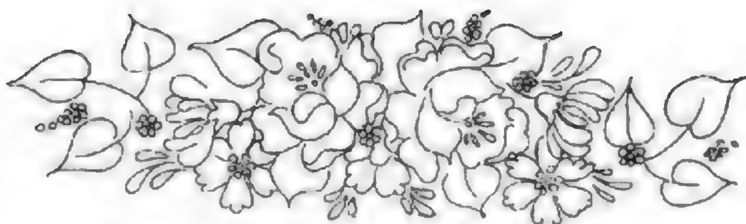
اسلام ور وړاندي کړو ماریة 8 او خور یې اسلام قبول کړو او ورور یې په خپل دین باندې پاتې شو بیا وروسته په مدینه منوره کې په اسلام مشرف شو د دوی سره یو لیک وو چې مقوقس پکې رسول الله ﷺ ته لیکلی وو دا د ټول مصر نه غوره تحفې دي چې ما تاسې ته وړاندې کړې نو رسول الله ﷺ ولیدل چې ماریة د ښو اخلاقو او ښه شکل لرونکې وه هغه یې له ځان سره حصاره کړه او څرنګه چې دواړه خویندې وې نو حضرت سیرین رضی الله تعالی عنها چې ددې خور وه هغه یې حضرت حسان بن ثابت 8 ته په نکاح ورکړه .

ماریه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ سره په ملک یمین کې (د وینزې په شکل کې) پاتې وه او ددې امله یې په حجاب کې کړه الله ① له رسول الله ﷺ نه حمل ورکړو او د هجرت په آتم کال په ذی الحجة کې یې ماشوم پیدا شو ابراهیم او پدې پیدائښت کې یې قابلة د رسول ا لله ﷺ ازده کړل شوې وینزه سملی وه .

د ابراهیم په ولادت سره ماریة ازاده شوه حضرت عبد الله بن عباس 8 فرمایي : کله چې د ماریة رضی الله تعالی عنها ماشوم پیدا شو رسول الله ﷺ ددې په اړه و فرمایل : دا خپل ماشوم ازاده کړه او ددې امله چې الله ① دېته ماشوم ورکړو نو

په موجوده بيبيانو کې لدې لحاظ نه سر لوړې شوه او ماشوم ابراهيم تر يو کال او څو مياشتو واوښتو له هغې وروسته بېمار شو مخکې ددې چې دوهم کال يې هم پوره شي د آتلس مياشتو په عمر کې د سه شنبې په ورځ د ربيع ا لاول په لسم باندې د هجرت په لسم کال وفات شو په وفات يې حضرت مارية رضی الله تعالی عنها ډېره زياته خفه شوه له يوې خوا ډېر ښکلی ماشوم وو ، له يوې خو ا د سيد المخلوقات ماشوم وو، له بلې خوا ددېنه بغير د رسول الله ﷺ کوم بل ماشوم اوس نه وو ، له بلې خوا د همدې ماشوم په وجه دېته ازادي ورکړل شوې وه او د همدې ماشوم په وجه خو دا په ټول کور کې سر لوړې شوې وه او داسې نورې وجې وې چې ماريه قبطية رضی الله تعالی عنها يې زياته خفه کړه .

دا مبارکه د هجرت په شپاړسم کال په محرم کې وفات شوه او په بقيع کې خاورو ته وسپارله شوه ددې د وفات په اړه ابن منده فرمايي : حضرت مارية رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ د وفات نه پنځه کاله وروسته وفات شوه .

حضرت زینب (رض) بنت رسول الله ﷺ

دا هم د رسول الله ﷺ لور وه مور یې حضرت خدیجة رضی الله تعالی عنها وه مور یې په خپل ژوند کې خپل د خور زوی ابو العاص ته ورکړې وه یو ماشوم یې وو امامة نومیدو .

ابو العاص د هغه کسانو څخه وو چې په مکه مکرمه کې د مال او امانت له نګاه نه یې ښه شهرت درلود مور یې هالة بنت خویلد د حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها خور وه او دا سپارښتنه یې هم حضرت خدیجې رسول الله ﷺ ته کړې وه چې زینب به دا زما د خور زوی ته په نکاح ورکړو .

کله چې رسول الله ﷺ د الله ① لور ته دعوت شروع کړو د مکې کفار را ټول شول او ابو العاص ته ورغلل ورته ویل یې دا د رسول الله ﷺ لور پرېږده په مکه کې چې ستا هرڅوک خوښ وي مونږ به له هغوی سره ستا نکاح وتړو ده ورته وویل نه والله

① زه خپله ښځه په هیڅ هم نه بدلوم او زه خپله ښځه ساتم او پرېښودل یې نه غواړم دي بې بې ډېر کو ښښ وکولو چې هغه مسلمان کړي لکن کوښښ ناکام وو همدارنګه رسول الله ﷺ هم ډېر کوښښ وکولو چې دا کس په ا سلام مشرف کړي لکن ده اسلام قبول نه کړو .

یوه ورځ چې حضرت زینب رضی الله تعالی عنها ده ته د اسلام لوري ته ډېر دعوت ورکړو هېڅ ونه شول ده ورته وویل : والله ستا پلار مې خوښ دی او زه وربانديې د هېڅ درواغو یا دوکې یقین نه لرم ترتا نه ماته په یوه کورنۍ کې هم محبوب څوک نشته لکن ستا په اړه مې هم دا نه دي خوښ چې کوم وخت څوک پېغور درکړي چې ستا خاوند د پلرونو دین د خپلې ښځې د خوشحال کولو لپاره پرېښود او د ځان لپاره مې هم دا پېغور نه دی خوښ .

کله چې رسول الله ﷺ مدینې منورې ته هجرت وکولو نو حضرت فاطمه او أم کلثوم یې ورپسې وروسته ور وغوښتلې قصه یې مخکې د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها په واقعه کې تېره شوه او حضرت رقیة رضی الله تعالی عنها د خپل خاوند حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه سره مهاجره شوې وه نو د رسول الله ﷺ په مبارکو لورانو کې صرف حضرت زینب پاتې وه چې د خپل خاوند په کور کې وه او دا په اسلام مشرفه شوې وه خاوند یې لا کافر وو مدینې منورې ته یې د ډېر شوق سره سره څه وسیله نشوای برابرولی چې لاړه شي .
پدې وخت کې چې د بدر واقعه مینځ ته راغله ددې خاوند هم د مشرکانو سره په یو ځای د بدر په جنګ کې شرکت وکولو او هلته دی ژوندی ونیول شو او حضرت عبد الله بن جبیر الانصاري ونیولو .

حکم وشو چې هربندي به د معلومو پیسو په بدل کې خلاصول کیږي او د هر بندي کورنی به مدینې منورې ته هغه معلومې پیسې راوړي او خپل بندي به وربانديې خلاصوي .

حضرت زینب رضی الله تعالی عنها چې په لاس کې پیسې څه نه درلودل نو یې د خپل خاوند د خلاصولو لپاره هغه غاړکی ولیږله چې دې ته یې خپلې مور حضرت خدیجې بي بي رضی الله تعالی عنها هغه وخت ورکړې وه کله چې ددې واده وو .

رسول الله ﷺ ته چې دا غاړکی ور ورسېده نو ویې لیده او ویې پېژندله چې هماغه وه کومه چې د حضرت خدیجې رضی الله تعالی عنها سره رسول الله ﷺ لېدلې وه زړه یې ورته سخت نرم شو او د حضرت زینب رضی الله تعالی عنها پدې حالت باندې خفه شو خپلو صحابه وو ته یې وویل :

که چېرته تاسې کولی شئ چې ددې بندي مفت ور خوشې کړئ او ددې غاړکی بېرته دېته ور ولېږئ نو داسې وکوئ .

صحابه وو ورته وویل : هو یا رسو الله ﷺ مونږ همداسې کوو .

ابو العاص یې بې پیسو ور خوشې کړو او ددې غاړکی یې بېرته هغې مبارکې رضی الله تعالی عنها ته ور ولېږله لکن رسول الله ﷺ وربانديې یو شرط کېښودو هغه دا چې مونږ به تا مفت خوشې کړو ته

چې کله لاړ شي زينب به پرېږدي چې هغه دلته راشي نور به يې ته هلته نه حصاروې ده هم ورسره ومنله .

کله چې ابو العاص مکې مکرمې ته را ورسېدو نو يې حضرت زينب رضی الله تعالی عنها تياره کړه د سفر سامان يې ورته برابر کړو خپل ورور کنانة بن الربيع يې ورسره کړو هغه اوښ را وستلو دا مبارکه رضی الله تعالی عنها وربانديې سپره شوه کنانة د اوښ پړی ونيولو په رڼا ورځ کې د مکې مکرمې نه روان شول په مکه کې خلکو پدې اړه خبرې وکولې چې دا څنګه کېدای شي په بدر کې ددې پلار ﷺ زمونږ د مکې ټول مشران ووژل او دا به اوس صحيح سلامته مدينې منورې ته ځي؟

څه کسان پسې ور ووتل په ذی طوی ځای کې يې دوی را ګير کړل يو کس د هبار بن الاسود بن المطلب بن اسد بن عبد العزی الفهري ور وړاندې شو اوښ يې په نېزه باندې ووهلو دا مبارکه چې د اوښ په سر په کجاوه کې وه هغه کجاوه له اوښ نه را غورځېده پدې وخت کې د زينب رضی الله تعالی عنها حامله هم وه د هغه غورځېدو له امله هغه ماشوم ضائع شو کنانة خپل غيشي را وويستلو او ټولو خلکو ته يې وويل څوک دې را نږدې شي دا خپل غيشي پرې ور پرېږدم نو ټول خلک تر ينه لرې شول .

ابو سفيان ورته را وړاندي شو ورته ويل يې: ته د اغيشي سم کړه زه درسره خبره کوم.
هغه د غيشي مخه له ده ځخه واړوله هغه ورته راغلو ورته ويل يې: ګوره تاته هغه هرڅه معلوم دي چې د محمد ﷺ له لوري مونږ ته را رسيدلي دي اوس تا د هغه لور داسې په رڼا ورځ باندي را وويستله صحيح سلامته يې هغه ﷺ ته ور رسول غواړې دا ته ښه کار نه کوې تا غلط کار وکولو چې په رڼا ورځ کې را ووتلې دا زمونږ کمزوري ښکاره کوي او دا زمونږ لپاره د شرم ځاى دى زما د په خپل عمر باندي قسم وي چې دا مونږ له خپل پلار نه دلته حصاره کړو دي ته زمونږ هيڅ ضرورت نشته مونږ نه غواړو چې دا دلته بندي کړو بلکه داسې په ښکاره سره له مونږ نه صحيح سلامته تلل زمونږ لپاره شرم دى داسې وکوه چې اوس دا بيرته و ګرځوه د شپې په تياره کې بيا را ووزئ او دا يې خپل پلار ته ور ورسوه هيڅوک هم تاته څه نه وايي دا خبره دده زړه ته ور ننوتله او همداسې يې وکول.
حضرت زينب رضى الله تعالى عنها مديني منوري ته لاړه او خاوند يې د کفر په حالت کې په مکه مکرمه کې پاتې شو د مکې تر فتح نه يو څه وخت وړاندې ابو العاص د يوې قافلې سره د قريشو د تجارت لپاره شام ته تللى وو له هغې خوا نه چې

راتلو نو په لاره کې د رسول الله ﷺ د ملګرو د يوې سريې سره مخامخ شو هرڅې يې ترې واخيستل دي د شپې په تياره کې په تېښته برياڼى شو او مدينې منورې ته يې زينب رضى الله تعالى عنها ته ځان را ورسولو دهغې نه يې امان و غوښتو هغې ورته امان ورکړو .

کله چې سحر وختي رسول الله ﷺ مانځه ته و درېدو الله اکبر يې وويل خلکو هم اقتداء پسې وکوله حضرت زينب رضى الله تعالى عنها د زنانه وو له خوا نه اواز وکولو ويل يې : ما ابو العاص بن الربيع ته امان ورکړى دى کله چې رسول الله ﷺ سلام وګرځولو نو ويې ويل : اى خلکو تاسې هغه څه واورېدل کوم چې ما واورېدل؟ دوى ورته وويل هو!

رسول الله ﷺ وويل : زما د په هغه ذات قسم وي چې د محمد نفس يې په لاس کې دى زه په هېڅ هم نه يم خبر تردې چې ما هغه څه واورېدل کوم چې تاسې واورېدل ..

بيا خپلې لور حضرت زينب رضى الله تعالى عنها ته ورغلو ورته يې وويل : دهغه عزت وکوه او خپل ځان ته يې نېږدې مه در پرېږده ته هغه ته نه يې روا .

بيا رسول الله ﷺ د خلکو نه وغوښتل چې هغوى ته هر هغه څه ورکړي چې له دوى نه اخستل شوي دي

ده هغه ټول شيان را ټول کړل او مکې ته روان شو هلته يې ټولو خلکو ته د هغوی مالونه ور وويشل بيا يې خلکو ته اعلان وکولو ای قريشو! په ما باندې د چا حق پاتې شو؟

خلکو ورته وويل: نه بس تا په خپل امانت باندې ډېره ښه وفا وکوله ته د عزت خاوند يې.

ده وويل: نو ښه ده زه اوس ددې ګواهي ورکوم چې الله ① يو دی شريک نه لري محمد ﷺ د الله ① رسول دی زه د اسلام نه په مدينه کې صرف ددې خبرې بند کړی وم چې تاسې به بيا ګمان کوئ چې ما ددې لپاره اسلام قبول کړو چې ستاسې مالونه وخورم کله مې چې ستاسې مالونه تاسې ته درکړل بس زه اوس ترې فارغ شوم نو ځکه مې اوس خپل اسلام اعلان کړو.

بيا را ووتلو تردې چې مدينې منورې ته را ورسېدو رسول الله ﷺ ته راغلو وروسته د شپږو کلونو څخه يې حضرت زينب رضی الله تعالی عنها بېرته په هماغه زړه نکاح باندې ورکړه.

دا مبارکه رضی الله تعالی عنها چې کله هبار بن الاسود غورځولې وه د هغه وخت نه وروسته يې تکليف درلود او د هغه وخت غورځېدلو نه دې مبارکې ته ضربه رسېدلې وه د هجرت په آتم کال يې تکليف زيات شو او په مدينه منوره کې په حق ورسېده ددې امله ددې په شهادت کې هېڅ شک نشته.

مور يې حضرت خديجة رضی الله تعالی عنها وه تر نبوت وړاندې عتبه بن ابي لهب ته په نکاح ورکړل شوې وه کله چې رسول الله ﷺ د الله ① له لوري نه پيغمبر شو ابو لهب يې خپل زوی ته وويل : زما سر ستا له سر نه حرام دی (ته عاق يې) که تا د رسول الله ﷺ لور طلاقه نه کړه مخکې ددې چې واده يې وشي هغې ته يې طلاق ددې لپاره ورکړو چې رسول الله ﷺ ددې په حالت باندې وځوروي .

د يوه روايت له مخې ابو لهب خپلو دوو زامنو عتبه او عتبية ته د رسول الله ﷺ دوه لوراني په نکاح کړې حضرت رقية او حضرت أم کلثوم رضی الله تعالی عنهما کله چې رسول الله ﷺ د مکې قريش د الله ① لور ته را وبلل او هغوی يې د بتانو له عبادت څخه منع کړل نو هغوی يې دواړه لوراني بېرته ورته طلاقې کړې ددې لپاره چې دی ﷺ پرې خفه کړي .

کله چې د حضرت رقية رضی الله تعالی عنها مور حضرت خديجة په اسلام مشرفه شوه نو حضرت رقية هم په اسلام مشرفه شوه .

کله چې د ابي لهب زوی طلاقه کړه بيا يې حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه ته په نکاح ورکړه حضرت عثمان هغه کس وو چې په ديانت

مالداري ښائست او هرڅه کې په مکه کې وتلې وو له اول نه هم چې کله دی خبر شو چې محمد ﷺ خپله لور د ابي لهب زوی ته ورکړه نو دی وربانديږ خفه شوی وو لکن بالآخره الله ① بېرته همده ته ورکړه الله ① ده ته ترېنه يو زوی ورکړو عبد الله نوميدو او حضرت رقية رضی الله تعالی عنها ته أم عبد الله هم ويل کيږي .

کله چې په مکه مکرمه کې په مسلمانانو ژوند سخت شو نو رسول الله ﷺ صحابه وو ته اجازه وکوله چې حبشې ته هجرت وکوي هلته ښه ژوند وو څوک چې تللي وو هلته يې په ارام سره د خپل دين کارونه کولی شول د چا وربانديږ اعتراض نه وو کله چې حضرت عثمان ❽ حبشې ته د تللو اراده وکوله نو رسول الله ﷺ ورته وويل رقيه هم له ځان سره بوزه بيا چې کله د دوی د سفر وخت وو حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها يې پسې ور ولېږله چې احوال يې راوړي هغه لاړه ويې کتل بېرته راغله رسول الله ﷺ ته يې وفرمايل : ما وليدل چې حضرت عثمان ❽ هغه په خره باندې سپره کړه او د بحر په لور يې حرکت وکولو بيا رسول الله ﷺ حضرت ابو بکر صديق ❽ ته ويل : د حضرت لوط او حضرت ابراهيم عليهما السلام نه وروسته دا اول مهاجرين دي .

بیا له حبشي نه دواړه مدینې منورې ته لاړل کله چې مسلمانان بدر ته وتل نو رسول الله ﷺ حضرت عثمان ته ویلي وو چې ته ددې املے له مونږ سره مه ځه چې حضرت رقیة رضی الله تعالی عنها بیماره وه او هغه بیماري یې سخته شوه او له هماغه بیمارۍ نه وفات شوه ښځې را ټولې شوې وربانددې ژړل یې حضرت عمر ❽ هغوی په دُره وهلې او ژړا ته یې نه پرېښودې .

رسول الله ﷺ یې لاس ونیولو او ورته ویل یې : پرېږده چې وژاړي .

بیا یې ورته و فرمایل : وژاړئ او د شیطان په شان رمباړې مه وهئ هغه چې د زړه او سترګو نه وي هغه ژړا رحمت وي او د الله له لورې نه دا رحمت د انسانانو په زړونو کې اچول شوی دی او هغه چې په لاس او ژبه سره وي (ځان پکې وهل کیږي او په ژبه فریاد کیږي) دا د شیطان له لورې نه وي .

د ښځو په وخت کې یې حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها د قبر په خوا کې ناسته وه ژړل یې او رسول الله ﷺ به د هغې مبارکې له سترګو نه اوښکې وچولې .

ددې روایت په اړه ځینې خلک فرمایي : کله چې رقیة وفات کېده رسول الله ﷺ په بدر کې وو نو دا واقعه به د بل چا وي او یا د اچې دوی کله له

بدر نه را ستانه شول نو بيا يې قبر ته ورغلل .

حضرت أم كلثوم (رض) بنت رسول الله

دا هم د رسول الله ﷺ لور وه مور یې حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها وه .
تر اسلام وړاندې دا عتیبة بن ابي لهب ته په نکاح ورکړل شوې وه مخکې ددې چې واده ورباندې جوړ کړي رسول الله ﷺ مبعوث شو کله چې رسول الله ﷺ د مکې خلک اسلام ته را وبلل او هغوی یې د بتانو له عبادت څخه منع کړل نو ابو لهب خپل زوی ته وویل چې د محمد ﷺ لور ور طلاقه کړه ترڅو هغه ورباندې خفه شي او هسې هم کفارو د رسول الله ﷺ په اړه د هرډول زیاتي کولو څخه مخ نه اړولو او دا کار هم یو له هغه کارونو څخه وو چې غرض او مطلب یې صرف رسول الله ﷺ ته یو ډول تکلیف ورکول وو او بس .
او نور کفار هم عتیبة ته راغلل چې د محمد لور ور خوشې کړه چې ستا بل هرڅوک خوښ وي مونږ به یې تاته په نکاح کړو ده ورته وویل که تاسې ماته د ابان بن سعید بن العاص او یا د سعید بن العاص لور په نکاح راکړئ نو زه به د محمد

ﷺ لور ورطلاقه کړم بیا یې د سعید بن العاص لور په نکاح ورکړه او حضرت أم کلثوم رضی الله تعالی عنها یې ترینه طلاقه کړه او تردې دمه لا د دوی واده نه وو شوی .

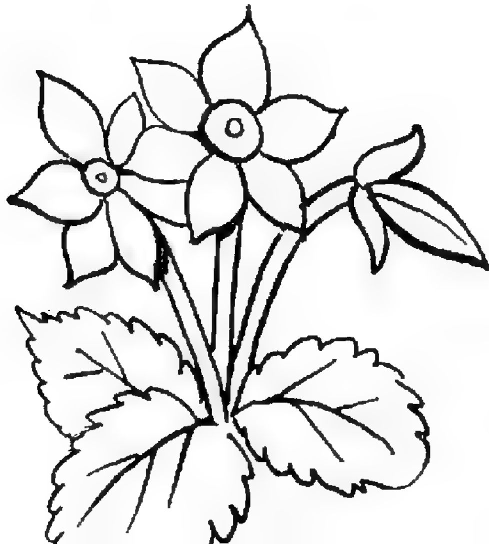
کله چې عتیبة د رسول الله ﷺ لور مبارکه طلاقه کړه ددې لپاره چې رسول الله ﷺ ته ښه پوره ازار ورکړي نو په رسول الله ﷺ پسې راغلو ورته ویل یې : ته له خپل دین څخه واوښتې ما ستا لور در طلاقه کړه بیا یې رسول الله ﷺ ته لاس ور واچولو او دهغه ﷺ مبارک قمیص یې ور باندې وشکولو بیا رسول الله ﷺ ورته ښېرا وکوله ورته ویل یې : زه د الله ① نه غواړم چې په ده باندې سپی مسلط شي .

عتیبة څه وخت وروسته د تجارانو سره د شام په لور سفر وکولو تردې چې یو ځای ته ورسېدو چې زرقاء یې ورته ویل : یو زمری راغلو د شپې تر دوی تاو شو عتیبة ویل : وی موري! دا زمری لکه چې ما خوري لکه محمد ﷺ چې ماته ښېرا کړې وه زه ابن ابي کبشه مړ کړم پداسې حال کې چې هغه په مکه کې دی او زه په شام کې یم د خلکو په مینځ کې زمري صرف په ده باندې حمله وکوله خوله یې ورباندې ولګوله او څو ځله یې و ښنلو او مړ یې کړو .

کله چې حضرت رقیة رضی الله تعالی عنها د هجرت په دریم کال وفات شوه حضرت عثمان رضی الله تعالی عنه ورپسې ډېر زیات خفه وو حضرت ابو هریره ❽ فرمایي رسول الله ﷺ د حضرت عثمان ❽ سره د جومات په دروازه کې مخامخ شو ورته ویل یې: ای عثمانه دا جبریل دی ماته وایي چې الله تاته أم کلثوم په هغه مهر کې په نکاح درکړه څومره چې د حضرت رقیة وو.

په یو روایت کې دي چې رسول الله ﷺ فرمایل: که زما څلوېښت لوراني وی نو یوه یوه به مې حضرت عثمان ❽ ته ورکوله ترڅو چې یوه هم نه وی پاتې.

د هجرت په نهم کال په شعبان کې وفات شوه حضرت اسماء بنت عمیس او حضرت صفیة بنت عبد المطلب رضی الله تعالی عنهما ورته غسل ورکړو د یو روایت له مخې د انصارو څه ښځو ورته غسل ورکړو چې أم عطیة رضی الله تعالی عنها هم پکې وه.

حضرت فاطمه (رض) بنت رسول الله ﷺ

نسب يې :

د پلار له لوري : فاطمة بنت رسول الله محمد ﷺ بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

والده رضى الله تعالى عنها يې : خديجة بنت خويلد بن أسد بن عبد العزى بن قصي بن كلاب بن مرة بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

لقبونه يې :

الزهراء .

دي مباركې ته دا نوم هم اخستل کېدلو ځکه دا مبارکه په رنګ کې سپينه او سور والى پکې وو او هغه رنګ چې سور او سپين رنګ پکې وي عرب ورته ازهر وايي او مونث يې زهرا دى .

البتول .

دا له تبتل څخه دى جدايي او له ښځو نه بېلتون ته وايي او دېته ځکه بتول ويل کېدل چې دا په نېکو صفاتو کې د دنيا له ښځو نه بېله وه .

الصديقة .

صديقه په عربي کې رښتونې ته وايي او دا مبارکه رضی الله تعالی عنها ددې لقب رښتونې مصداق وو چې همېشه به يې رښتيا ويل .

الطاهرة .

د طاهرة معنی ده پاکه او ښکاره خبره ده چې په پوره پيمانه د الفظ صرف په دې مبارکه باندې په ښه توګه صادق وو .

الحوراء الانسية .

يعني انساني حوره رسول الله ﷺ د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها په روايت کې فرمايي کله چې زه جبريل ؑ جنت ته ننه ايستلم او يوه منه يې راکړه ما چې هغه وخوړه د هغې نه زما په بدن کې ماده جوړه شوه کله چې زه د حضرت خديجې رضی الله تعالی عنها سره يو ځای شوم د هغه وخت نه حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها پيدا شوه هغه حوراء الانسية (انساني حوره) د زما چې کله جنت ته زړه وشي زه حضرت فاطمة رضی الله تعالی عنها ښکل کړم .

أم الائمة

يعني د امامانو مور په رښتيا سره چې دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د حضرت حسن او حضرت حسين رضی الله تعالی عنهما مور وه .

المنصورة .

الصادقة .

المحدثة .

الريحانة.
البضعة.
دا ټول ددې مبارکې لقبونه وو.
دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ تر ټولو کشره لور وه او دهغې هستې لور وه چې په ټول عالم کې اول په اسلام مشرف شوې وه.
او دهغه هستې په نکاح کې وه چې د ماشومانو له دنیا نه اول په اسلام مشرف شوی وو حضرت علي ❽
او له ماشوم توب نه د رسول الله ﷺ غښتلی مجاهد وو او د اسلام څلورم خلیفه وو او حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها د سیدا شباب اهل الجنة حضرت حسن او حضرت حسین رضی الله تعالی عنهما مور بې بې وه.
د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها تولد د جمعې په ورځ د جمادي الثاني په شلم د بعثت نه پنځه کاله وړاندې وو او دا هغه کال وو چې رسول الله ﷺ د کعبې مبارکې په تعمیر کې له قریشو سره شرکت کولو او کله چې ټول قریش پدې سره وران شول چې د حجر اسود په خپل ځای د کېښودلو سعادت باید څوک حاصل کړي نو هغه حل هم ورته رسول الله ﷺ را ویستلی وو تفصیلي قصه یې په مخکې برخو کې تېره شوېده.
حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها به چې له فاطمې رضی الله تعالی عنها سره وه ډېره زیاته به

خوشحاله وه چې دي مبارکې ته به يې کتل ځکه ددې حرکات او سکنات يې اکثر خپل والد محترم ﷺ ته ورته وو .

حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمايي ما تر فاطمې رضی الله تعالی عنها ځخه زيات څوک د رسول الله ﷺ سره مشابه نه دي ليدلې .

حضرت ابو هريره ؓ روايت کړی دي چې رسول الله ﷺ فرمايل : د فاطمې نوم فاطمه ددې امله کېښودل شو چې الله ﷺ دا له اور نه ساتې او فطم پرې کولو ، قطع کولو او لرې کولو ته وايي .

ځرنګه چې حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ په مبارک کور کې را لويه شوه له ماشوم توب نه په ښواو غوره خويونو باندې ښکلې وه دا د پنځو کلونو وه چې رسول الله ﷺ ته وحی راتلل شروع شول له هغه وخت نه ددې رضی الله تعالی عنها په ژوند کې هم مشکلات را تلوکېدل شروع شول او کله به چې رسول الله ﷺ د مشرکينو له خوا ځورول کېدو نو دا رضی الله تعالی عنها به هم ورسره ځورېده او هغه ډېر سخت حالت وو کله چې دې وکتل رسول الله ﷺ په سجده پروت وو او د مکې مکرمې کم عقل قريش عقبة بن ابي معيط ګندګي را واخيسته او د رسول الله ﷺ په سر يې ور

وغورځوله دا مبارکه پخپله راغله او د رسول الله ﷺ د سر نه یې هغه ګندګي لرې کړه .

په هغه وخت کې ددې ژوند هم له تکلیفونو څخه ډک شو کله چې د مکې قریشو په بني هاشم کورنۍ باندې د دریو کلونو لپاره د خوراکي توکیو بندیز ولګولو او د دوی نه یې غوښتل چې محمد ﷺ دې دوی ته حواله کړي او پدې دریو کلونو کې د خوراکي توکیو دومره سختي راغله چې خلک دې ته اړ شول چې د ونو پاڼې وخوري او صرف په پټه لاره د شپې په ډېر تکلیف یو څه محدود خوراک هلته ور رسېدلو نوري ټولې لارې وربانديې تړل شوې وې .

دا وخت چې د فاطمې رضی الله تعالی عنها د ماشوم توب وخت وو نو ددې په صحت باندې زیات تاثیر پرېوتلو او پدې دریو کلونو کې دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ته د کافي خوراک د نه رسېدلو له امله ددې صحت خراب شو او ټول عمر به یې ددې امله تکلیف لیدلو او بیمارېدله به لکن بیا هم الله ﷻ تینګ ایمان او ایماني قوت ورکړی وو د الله ﷻ په عبادت کې یې هیڅ کمی نه کولو او د خپل والد محترم سره په هر مشکل کې داسې څنګ په څنګ ولاړه وه چې رسول الله ﷺ به کله هم د تنهایي احساس نه کولو او هغه ټوله مرسته یې ورسره کوله کومه به چې ددې مبارکې مور رضی الله

تعالی عنهما له رسول الله ﷺ سره کوله ددي امله ددي په نومونو کې يو نوم أم ابيها (د خپل پلار مور) هم دی .

کله چې رسول الله ﷺ مدينې منورې ته ورسېدو په دوی پسې يې قاصد را ولېږلو دا او أم کلثوم رضی الله تعالی عنهما د هغه سره مدينې منورې ته لاړې او حضرت علي رضی الله تعالی عنه د ا وخت په مکه مکرمه کې ددې لپاره پاتې شو چې ځينې خلکو د رسول الله ﷺ سره امانتونه ايښي وو رسول الله ﷺ ده 8 ته امر کړی وو چې خلکو ته يې امانتونه ور وسپاره او بيا ته هم راځه .

دوی دواړه مبارکې خويندې رضی الله تعالی عنهما چې کله د مکې مکرمې نه بهرته را ووتلې مدينې منورې ته روانې وې نو دا سفر يې په امن سره پای ته ونه رسېدو لږ ساعت وروسته يو کافر حويرث بن نقيذ ورپسې ورغلو او دوی يې دواړه له اوښ نه زمکې ته را وغورځولې پدې وخت کې فاطمه رضی الله تعالی عنها ډېره زياته کمزورې وه هغه اوښ يې ددوی څخه و ګرځولو او دوی يې په پښو باندې مدينې منورې ته پرېښودې بيا هغوی دا تولە لاره په پښو باندې ووهله رسول الله ﷺ د دوی په تکليف باندې ډېر زيات خفه شو او د هغه کس په اړه يې ووېل څوک يې چې مړ کړي ورته اجازه ده .

کله چې مدینې منورې ته لاړل هلته د رسول الله ﷺ خپل کور شو نو رسول الله ﷺ د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها سره واده وکولو نو ډېرو مشرانو صحابه وو چې تر اوسه پورې ددې امله حضرت فاطمه له رسول الله ﷺ څخه نه غوښته چې دوی ویل د رسول الله ﷺ په کور کې د فاطمې رضی الله تعالی عنها ضرورت دی نو اوس پوهېدل چې عائشه رضی الله تعالی عنها اوس د رسول الله ﷺ په کور کې شته نو د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها غوښتلو پسې یو په بل پسې راتلل لکن رسول الله ﷺ به دوی ته عذر ویل تردې چې څه انصارو حضرت علي رضی الله تعالی عنه ته د فاطمې رضی الله تعالی عنها د غوښتلو مشوره ورکړه او دی یې پدې کار کولو ور زړور کړو تردې چې د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها د غوښتلو لپاره د رسول الله ﷺ مجلس ته حاضر شو یو څه وخت په مجلس کې کېناستو زړه یې ونشوای کولی چې رسول الله ﷺ ته دا خبره ور یاده کړي رسول الله ﷺ پوه شو چې دده په زړه کې څه دي لکن دی نشي ویلی نو یې ورځخه پوښتنه وکوله د ابي طالب د زوی څه ضرورت دی؟ .

حضرت علي ؓ ورته ویل : ما فاطمه بنت رسول الله ﷺ یادوله .

رسول الله ﷺ ورته وویل : په خیر راغلي هر کله راشي .

دي خبري د حضرت علي ؓ زړه ته خوشحالي ور ننه ایسته او په مطلب یې پوه شوه چې د رسول الله ﷺ مطلب دی هو یو څه وخت وروسته یې بیا له رسول الله ﷺ سره خبري وکولي او یوه زغره یې بي بي ته په مهر کې ورکړه رسول الله ﷺ د دوی لپاره دعا وکوله :

اللهم بارك فيهما وبارك عليهما وبارك لهما في نسلهما

ترجمه : ای الله په دوی کې برکت واچوه او په دوی باندې خپل برکت نازل کړه او د دوی په نسل کې برکت واچوه .

د حضرت علي ؓ په کور کې د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها ژوند په یو غریب کور کې ژوند وو نعمتونه او راحتونه د دوی په کور کې نه وو حضرت علي ؓ فرمایي : کله چې ما د فاطمې رضی الله تعالی عنها سره واده وکولو زمونږ په کور کې د ګډ (پسه) یوه څرمن وه د شپې به وربانديې څملاستو او د ورځې به وربانديې کېناستلو .

د کور کارونه ټول بي بي ته ور پاتې وو او حضرت علي ؓ به په کارونو کې ورسره مرسته کوله یو وخت چې د رسول ا لله ﷺ سره خادمان

پیدا شول غلامان وو نو حضرت علي ❽ حضرت فاطمې ته وویل : که دي پدي وخت کې د خپل والد محترم ☸ نه د ځان لپاره خادم غوښتی وی ؟

دا مبارکه راغله د رسول الله ☸ په مجلس کې حاضره شوه لکن وشرمېده او سوال یې ترې ونه کولو رسول الله ☸ ورځخه پوښتنه وکوله لوري څنګه راغلې یې؟ دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته و فرمایل : صرف ستاسې سلام ته راغلې وم .

سبا بیا ورته راغله رسول الله ☸ ورته وویل : لوري څه شی دې په کار دي؟ دا غلې شوه بیا حضرت علي ❽ ورته وویل : زمونږ د کور کار زیات دی او دا فاطمه رضی الله تعالی عنها په میچن باندې دومره ډېر غنم اوړه کړل چې په لاسونو کې یې فرق راغلو او له تاسې سره خو اوس غلامان شته که مونږ ته مو یو خادم راکړی وای ؟

رسول الله ☸ ورته وویل : نه والله دا زه اوس تاسې ته نشم درکولی هلته اصحاب الصفة (د رسول الله ☸ طالبان) ډېر زیات وږي دي لما سره دومره څه نشته چې په هغوی باندې خوراک وکوم نو زه دا خرڅول غواړم او پیسې یې په هغوی باندې مصرف کول غواړم .

دوی د واړه بېرته کور ته را ستانه شول حضرت رسول الله ﷺ په دوی پسې راغلو چې که دوی خفه شوي وي نو خوشحال به يې کړي او د دوی په کور کې يې دوی ته په مهرباني سره ويل : زه تاسې ته داسې څه در وښيم چې له هغه څه نه غوره وي د کوم چې تاسې سوال کړی وو؟ دوی ورته وويل هو راته وښايه يا رسول الله ﷺ .

رسول الله ﷺ ورته ويل : دا څه کلمې دي ماته حضرت جبريل را ښودلې دي د هر مانځه څخه وروسته : لس ځله سبحان الله لس ځله الحمد لله او لس ځله الله اکبر وایاست او کله چې د شپې خپلې بسترې ته تلئ نو دري دېرش ځله سبحان الله دري دېرش ځله الحمد لله او څلور دېرش ځله الله اکبر وایاست .

د حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها په جولی کې هغه وخت نېکبختي و غورځېده چې اول ماشوم يې پيدا شو د هجرت په دريم کال رسول الله ﷺ ورباندې ډېر زيات خوشحال شو په غوږ مبارک کې يې اذان ورته وکولو او حسن نوم يې ورباندې کېښودو په اومه ورځ يې عقيقه ورباندې وکوله وېښته يې ورباندې غوڅ کړل او دهغه وېښتو په اندازه وزن يې سپين زر خيرات کړل په مخ مبارک کې حضرت حسن ؓ رسول الله ﷺ ته ډېر زيات ورته شوی وو حضرت حسن ؓ د يو کال وو چې حضرت حسين

❽ ورپسې پیدا شو د هجرت په څلورم کال دوا ړو د رسول الله ﷺ په زړه کې د مینې ځای درلود او رسول الله ﷺ به فرمایل : یا الله ① زه د دوی دواړو سره محبت کوم ته یې محبوب وګڼې او هغه څوک محبوب وګڼې چې له دوی سره مینه کوي د هجرت په پنځم کال یې ماشومه پیدا شوه چې رسول الله ﷺ وربانديِ زینب نوم کېښود او دوه کاله وروسته یې بله ماشومه پیدا شوه رسول الله ﷺ د هغې لپاره أم کلثوم نوم خوښ کړو .

رسول الله ﷺ د فاطمې رضی الله تعالی عنها سره بې ساري مینه کوله او کله به چې له مدینې منورې نه بهر ته تلو په تولـه کورنی کې به یې وروستني لیدل د حضرت فاطمې سره وو او کله به چې له سفر نه را ستون شو اول به جومات ته لاړو دوه رکعته مونځ به یې وکولو او بیا به یې اول لیدل له فاطمې رضی الله تعالی عنها سره وو او بیا به د نورو بیبیانو سره ملاقي شو .

رسول الله ﷺ به فرمایل : حضرت فاطمه زما ټوټه ده چا چې هغه غصه کړه زه یې غصه کړم او رسول الله ﷺ به چې د فاطمې رضی الله تعالی عنها سره کوم زیور یا بل داسې څیز ولیدو نو دېته به یې ویل دا خرڅ کړه او قېمت یې خیرات کړه ځکه چې په رسول الله ﷺ دا ډېره زیاته ګرانه وه او په هغه

څه یې ورته امر کولو چې ددې د آخرت لپاره غوره خبره وه .

یو وخت حضرت علي ❽ غوښتل چې د ابي جهل د لور سره نکاح وکوي رسول الله ﷺ پدې خبره غصه شو او خلکو ته یې خبرې کولې او ورته یې وفرمایل : بېشکه هشام بن مغیره زما نه اجازت غوښتی دی چې دوی خپله لور علي بن ابي طالب ته په نکاح ورکړي زه هغوی ته اجازه نه ورکوم بیا اجازه نه ورکوم او بیا اجازه نه ورکوم مګر که علي بن ابي طالب غواړي چې زما لور طلاقه کړي او دهغوی لور په نکاح واخلي زه کوم حلال شی نه حرام کوم او نه کوم حرام شی حلال کوم لکن الله ① به نه جمع کوي د رسول الله ﷺ او د الله ① د دښمن لور په یو کور کې هېڅکله .

بیا ددېنه وروسته حضرت علي ❽ هغه اراده پرېښوده .

د رسول الله ﷺ تر وفات وړاندې چې کله حضرت فاطمه رسول الله ﷺ ته راغله نو په خوا کې ورسره کېناسته رسول الله ﷺ څه پټې خبرې ورسره وکولې حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها وژړل او بیا یې څه پټې خبرې ورسره وکولې نو بیا په خندا شوه حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمایي چې ما ددې خندا او ژړا دواړو ته کتل بیا ما ورڅخه

پوښتنه وکوله چې ولې دې وژړل او ولې د وخندل لکن دې خواب را نه کړو ځکه چې د والد محترم ﷺ راز یې نه ښکاره کول غوښتل .

بیا چې کله رسول الله ﷺ وفات شو نو ما ورځخه پوښتنه وکوله دې مبارکې راته وویل : اول یې راته پټ وویل چې په هرکال کې به یو ځل جبریل راتلو لما سره به یې قرآن کریم تېرولو او سږ کال دوه ځلې راغلو نو داسې ښکاره کیږي زما د اجل وخت را نیږدې شوی دی ته به صرف صبر کوې دې خبرې زه وژړولم .

بیا یې راته وویل : ای فاطمې ته پدې نه یې خوشحاله چې په آخرت کې به ته د ټولې دنیا د ښځو مشره وې او زما په کور کې به ته تر ټولو وړاندې اول په ما پسې راځې ؟ دا مبارکه وایي چې بیا ما وخندل .

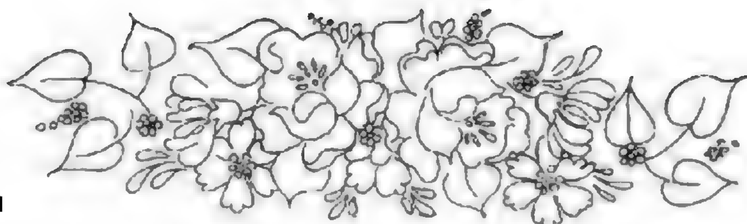
کله چې په رسول الله ﷺ باندې تکلیف زیات وو نو فاطمه رضی الله تعالی عنها یې په خوا کې ناسته وه او فریاد یې کول چې دا زما په پلار څومره تکلیف دی رسول الله ﷺ ورته و فرمایل : لورې د نن څخه وروسته به ستا په پلا رباندې تکلیف نه وي .

کله چې د رسول الله ﷺ د وفات وخت را نیږدې شو حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها وژړل رسول الله ﷺ ددې اواز واوریدو رسول الله ﷺ ورته وفرمایل :

اى بچى مه ژاړه کله چې زه وفات شوم ته ووايه انا لله و انا اليه راجعون هر انسان ته چې مصيبت ورسيږي او بيا دا ووايي الله ﷺ د هغه مصيبت عوض ورکوي حضرت فاطمه رضى الله تعالى عنها ورته وويل : ستا عوض هم يا رسول الله ﷺ ؟ رسول الله ﷺ ورته وويل : زما عوض هم .

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو حضرت فاطمې رضى الله تعالى عنها حضرت انس ❽ ته فرمايل : تاسې څنګه وکولى شول چې په رسول الله ﷺ باندې مو خاورې اړولې؟ حضرت فاطمې وژړل او صحابه يې هم وژړول .

د رسول الله ﷺ د وفات څخه يو څه وخت وروسته هغه رضى الله تعالى عنها هم بيماره شوه او د بيمارې وخت يې ډېر نه وو يو څه وخت بيماري يې تېره کړه او په همدې کال کې د جمادى الثاني په دريم د يو قول له مخې د جمادي الثاني په شلم او د يو غوره قول له مخې په همدې کال کې د دوشنبې يا سه شنبې په شپه د رمضان په يولسم تاريخ د ۲۹ کلونو په عمر کې په حق ورسېده .

مختلف واقعات

حضرت خدیجه د هر غم تسلي

حضرت رسول الله ﷺ فرمایي چې زما په ژوند کې داسې غم نه وو چې د حضرت خدیجې رضی الله تعالی عنها سره په خبرو او دهغې سره په تسکین باندې به نه سپکېدلو عفیف کندي وايي زه یو وخت په څه سودا کولو پسې مکې ته راغلم او د عباس سره مې شپه شوه سحر وختي چې د عباس سره راغلم ومې کتل په حرم کې یو ځوان راغلو سر یې اسمان ته پورته کړو او قبلې ته یې مخ کړو نیت یې وتړلو په مانځه و دریدو لږ وخت نه وو تېر شوی چې یو بل کس راغلو داولني ځوان په خوا کې هغه هم په مانځه ودریدو او لږ وخت چې تېر شو یوه زنانه را ووتله او هغه هم د دوی دواړو په شا کې په مانځه ودریده ما عباس ته وویل : داسې ښکاره کیږي لکه په مکه کې چې انقلاب راتلونکی وي.

عباس راته وویل : هو ! تاته معلومه ده چې دا دری کسان څوک دي؟

ما ورته وویل : نه زه یې نه پېژنم چې څوک دي .

بیا عباس راته وویل : دا ځوان او دا کشر ماشوم دواړه زما وریرونه دي هغه ځوان د

عبدالله بن عبد المطلب زوی محمد ﷺ دی او هغه کشر ځوان د ابوطالب بن عبدالمطلب زوی علي ؓ دی او شا ته ورپسي ولاړه ښځه زما د وراره محمد بن عبد الله ﷺ مېرمن خديجه بنت خويلد ده زما وراره دعوه کوي چې د هغه دين الهامي دی او هغه هر کار د الله ﷻ له لوري نه په حکم سره کوي لکن تر اوسه پورې د دوی نه بغير په دين کې تر اوسه پورې نور څوک نه دي داخل شوي د عباس ؓ دا خبرې مې چې واورېدې په زړه کې مې شوق پيدا شو چې کاش زه يې څلورم شوی وای .

د حضرت سودة سره نكاح

كله چې حضرت خديجه رضی الله تعالی عنها وفات شوه رسول الله ﷺ وربانديې سخت خفه وو له يوې خوا يې بي بي په هر مشكل كار كې ملګرتيا كوله او له بله پلوه يې ورسره ډېره زياته مينه وه او له بله پلوه به يې چې بې موره فاطمه ليده نو زړه به يې ورته سوزېدو او ډېر وخت به په كور كې د ننه وو بهر به نه راوتلو يو ورځ حضرت خوله بنت حكيم رضی الله تعالی عنها ورته راغله رسول الله ﷺ ته يې وفرمايل : له كومه وخته چې حضرت خديجه رضی الله تعالی عنها وفات شوېده ته هروخت په غم كې وې .

ده ﷺ ورته وفرمايل : هو ! د كور كار او د ماشومانو پالنه ټوله دهغې په غاړه وو .

حضرت خوله بنت حكيم رضی الله تعالی عنها ورته وفرمايل : بيا تاسې ته د ژوند د يو ملګري ضرورت دی كه ستاسې اجازه وي زه به تاسې ته بله نكاح وكوم؟

رسول الله ﷺ هم اجازه وركړه .

حضرت خوله رضی الله تعالی عنها لاړه حضرت سوده رضی الله تعالی عنها ته يې پدې اړه وويل .

هغه هم ورته خوشحاله شوه د حضرت سودة رضی الله تعالی عنها والد محترم پخپله راغلو او د خپلې لور نکاح یې له رسول الله ﷺ سره پخپله د ٤٠٠ درهمو مهر په بدل کې وتړله .

کله چې د حضرت سودة رضی الله تعالی عنها ورور عبد الله (چې تر دې دمه لا په اسلام نه وو مشرف شوی) کور ته راغلو او ددې واقعې نه خبر شو ډېرې زیاتې خبرې یې وکولې او غصې یې وکولې او دا نکاح یې بد عمل و ګڼلو او زړه یې وو چې بېرته یې فسخ کړي لکه پلار یې ورته وویل چې اوس مونږ دا نکاح کړېده او دا بېرته نه ګرځي ... لکن کله چې عبدالله په اسلام مشرف شو ټول عمر یې په زړه داغ وو چې هغه وخت ما دومره بې عقلې ولې کوله او په هغه وخت کې مې بدې خبرې او غصه ولې کوله .

د حجاب حکم

کله چې حضرت سودة رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ سره وه نو کله به د ضرورت لپاره بهر ته هم وتله پدې وخت کې ښځو ته د حجاب حکم لا نه وو شوی لکن بیا هم د حضرت عمر ❽ رایه دا وه چې د رسول الله ﷺ بي بي باید بهر ته لاړه نه شي یوه ورځ چې رسول الله ﷺ ته هم راغلو او دا خبره یې ورته وکوله چې دا بیبیانې باید بهر ته لاړې نه شي نو څرنګه چې رسول الله ﷺ ته د الله ① له لوري پدې اړه کوم حکم نه وور اغلی نو رسول الله ﷺ وربانديې چپ شو او ده ته یې څه ونه ویل .

بله ورځ چې د څه ضرورت لپاره حضرت سودة رضی الله تعالی عنها بهر ته وتلې وه په لاره کې حضرت عمر ❽ ورسره مخامخ شو سره ددې چې ددې مخ حضرت عمر ❽ ته نه ښکاره کېدو لکن دا مبارکه له قد نه لوړه وه نو حضرت عمر ❽ ورته وفرمایل : سوده ما ته و پېژندلې ...

حضرت سودة رضی الله تعالی عنها چې د طبیعت نه هم یو څه تېزه وه نود حضرت عمر ❽ دا خبره وربانديې سخته او بده ولګېده او دده ❽ ددې خبرې په اړه یې رسول الله ﷺ ته شکایت وکولو ... ددینه وروسته د حجاب په اړه آیتونه نازل شول

او بیبیانو ته امر وشو چې نور به په پرده کې اوسي .

د حضرت عائشې (رض) سخاوت

یوه ورځ حضرت عبد الله بن زبیر رضی الله تعالی عنه حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ته یو لک درهمه ور ولېږل دې مبارکې ته چې ورسېدل شروع یې وربانـدې وکوله هغه یې ټول خیرات کړل او پدې ورځ ددې مبارکې رضی الله تعالی عنها روژه هم وه چې کله یو درهم هم پاتې نه شو نو ددې زړه ارام شو لږ ساعت وروسته خادمې ورته ویل : کاش له هغه درهمونو څخه دې یو څه پرېښودي وای اوس به مو وربانـدې د روژه ماتي لپاره غوښه اخیستې وه..

دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : تا به هغه وخت ماته دا خبره رایاده کړې وه چې ما تقسیم کولو .

یعني د یولک درهمو په وېش کې دې مبارکې رضی الله تعالی عنها خپل ځان او خپل روژه ماتې هېره کړې وو .

یوه ورځ چې ددې مبارکې رضی الله تعالی عنها روژه وه په کور کې پدې وخت کې صرف یوه وچه ډوډۍ وه

يو سوالګر اواز وکولو دې خپل خادم ته وويل ورشه دا ډوډۍ سوالګر ته ورکړه .
خادم ورته ورته وويل : بيا به ته روژه په څه شي ماتوې؟
دې مبارکې وويل : څه ته اوس دا سوالګر ته ورکړه تر ماښام پورې تر اوسه وخت شته .
د ماښام نه لږ وړاندې چا د چېلۍ غوښه په تحفه کې را ولېږله دې مبارکې خپل غلام او خادم ته وويل : وګوره الله ① له هغې وچې ډوډۍ نه مونږ ته غوره شی راکړل

دوستي او دښمني د الله ① لپاره

حضرت معاويه بن خديج د جهالت په دور کې د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ورور حضرت عبد الله بن ابي بکر ❽ شهيد کړی وو ددې امله يې د معاويه بن خديج ❽ سره طبيعت ښه نه لګېدو يو وخت دا خبره شوه چې په جنګي ځايونو او نورو کارونو کې معاويه بن خديج ❽ د خپلو ماتحت کسانو سره ډېره ښه رويه کوي د چا چې آس يا اُوښ ضائع شي هغه ته خپل حيوان ورکوي او که د چا نه غلام ورک شي او يا و تښتي هغه ته خپل غلام ورکوي نو دې مبارکې رضی الله تعالی عنها وفرمايل : استغفر الله په چا کې چې داسې نېک

صفات وي زه د هغه کس نه ولې پدې خفه شم چې هغه زما د ورور قاتل دی ما د رسول الله ﷺ نه دعا آوریدلې ده چې هغه ﷺ په خپله دعا کې فرمایل : ای الله څوک چې زما د امتیانو سره نرمي کوي ته ورسره نرمي وکوه او څوک چې زما د امت سره سختي کوي ته ورسره سختي وکوه .

خپلې لور ته نصیحت

د بخاري شریف په یو حدیث کې دي چې حضرت حفصة رضی الله تعالی عنها په طبیعت کې یو څه تېزه وه او کله به یې رسول الله ﷺ ته هم د خبرې ځواب په خبرو کې ور کرځولو حضرت عمر ؓ ورته راغلو ورته ویل یې :

لورې زه خبر شوی یم چې کله کله ته رسول الله ﷺ ته په خبرو کې ځواب ور کرځوې؟

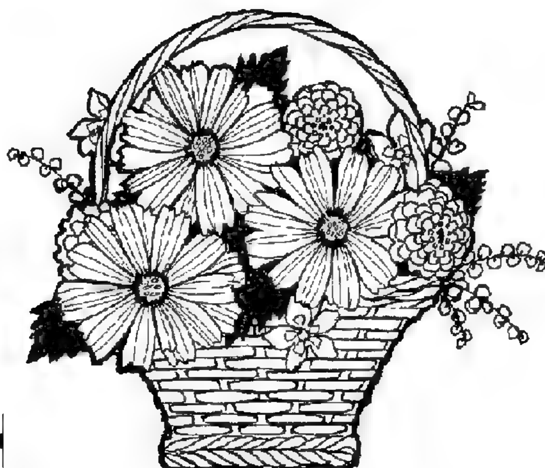
دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : هو! کله کله یې کوم .

حضرت عمر ؓ ورته وفرمایل : لورې له الله ① نه وډاره شه ته له هغه ښځې (حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها) سره ځان مه برابروه چې له هغې سره د رسول الله ﷺ د زیات محبت له امله هغه په خپل ښائست فخر کوي .

حضرت حفصه رضی الله تعالی عنها ډېره د تېز ذهن خاونده ښځه وه او چې کله به یې دوه خبرې واورېدې چې سره معارضه به یې وه سم د لاسه یې پوښتنه کوله یوه ورځ چې رسول الله ﷺ و فرمایل په بدر کې شریک صحابه او په حدیبیة کې شریک صحابه به جهنم ته نه ځي .

دې فوراً پوښتنه وکوله : الله ① خو فرمایي : و ان منکم الا واردها (په تاسې کې به هرڅوک یو ځل جهنم ته ځي) ؟

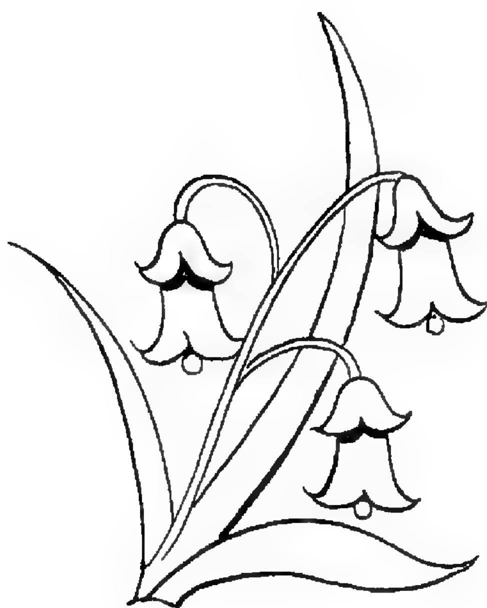
رسول الله ﷺ ورته و فرمایل : هو لکن بیا بل آیت هم دی ثم ننجي الذین اتقوا و نذر الظالمین فیها جثیا (بیا به مونږ هغه کسان ترې وباسو چې متقیان دي او ظالمان به پکې په زنګنونو باندې ناست پرېږدو.

دحضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها جهېز

کله چې رسول الله ﷺ خپله مبارکه لور حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنها حضرت علي کرمه الله وجهه ته ورکړه نو چې دهغې د واده او د خاوند کور ته د رخصت کولو وخت شو نو رسول الله ﷺ حضرت علي رضي الله عنه ته وویل څه د پیغمبر لور دي تاته مبارکه وي او بیا یې دوی دواړو ته په شریکه سره د خیر او عافیت او د دوی اولاد ته هم د خیر دعا وکوله .
او په لاندي ډول د جهیز سامان یې ورسره ورکړو.
یوه بستره چې په هغه وخت کې د شکلي رخت نه جوړه وه .
یو دهغه وخت مطابق تخت
یوه تکیه د خرمنې پوښ یې وو.
یو د ابو د ساتلو لوښی (بوشکه)
دوه منګي
یوه پیاله
دوه څادرونه
دوه لاس بندد سپینو زرو
یو جای نماز
بیا رسول الله ﷺ حضرت علي رضي الله عنه ته وویل چې خلکو ته ډوډی ورکړي نو د حضرت علي رضي الله عنه سره چې د مهر نه کومې پیسې پاتې وې په هغه باندې یې ډوډی ورکړه او ټولو خلکو ته یې پنیر ، خورما ،

غوښه او د وربشو ډوډۍ ورکړه او دا په هغه وخت کې بهترینه ولیمه وه .

رحمان بابا وايي :

خدايه څه شول هغه ښکلي ښکلي خلک
په ظاهر په باطن سپين سپيڅلي خلک

هيڅ خندا مې لدې خلکو سره نشي
ژړوي مې هغه تللي تللي خلک

مـــاخـذ ونـــه

1-التاريخ الإسلامي مواقف وعبر، د. عبد العزيز الحميدي، دار الدعوة، الإسكندرية.

2- السيرة النبوية دروس وعبر، د. مصطفى السباعي، المكتب الإسلامي، بيروت، لبنان، الطبعة التاسعة، 1406هـ - 1986م.

3- السيرة النبوية، لأبي محمد بن عبد الملك بن هشام، دار الفكر.

4- السيرة النبوية عرض حقائق وتحليل أحداث ,د.على محمد الصلابي الطبعة الأولى.

5- السيرة النبوية الصحيحة، د. أكرم العمري، الطبعة الأولى 1412هـ/ 1992م، مكتبة العلوم والحكم بالمدينة المنورة.

6-السيرة النبوية في ضوء المصادر الأصيلة:الدكتور مهدي رزق الله أحمد ط1-1412هـ مكتبة الملك فيصل.

7- السيرة النبوية مواقف وعبر :الدكتور عبد العزيز بن عبد الله الحميدي ط2 دار الدعوة .

8-القيادة العسكرية في عهد الرسول ﷺ ، دار القلم، الطبعة الأولى، 1410هـ- 1990م.

9- تفسير القرطبي، لأبي عبد الله القرطبي، دار إحياء التراث العربي، بيروت، لبنان، 1965م.

10- سير أعلام النبلاء: شمس الدين الذهبي، مؤسسة الرسالة، الطبعة الأولى، 1403هـ.

11- صور وعبر من الجهاد النبوي في المدينة، تأليف: د. محمد فوزي فيض الله، دار القلم، دمشق، الدار الشامية، بيروت، الطبعة الأولى، 1419هـ- 1996م.

12- صحيح السيرة النبوية، إبراهيم العلي، دار النفائس، الطبعة الثالثة، 1408هـ -1998م.

13- صحيح البخاري، محمد إسماعيل البخاري، دار الفكر، الطبعة الأولى، 1411هـ - 1991م.

14- على خطى الحبيب :عمرو خالد

17- فقه السيرة النبوية :الدكتور محمد سعيد رمضان البوطي ط11 1991م

18- من معين السيرة، صالح أحمد الشامي، المكتب الإسلامي، الطبعة الثانية، 1413هـ- 1992م.

19- فقه السيرة النبوية، منير الغضبان، معهد البحوث العلمية وإحياء التراث مكة المكرمة.

20- شرح النووي على صحيح مسلم للإمام النووي المتوفى 676هـ - طبع المطبعة المصرية ومكتبتها – القاهرة عام 1347هـ.

21-البداية والنهاية، أبو الفداء ابن كثير الدمشقي. دار الريان للتراث.

22- غزوة بدر الكبرى الحاسمة، محمود خطاب.

23-غزوة بدر الكبرى، محمد أبو فارس، دار الفرقان، الطبعة الأولى، 1402هـ- 1982م.

24- غزوة بدر الكبرى، محمد أحمد باشميل، طبعة دار الفكر، الطبعة السادسة، سنة 1394هـ

25-فتح الباري، ابن حجر العسقلاني، دار المعرفة، بيروت، لبنان.

26- الدر المنثور في التفسير بالمأثور، الإمام السيوطي، الناشر محمد أمين دمج، بيروت، لبنان.

27-زاد المعاد في هدي خير العباد، أبو عبد الله ابن القيم حققه: شعيب الأرناؤوط وعبد القادر، الطبعة الأولى، 1399هـ، دار الرسالة.

28-السيرة النبوية في ضوء القرآن والسنة، محمد أبو شهبة، دار القلم، دمشق، الطبعة الثالثة، 1417هـ - 1996م.

٢٩-المستفاد من قصص القرآن للدعوة والدعاة، عبد الكريم زيدان، مؤسسة الرسالة، الطبعة الأولى، 1418هـ- 1997م.

3٠- طبقات ابن سعد الكبرى، محمد بن سعد الزهري، دار صادر، ودار بيروت للطباعة والنشر، 1376هـ- 1957م.

3١- المغازي للواقدي، محمد عمر بن واقد المتوفي 207هـ، تحقيق د. مارسدن جونس، عالم الكتب، بيروت، الطبعة الثالثة، 1404هـ- 1984م

3٢- القيادة العسكرية في عهد الرسول ﷺ، دار القلم، الطبعة الأولى، 1410هـ- 1990م.

3٣- إمتاع الأسماع بما للرسول من الأبناء والأموال والحفدة والمتاع، للشيخ أحمد المقريزي، صححه وشرحه محمود محمد شاكر، مطبعة لجنة التأليف والترجمة بالقاهرة 1941م.

د مؤلف چاپ شوي آثار

1. د حضرت محمد ﷺ د نبوت معجزې
پښتو

2. ږنګه ځاله
پښتو

3. آشیانه سوخته
فارسي

4. په اسلام کې د انسان حقوق
انګلیسي

5. دین یې دام دی ددنیا په لار کې اېښی
پښتو

6. فرار از کزار
فارسي

7. له کزاره تېښته
پښتو

8. زوړ دین نوی مسلمان
پښتو

9. ډم ډمکوجي او لیکوال
پښتو

10. ادیان پشت در
فارسي

11. له دروازې تر شا دېنونه
پښتو

12. د انصاف او اعتدال لاره
پښتو

13. کفري الفاظ
پښتو

14. کل بچه فارسي

15. معلومات عمومي
فارسي

16. د حج لارښود پښتو
او انګليسي

17. محمد رسول الله ﷺ سيرت اخلاق او پېژندنه
پښتو

18. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه اول
پښتو

19. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه دوهم
پښتو

20. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه دريم
پښتو

21. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه څلرم
پښتو

22. د اسلامي تاریخ له پاڼو څخه پنځم پښتو

23. د اسلامي تاریخ له پاڼو څخه شپږم پښتو

24. د اسلامي تاریخ له پاڼو څخه اوم پښتو

25. د اسلامي تاریخ له پاڼو څخه آتم ستاسي په لاس کي